

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 0

Handwritten text on the right margin:
Maksymilian Kolomojczak
Wojciechowski
Polska 3

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

DOSTARCZA NA DOGODNYCH WARUNKACH:

AZOTNIAK
„SALETRZAK” (SALETRE WAPNIAKOWĄ)
SALETRE AMONOWĄ
SYNTETYCZNA SALETRE SODOWĄ
KWAS AZOTOWY
WODE AMONJAKALNĄ
AMONJAK SKROPLONY

NAWOZY AZOTOWE PRODUKCJI CHORZOWSKIEJ
MOŻNA NABYĆ ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

WSZELKICH INFORMACJI UDZIELA:
PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH
W CHORZOWIE

MIEJSKIE ZAKŁADY ZAOPATRYWANIA WARSZAWY

SPRZEDAJĄ:

HURTOWO mąkę, kasze, strączkowe,
cukier, sól, towary kolonjalne, mięso i opał

DETALICZNIE powyższe artykuły
(oprócz mięsa i opału) w 40-tu sklepach
własnych spożywczo-kolonjalnych

ZAKUPUJĄ:

towary te w ilościach wagonowych u producentów
i dzięki temu

mogą sprzedawać je po cenach niskich

CENTRALA, ul. Kredytowa Nr. 2. Tel. 271-85 i 202-75. (Wejście od pl. Małachowskiego)

URZĘDNICZKA

z wyższym wykształceniem

z praktyką w wielkich firmach w kraju i zagranicą, pisząca na maszynie, samodzielna korespondentka (język angielski, francuski, niemiecki i włoski) posiadająca znajomość buchalterji, ustawodawstwa pracy, ubezpieczeń społecznych, oparta o pierwszorzędne referencje — szuka odpowiedniego stanowiska.

Łaskawe propozycje pod „Semper avanti” do Administracji tygodnika „POLSKA GOSPODARCZA”.

POLONIA-ITALIA

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej

Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi, Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie, Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner, Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby, Inż. J. Dworzańczyk, Prezes oddziału w Katowicach, oraz Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11, tel. 202-15. Prenumerata roczna

zł 40.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PO KONFERENCJI EKSPORTOWEJ W BELGRADZIE — <i>S. FR. KR.</i>	2087	CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	2110
WPLYW ZNIŻKI CEN ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH DLA KONSUMPCJI NA PRZEBIEG KONJUNKTURY— <i>M. KALECKI</i>	2089	Częściowa zmiana taryfy celnej — <i>S. K.</i>	
ŻYCIE GOSPODARCZE: Międzynarodowa Konferencja Gospodarcza w Genewie		KOMUNIKACJA I TRANSPORT.	2112
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE.	2113
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	2092	Ruch portowy w październiku 1930 r.	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	2097	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:	
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	2097	ORZECZNICTWO SĄDOWE	2116
ROLNICTWO	2097	KRONIKA BIEŻĄCA:	
Memoriał Konferencji Ekspertów Kredytu Rolnego Obrady Komitetu Nawozowego — <i>J. W.</i>		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	2116
HANDEL:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	2116
TRAKTATY I KONWENCJE	2102	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Traktat handlowy z Grecją — <i>Janusz Butler</i>		Ostatnie sprawozdanie Doradcy Finansowego	
HANDEL ZAGRANICZNY	2104	PODATKI I OPŁATY	2120
Włochy jako rynek zbytu dla polskich produktów zwierzęcych— <i>J. Dereziński</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	2120
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	2105	Z BANKU POLSKIEGO	2121
HANDEL WEWNĘTRZNY.	2105	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Gielda Mięsna w Warszawie — <i>K.</i>		ROZWÓJ EKONOMICZNY MAROKKA — <i>BOHDAN WIT-</i>	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	2106	<i>WICKI</i>	2122
RYNEK AKCYJNY	2109	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	2126

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 22 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

PO KONFERENCJI EKSPORTOWEJ W BELGRADZIE

W DN. 10—12 LISTOPADA r. b. odbyła się w Belgradzie konferencja instytutów eksportowych i organizacji, zajmujących się wywozem zboża. W konferencji uczestniczyli delegaci: Bułgarii, Jugosławii, Rumunii, Polski i Węgier, przyczem ze strony jugosławińskiej i polskiej wzięli w konferencji udział również urzędnicy odpowiednich resortów ministerjalnych. Pełny skład delegacji polskiej był następujący: Dyrektor Państwowego Instytutu Eksportowego, Naczelnik Wydziału Handlu Zagranicznego Ministerstwa Przemysłu i Handlu, następnie PP.: Gościcki, Dyrektor Związku Polskich Organizacji Rolniczych, Zmorski, dyrektor Centrali Rolników w Poznaniu, Ro-

ściszewski, przewodniczący polskiej delegacji do Polsko-Niemieckiej Komisji Żytniej w Berlinie, Litwinowicz, dyrektor Syndykatu Eksporterów Trzody Chlewniej i Bydła w Warszawie.

Zwołanie konferencji eksportowej w Belgradzie było wynikiem rezolucji konferencji ekspertów rolniczych w Bukareszcie (z dn. 18—21 października r. b.) i stanowiło dalszy ciąg akcji, zapoczątkowanej przez warszawską Międzynarodową Konferencję Rolniczą z sierpnia r. b.

Konferencja eksportowa w Belgradzie, zgodnie z jedną z uchwał konferencji bukareszteńskiej, miała za zadanie „przestudjowanie sprawy racjonalizowania

handlu zbożowego” i opierała się na innej uchwale tejże konferencji, przewidującej „wszczęcie bezpośrednich rokowań, mających na celu zawarcie umów, wyłączających wzajemną konkurencję” pomiędzy państwami agrarnymi w dziedzinie eksportu produktów rolnych.

Zajmując się zagadnieniem racjonalizacji eksportu zboża, konferencja belgradzka oparła się na materiale, przygotowanym przez delegację jugosłowiańską, i wzięła pod uwagę w szczególności sugestje delegacji węgierskiej. W rezultacie powzięto jednogłośnie uchwały, do których realizacji, w myśl rezolucyj konferencji bukareszteńskiej (p. IV tych rezolucyj), powołane są w pierwszej linii instytuty eksportowe, względnie centralne organizacje eksportowe poszczególnych państw agrarnych.

Podajemy niżej streszczenie uchwał konferencji eksportowej w Belgradzie:

1. — Zaleca się utworzenie wspólnych centralnych biur, kontrolujących sprzedaż poszczególnych artykułów (biura kontrolne), przy czym początkowo dotyczy to pszenicy, kukurydzy i żyta. Siedziby biur kontrolnych będą ustalone w zależności od potrzeb handlu państw zainteresowanych. Funkcjonowanie każdego biura będzie bliżej określone w specjalnych umowach, dotyczących powstania danego biura.

2. — Poszczególne biura kontrolne w zasadzie będą mogły kontrolować kilka artykułów, w zależności od żądań państw zainteresowanych.

3. — Każdy kraj powinien utworzyć organizację, która będzie mogła dysponować całym materiałem, przeznaczonym na eksport, i będzie w stanie zagwarantować, że wszelka podaż ze strony danego kraju będzie miała miejsce na podstawie cen i warunków, ustalonych wspólnie (przez biuro kontrolne). Sposób, przy pomocy którego zostanie opanowana całkowita podaż, będzie zakomunikowany przez poszczególne kraje biuru kontrolnemu.

4. — Każda organizacja narodowa wysyła do biura kontrolnego swego przedstawiciela. Przedstawiciele wszystkich państw w danym biurze kontrolnym utworzą komisję, mającą na celu ustalenie cen i warunków sprzedaży.

5. — Kontrakty sprzedaży na rynki, objęte wspólnym planem operacyjnym, będą zawierane wyłącznie przez organizacje narodowe lub organizacje przez nie upoważnione na ich własny rachunek, lecz na zasadzie cen i warunków, ustalonych przez biuro kontrolne.

Przy sprzedaży na rynki, nieobjęte planem operacyjnym, organizacje narodowe posiadają swobodę określania cen i warunków transakcji.

6. — Instytuty eksportowe mają prawo wysyłania przedstawicieli do innych instytutów eksportowych, celem nadzorowania nad wykonaniem konwencji. Szczegóły tego nadzoru będą ustalone podczas tworzenia biur kontrolnych.

7. — Delegaci zaproponują swoim rządów utworzenie organizacji narodowych w terminie do 31 marca 1931 r.

8. — Współpraca powinna rozpocząć się 1 lipca 1931 r. i pierwszy okres operacyjny winien trwać tymczasowo do końca kampanji 1931/32, t. j. do 30 czerwca 1932 r.

9. — Delegaci, będąc zdania, że wykonanie konwencji winno opierać się na gwarancjach, zastrzegają

sobie prawo przedłożenia odpowiednich propozycji przed założeniem biura kontrolnego.

10. — Na podstawie jednomyślnej decyzji do konwencji mogą być dopuszczone państwa, nie biorące dotychczas w niej udziału.

Zdaniem delegatów, propozycje powyższe tworzą etap w kierunku utworzenia w przyszłości wspólnego biura sprzedaży produktów rolnych państw zainteresowanych.

Jak widzimy z wyżej przytoczonych uchwał, konferencja belgradzka stanęła na stanowisku utworzenia wspólnych biur, określających ceny i warunki sprzedaży, pozostawiając gestję handlową organizacji handlowej każdego kraju. Tego rodzaju postawienie sprawy uznano narazie za najbardziej realne, bowiem dające się osiągnąć bez specjalnego nakładu sił i środków, czego niewątpliwie wymagałoby tworzenie wspólnych central handlowych. Jednocześnie tego rodzaju organizacja nie powoduje głębiej sięgających zmian w dotychczas istniejącym aparacie handlowym, nie pozbawia samodzielności handlowej. Natomiast porozumienie cennikowe wymaga gwarancji, że ustalone wspólnie warunki sprzedaży będą przez poszczególnych eksporterów dochowane. Stąd zalecenie konferencji, aby każdy kraj utworzył odpowiednią organizację eksportu, dającą rękojmię, że wyznaczone warunki nie będą obchodzone lub wręcz niezachowane. Za organizację, dającą wystarczające rękojmię, może być uważane utworzenie w każdym państwie, biorącym udział w konwencji, koncentracji eksportu bądź: a) w postaci wspólne biura handlowego, przy czym jest rzeczą istotną, aby biuro to, jeżeli nie będzie prowadziło eksportu na własny rachunek, pośredniczyło w sprzedaży i przydzielało transakcje, gdyż w przeciwnym wypadku nie będzie w stanie skontrolować warunków transakcji i uniemożliwić obchodzenie ustalonych przez centralne biuro warunków; bądź b) w postaci uprzywilejowanej spółki (organizacji, instytucji) handlowej, któraby przy pomocy państwa skoncentrowała eksport w swoich rękach; bądź wreszcie c) w postaci państwowego monopolu wywozu.

Państwa, biorące udział w konferencji belgradzkiej, stanęły zupełnie wyraźnie przed koniecznością koncentracji swego narodowego eksportu zboża w tej lub innej formie, gdyż w przeciwnym wypadku nie tylko nie będą w stanie zrealizować wspólnych uchwał, lecz także wogóle kontynuować rozpoczętej na konferencji warszawskiej pracy nad racjonalizacją swego handlu zbożowego i uzdrowieniem warunków produkcji rolnej. Okazało się przytem, że niektóre państwa, jak Jugosławia, są dalej od nas zaawansowane na drodze koncentracji wywozu zboża. W tem miejscu pozwolimy sobie przypomnieć, że oddawna, zanim jeszcze akcja państw agrarnych rozwinęła się w tym kierunku, wskazywaliśmy na łamach „Polski Gospodarczej” na potrzebę koncentracji wywozu, jako jeden ze środków racjonalizacji handlu zbożowego w epoce, w której się ma do czynienia z powszechnym objawem koncentracji tego handlu na rynkach światowych. Przyczem podkreślaliśmy, że niemożliwe będą na dłuższy dystans porozumienia międzynarodowe w dziedzinie produktów rolnych bez narodowej organizacji, centralizującej tak lub inaczej handel zewnętrzny temi produktami. Forma centralizacji może być różna, zależnie od warunków gospodarczych i możliwości każdego kraju, ale każda z tych form winna doprowadzić, jako do rezultatu końcowego, do koncentrac-

cji handlu zagranicznego zbożem. Sądzymy również, że im prędzej samo życie gospodarcze wyłoni daną lub inną formę centralizacji, tem będzie lepiej, tem stanie się to w sposób bardziej naturalny i zgodny z zasadami ewolucji, na którą, niestety, życie powojenne często nie lubi czekać.

Na wniosek delegacji polskiej na konferencji belgradzkiej zostały również poruszone sprawy racjonalizacji eksportu zwierząt hodowlanych. I w tym zakresie przyjęto szereg zaleceń, które sprowadzają się do następujących punktów:

1. — państwach agrarnych powinny powstać organizacje, które byłyby w stanie kontrolować całkowity eksport zwierząt hodowlanych z danego kraju.

2. — Wzmiankowane organizacje powinny w krótkim czasie zorganizować finansowanie eksportu zwie-

rząt w ten sposób, aby uniezależnić finansowo eksporterów od odbiorców.

3. — Organizacje narodowe utworzą komisję porozumiewawczą, mającą na celu na periodycznych zjazdach ustalanie wytycznych dla operacji handlowych.

4. — Jako ostateczny cel przyjmuje się założenie wspólnego biura, kontrolującego sprzedaż w celu racjonalnego zbytu nadwyżek eksportowych.

Zagadnienie racjonalizacji eksportu trzody było w Belgradzie po raz pierwszy na terenie międzynarodowym postawione, dlatego zalecenia ograniczyły się tu raczej do naszkicowania planu rozwoju akcji niż do ścisłych i terminami zawarowanych propozycji.

S. Fr. Kr.

WPLYW ZNIŻKI CEN ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH DLA KONSUMPCJI NA PRZEBIEG KONJUNKTURY

SPADEK CEN, jaki w ostatnich miesiącach uwydatniać się poczyna wyraźniej w różnych grupach artykułów przemysłowych dla konsumpcji, wysuwa problemat wpływu tych zniżek na dalszy przebieg konjunktury. Poniżej rozważamy kwestję tę na tle przykładu liczbowego, przyczem przyjmujemy następujące założenia ogólne:

1) zakładamy, że zniżka cen przenika w pełnej swej wysokości do detalu;

2) przypuszczamy, że zniżka cen artykułów przemysłowych nie wywołuje przy niezmiennym ogólnym dochodzie nominalnym konsumentów z większania sumy pieniężnej, wydatkowanej na te artykuły, t. zn., że zniżka ich cen nie może spowodować zmniejszenia wydatków na inne rodzaje spożycia, np. na żywność, celem zakupu za większą sumę wyrobów przemysłowych; konsekwencją tego założenia jest, że ilość nabywanych wyrobów przemysłowych przy niezmiennym ogólnym dochodzie nominalnym konsumentów będzie rosła odwrotnie proporcjonalnie do malejącego wskaźnika odnośnych cen;

3) rozpatrujemy tylko wypadek, kiedy płace robotnicze pozostają przy obniżce cen odnośnych produktów niezmiennione.

Oznaczmy teraz cenę jednostki produktu przemysłowego dla konsumpcji przez a , a ilość przez b , wartość więc ogółu produkcji będzie ab . Przypuszczamy dowolnie, że zasadnicze składniki ceny a przedstawiają się, jak następuje: surowce zagraniczne — $0\cdot30 a$, robocizna — $0\cdot40 a$, zysk brutto — $0\cdot30 a$.

Przez robociznę i zysk brutto rozumie się sumę robocizny względnie zysków brutto na różnych stopniach przeróbki; w związku z tem jako samodzielną pozycję rozpatruje się tylko surowce zagraniczne. Głównymi częściami składowymi zysku brutto jest amortyzacja i kapitalizacja; poza tem wchodzi tu koszty handlowe, podatki (w tej części, w jakiej nie zostały przez państwo skapitalizowane, lecz zużyte na wydatki bieżące), wreszcie ta część zysku netto, która nie uległa kapitalizacji, lecz została spożyta przez przedsiębiorców.

Odpowiednio do powyższego rozbić można wartość produkcji ab na: surowce zagraniczne — $0\cdot30 ab$, ro-

boczną — $0\cdot40 ab$ i zysk brutto — $0\cdot30 ab$. Do ostatniej pozycji należy jeszcze wnieść następującą korektywę: rozważając dochód społeczny, przynoszony przez wytwórczość artykułów dla konsumpcji, uwzględnić winniśmy także i wypłatę zasiłków dla bezrobotnych odnośnych przemysłów, która powoduje dekapitalizację społeczną. Jeśli założyć w naszym przykładzie, że bezrobotni stanowią 30% zatrudnionych, i że zasiłek (wraz z niepłaceniem komornego) wynosi 50% płacy, to ta dekapitalizacja wyniesie: $0\cdot30 \times 0\cdot50 = 0\cdot15$ płacy globalnej rozpatrywanego przemysłu równej $0\cdot40 ab$, t. zn. $0\cdot15 \times 0\cdot40 ab = 0\cdot06 ab$. Ta dekapitalizacja zmniejsza w dochodzie społecznym pozycję zysku brutto omawianej gałęzi przemysłu z $0\cdot30 ab$ na $0\cdot24 ab$. Schematycznie przedstawić możemy otrzymane wyniki, jak następuje:

	Na jednostkę produktu	Ilość produktu	Na całkowitą produkcję
Surowce zagraniczne	0 30 a	} b	0 30 ab
Robocizna	0 40 a		0 40 ab
Zysk brutto	0 30 a		0 30 ab — 0 06 ab ¹⁾ = = 0 24 ab

Rozważmy teraz konsekwencje obniżenia wskaźnika cen o 10% bez obniżenia płac, t. zn. drogą zmniejszenia pozycji zysku brutto. Cena wynosić więc będzie $0\cdot90 a$, w czem: surowce zagraniczne — $0\cdot30 a$, robocizna — $0\cdot40 a$, zysk brutto — $0\cdot20 a$. Jeśli abstrahować narazie od zmian w nominalnej sile nabywczej konsumentów (patrz niżej), to ilość wytwarzanego produktu wzrośnie odwrotnie proporcjonalnie do ceny, a więc wyniesie $\frac{ab}{0\cdot90 a} = 1\cdot11 b$. Odpowiada temu

wzrost zatrudnienia o 11%, ale to pociąga za sobą dalsze zwiększenie nominalnej siły nabywczej konsumentów — każdy nowozatrudniony bezrobotny będzie wydawał całą swoją pensję, podczas gdy dotąd wydawał zasiłek, który stanowił 50% tej pensji, wobec tego wzrost jego siły nabywczej będzie wynosił 50% płacy.

¹⁾ Dekapitalizacja w związku z wypłatą zasiłków dla bezrobotnych.

Naogół zresztą nie cały wzrost wydatkowany będzie na wyroby przemysłowe — raczej tylko 20%, podczas gdy 30% pójdzie na poprawę wyżywienia. Jednak także i te 30% nie zginą jako siła nabywcza dla przemysłu: wzamian za produkty żywnościowe otrzyma je wieś, która wyda je na wyroby przemysłowe; można tu, oczywiście, zrobić zarzut, że zwiększony zbyt produktów rolnych na rynku wewnętrznym odbywać się będzie kosztem zmniejszenia ich eksportu; w obecnej sytuacji uważać należy to jednak za wątpliwe, ponieważ duże zapasy produktów rolnych oraz znaczne ilości, używane nieprodukcyjnie w gospodarstwie własnym (skarmianie zbożem bydła i t. p.), dają możliwość zwiększenia zbytu wewnętrznego bez uszczuplenia eksportu; bodźcem zaś do odpowiedniego zwiększenia podaży będzie niżka cen wyrobów przemysłowych (co wychodzi tu na jedno ze zwyczajną cen produktów rolnych)¹⁾. Oznaczając więc wzrost wielkości produkcji naskutek niżki cen przez x i przyjmując pod uwagę, że robocizna wynosi na jednostkę nadal $0\cdot40 a$, otrzymamy, że wzrost nominalnej siły nabywczej wyniesie 50% od $0\cdot40 ax$, t. zn. $0\cdot20 ax$, czyli nominalna siła nabywcza: $ab + 0\cdot20 ax = (b + 0\cdot20 x) a$.

Całkowita wielkość nowej produkcji wyniesie $b + x$ przy cenie jednostki $0\cdot90 a$. Z warunku, by wartość nominalna produkcji równała się wartości nominalnej odnośnej siły nabywczej, obliczamy x :

$$(b + x) 0\cdot90 a = (b + 0\cdot20 x) a \\ x = 0\cdot143 b \quad b + x = 1\cdot143 b$$

Obniżenie więc przy naszych założeniach cen o 10% powoduje wzrost zatrudnienia o przeszło 14%.

Przystępujemy teraz do obliczenia zysku brutto po obniżce cen. Zysk brutto na jednostce wynosi teraz $0\cdot20 a$, wielkość produkcji $1\cdot143 b$, globalny zysk brutto: $0\cdot20 a \times 1\cdot143 b = 0\cdot2286 ab$.

Teraz skutecznymi poprawkę zależną od wypłaty zasiłków bezrobotnym. Przed rozszerzeniem produkcji w związku ze niżką cen zasiłki wynosiły 30% od $0\cdot50 \times 0\cdot40 ab$, ponieważ stan zatrudnienia wzrósł o 14,3%, więc teraz ta dekapitalizacja wyniesie tylko 15,7% od $0\cdot50 \times 0\cdot40 ab$, t. zn. $0\cdot014 ab$; zysk brutto po poczynieniu korektywy wyniesie $0\cdot1972 ab$. Schematycznie przedstawiać się to będzie, jak następuje:

	Na jednostkę produktu	Ilość produktu	Na całkowitą produkcję
Surowce zagraniczne	0·30 a	} 1·143 b	0·3429 ab
Robocizna	0·40 a		0·4572 ab
Zysk brutto	0·20 a		0·2286 ab - 0·0314 ab ²⁾ = 0·1972 ab

Porównajmy teraz globalne sumy poszczególnych pozycji przed i po niżce cen.

	Przed niżką cen	Po niżce cen	Zmiana (wzrost + spadek—)	Zmiana w %-ach
Surowce zagraniczne	0·30 ab	0·343	+ 0·043 ab	+ 14
Robocizna	0·40 ab	0·457	+ 0·057 ab	+ 14
Zysk brutto	0·30 ab	0·229	- 0·071 ab	- 24

¹⁾ Oczywiście, że część przyrostu siły nabywczej, niewielka zresztą, będzie skierowana na produkty zagraniczne, to jednak będzie zapewne skompensowane przez zwiększenie zbytu artykułów przemysłowych na koszt importu, czegośmy w naszym rozważaniu nie uwzględnili.

²⁾ Dekapitalizacja w związku z wypłacaniem zasiłków bezrobotnym.

Zysk brutto po potrąceniu dekapitalizacji, w związku z wypł. zasiłków dla bezrobotnych 0·24 ab 0·197 -- 0·043 ab -- 18

Zmniejszenie „poprawionego” zysku brutto wynosi tyleż (w liczbach bezwzględnych), ile zwiększenie spożycia surowców zagranicznych. Nie jest to bynajmniej przypadkowe. W rozumowaniu bowiem naszym nie odgrywały roli żadne inne elementy handlu zagranicznego poza importem surowców, jak również nie braliśmy w rachubę wpływu ewentualnych zmian w zakresie inwestycji przemysłowych i ruchu zapasów. W tych warunkach zwiększenie importu odbyć się może wyłącznie na koszt kapitalizacji¹⁾. Jeśli zresztą przyrostowi importu towarzyszyć będzie odpowiedni wzrost kredytu towarowego, to zmniejszenie kapitalizacji zostałyby w bilansie kapitałowym kraju automatycznie zrównoważone. Taki przebieg uważać można za b. prawdopodobny, ponieważ w obecnej fazie depresji wypłacalność uległa zdecydowanej poprawie, a sam fakt wzrostu produkcji w związku ze niżką cen podniósłby zaufanie zagranicy. Jak to wynika z powyższego, cała konstrukcja przestaje być słuszną, jeśli jednocześnie zachodzi zmniejszenie zakresu odnowień i inwestycji przemysłowych względnie redukcja stanu zapasów; ze względu na to, iż odnowienia i inwestycje utrzymywane są obecnie na poziomie minimum niezbędnego, a zapasy uległy już naogół skurczeniu, przypuszczać można, że naszkicowany wyżej wynik niżki cen nie odbiega zbyt od rzeczywistości, oczywiście, jeśli, jak to założyliśmy na samym początku, niżka ta przenika aż do detalu.

Pozostaje jeszcze do rozważenia, czy spadek zysku brutto o 24% jest wogóle możliwy, gdyż w wielu wypadkach nie istniałby wtedy wogóle zysk netto. Należy jednak wziąć pod uwagę, że jedną z najważniejszych pozycji zysku brutto jest amortyzacja, i że przemysłowcowi warto pracować w czasie depresji bez zysku netto i to nawet jeśli uzyskuje tylko część amortyzacji; odpisy bowiem amortyzacyjne tylko w pewnej części odpowiadają zużyciu zakładów w zależności od ich ruchu (budynki i urządzenia zużywają się także i bez ruchu, w amortyzacji urządzeń uwzględnia się również i ewentualności, wynikające z postępu technicznego — maszyna może wyjść z użytku nie tylko dlatego, że jest zużyta, lecz i dlatego, że jest przestarzała). Przedsiębiorstwo warto więc prowadzić tak długo, póki można odpisywać na amortyzację co najmniej tyle, ile wynosi zużycie maszyn naskutek ich uruchomienia.

Oczywiście, że zwiększenie wytwórczości artykułów przemysłowych dla konsumpcji naskutek niżki ich cen nie będzie jeszcze oznaczało przejścia w następną fazę koniunkturalną, a tylko złagodzenie depresji, złagodzenie to jednak stworzyć może podstawy dla przyspieszenia przebiegu koniunkturalnego w kierunku ożywienia.

M. Kalecki

¹⁾ P. art. „W sprawie aktywizacji bilansu handlowego” („Przemysł i Hande.” zesz. 30/1929).

ŻYCIE GOSPODARCZE

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA GOSPODARCZA W GENEWIE¹⁾. — Zanim zajmiemy się dotychczasowymi wynikami obradującej w Genewie od dn. 17 listopada r. b. konferencji „dla zespolenia akcji gospodarczej”, przypomnieć trzeba w kilku słowach cele jej zwołania. Celem zasadniczym było, jak wiadomo, wprowadzenie w życie konwencji handlowej, podpisanej w Genewie dn. 24 marca r. b., a obowiązującej jako „gentlemen agreement”, t. j. bez formalnych skutków prawnych od dn. 1 kwietnia r. b. Obecna konferencja miała ustalić ostatecznie, kiedy ów układ międzynarodowy wejdzie w życie na dobre, i jakie potrzebne są warunki dla przeprowadzenia tego. Niemniej jednak w okresie ostatniego półrocza w polityce gospodarczej szeregu państw europejskich zaszły tak wielkie zmiany, które z kolei oddziaływały tak silnie na całokształt stosunków, istniejących w tej dziedzinie, że okazało się koniecznym poza sprawą konwencji handlowej poruszyć podczas zebrania listopadowego w Genewie jeszcze i kilka innych „nie cierpiących zwłoki” zagadnień. Tak więc obok sprawy konwencji handlowej znalazły się w programie obecnej konferencji, wypracowanym przez ostatnią sesję Komitetu Ekonomicznego Ligi w pierwszych dniach b. m., jeszcze i „kwestja brytyjska”, t. j. cały kompleks spraw, związanych z tendencją, rysującą się wyraźnie w Anglii, a zmierzającą do zasadniczego odstępstwa od tradycyjnej polityki wolnohandlowej i do zamknięcia się w ramach międzyimperjalnego protekcjonizmu, poza tem zaś „rolnicza kwestja wschodnia”, wynikła naskutek działalności nowoutworzonego bloku rolniczego państw Europy Środkowo-Wschodniej. Do tych 2 nowych spraw dołączono jeszcze w programie Komitetu Ekonomicznego dawną i dobrze znaną kwestję konwencji międzynarodowej o zniesieniu zakazów i ograniczeń przywozu i wywozu (z uwagi na pewne nowe fakty, które zaszły w europejskiej polityce handlowej, a które mogą mieć wpływ na losy tej konwencji) oraz nakoniec sprawę międzynarodowej konwencji o traktowaniu cudzoziemców — również dyskutowaną już na terenie Ligi.

W sprawie wprowadzenia w życie konwencji handlowej oprócz tych państw, o których zgóry wiadano, iż zajmą w stosunku do tego układu stanowisko negatywne, wystąpiła zgoła niespodzianie przeciwko konwencji tej — Francja, która przecież była w marcu r. b. układowego twórcą. Stanowisko Francji przez długi czas było zupełnie nieznanne. Zwracało np. powszechną uwagę, iż odpowiedź na kwestjonariusz w sprawie „przyszłych rokowań” (w myśl protokołu genewskiego z dn. 24/III r. b.) nie została doręczona przez Rząd francuski w Genewie do ostatniego niemal dnia przed obecną konferencją, jakkolwiek termin upłynął już dn. 1 września. Wahania Rządu francuskiego objaśnić można wyłącznie wewnętrznymi hamulcami w związku z ogólną sytuacją gabinetu P. Tardieu. To też, gdy okazało się, iż Senat (z nieustalonych dokładnie dotychczas przyczyn) jest konwencji handlowej przeciwny, delegacja francuska na obecną

konferencję musiała tutaj zająć wobec układu tego stanowisko również raczej wyczekujące. Tym sposobem zabrakło (jak dotychczas przynajmniej — gdyż sytuacja może się zmienić) odpowiednio silnego bodźca dla załatwienia sprawy wprowadzenia w życie konwencji już na obecnej konferencji. Dlatego też — rebus stantibus — spodziewać się należy, iż całość sprawy zostanie odłożona raz jeszcze — na następną konferencję międzynarodową, projektowaną już obecnie na styczeń 1931 r.

Jeżeli jednak stanowisko Francji wobec konwencji handlowej zaważyło niekorzystnie na załatwieniu tego punktu programu obecnej konferencji, to podwójnie niekorzystnie oddziaływało ono na następny punkt tegoż programu, a mianowicie na rozwiązanie t. zw. kwestji „brytyjskiej”. Wiadomo, iż w odpowiedzi swej na kwestjonariusz Ligi o „przyszłych rokowaniach” Rząd brytyjski wyraźnie oświadczył, iż tylko wówczas będzie mógł utrzymać dotychczasową swą politykę wolnohandlową wobec zagranicy, o ile uzyska od szeregu państw kontynentu europejskiego wyraźne zniżki celne na pewne interesujące jego wywóz produkty, przede wszystkim zaś na produkty włókiennicze i maszyny. Inne państwa wolnohandlowe kontynentu europejskiego, jak np. Holandia, stanęły w gruncie rzeczy na tym samym (jakkolwiek formalnie nieco odmiennym) punkcie widzenia, żądając od poszczególnych państw europejskich pewnych zniżek celnych (nie w ramach grup towarowych — jak W. Brytania) wamian za niepodnoszenie swych cel. Na konferencji sprawa „brytyjska” przyjęła wobec stanowiska Francji nieco odmienny obrót. Odpowiedź francuska na kwestjonariusz Ligi wyraźnie stwierdza, iż Francja w sprawach gospodarki europejskiej trzyma się tezy, wysuwanej przez nią i na konferencji w sprawie rozbrojenia militarnego, a mianowicie kolejności programu „rozbrojenia ekonomicznego”, ułożonej w ten sposób, aby na pierwszym miejscu stał „arbitraż” (t. j. możność rozstrzygnięcia sporów gospodarczych międzynarodowych w drodze międzynarodowych trybunałów rozjemczych), na drugim — „bezpieczeństwo” (a więc usunięcie wszelkich niedozwolonych normalnie przejawów protekcjonizmu, jak protekcjonizm administracyjny, dumping i t. d.), na trzecim dopiero zaś — „rozbrojenie” (czyli obniżenie właściwe taryf celnych).

Teza francuska silnie zaważyła więc na pracach konferencji w sprawie „brytyjskiej”. S otkała się ona z s lnym sprzeciwem tych wszystkich państw przemysłowych Europy Zachodniej, które zdają sobie sprawę ze skutków ewentualnego wprowadzenia protekcjonizmu w Anglii i starają się ewentualności tej uniknąć przez danie krajowi temu szerszej niż dotychczas możliwości penetracji na rynek europejski. W rezultacie poufnych obrad szeregu najbardziej w kwestji „brytyjskiej” zainteresowanych państw wyszedł projekt, aby poza konferencją sama Wielka Brytania oraz państwa, które uważa ona za mające znaczenie dla jej wywozu europejskiego, zawarły rodzaj protokołu (przyjętego w następstwie przez konferencję do wiadomości), na podstawie którego zainicjonowane zostałyby między Londynem i szeregiem innych państw

¹⁾ Informacje z Genewy z dn. 25 listopada 1930 r.

Europejskich rokowania handlowe „kolateralne” (nowy termin — jako pośredni pomiędzy multilateralnymi i bilateralnymi). Rokowania te polegać mają na tem, iż wprawdzie W. Brytania przedstawia swą „listę żądań” celnych każdemu państwu z osobna, ale mimo to w pewnej chwili wszyscy zainteresowani schodzą się razem, mając po drugiej stronie stołu konferencyjnego samą W. Brytanię, aby porównać między sobą swe ewentualne wzajemne ustępstwa i wybilansować ostateczny wynik swych ustępstw w stosunku do uzyskiwanych (poza stabilizacją wolnego handlu w Anglii) korzyści przez ustępstwa na rzecz Anglii innych kontrahentów w tych niezwykłych dość — jak na dotychczasowe praktyki w tej dziedzinie — rokowaniach.

Taki jest dotychczasowy rezultat omawiania kwestii „brytyjskiej”. Rozumie się, że i tu zająć mogą jeszcze niespodzianki. Co do kwestii „wschodnio-europejskich państw rolniczych”, to wszystkie dotychczasowe obrady obracały się, rzecz prosta, wokół najbardziej interesującego zagadnienia, a mianowicie — preferencji celnej na terenie Europy dla zbóż pochodzenia europejskiego. Sprawa jest tak znana, iż w naszych uwagach niniejszych nie poruszamy wcale jej meritum. Obrady w sprawie preferencji, dokonywane na specjalnej podkomisji „rolniczej”, odbywały się w atmosferze dość nieprzychylniej ze strony szeregu państw przemysłowych, przyczem dezyderaty europejskich państw rolniczych postawione były *sui generis* na „ławę oskarżonych”, z której — teoretycznie przynajmniej — wyszły na ogół obronną ręką. Atmosfera komplikowała się poza tem dość silnie jeszcze i pewnymi „nieoficjalnymi” rozmowami o charakterze bilateralnym między poszczególnymi państwami rolniczymi i przemysłowymi. Wszystko to razem nie pozwala dotychczas na przewidzenie, jak ostatecznie wyjdzie z obrad konferencji całokształt kwestii preferencyjnej.

Tyle o dotychczasowych wynikach obrad. W ciągu najbliższych dni czeka konferencję sprawa wznowienia dyskusji nad wprowadzeniem w życie konwencji o zakazach wywozu i przywozu. Tutaj sytuacja, istniejąca w połowie r. b., kiedy to, jak wiadomo, Polska nie mogła konwencji wspomnianej ratyfikować, zmieniła się o tyle, iż z jednej strony podkomitet weterynaryjny Ligi Narodów zdołał przepracować kilka projektów konwencji weterynaryjnych międzynarodowych, które, rzecz prosta, ułatwią dojście do porozumienia w jednym ze szkopułów, umożliwiających wprowadzenie w życie konwencji, z drugiej zaś — fama niesie, iż W. Brytania znieść zamierza zakaz przywozu barwników, stanowiący, jak wiadomo, źródło innych „wyjątków” z art. 6 omawianej konwencji, a więc tych, które stanowią drugi szkopuł przeciwko jej przyjęciu w formie obecnej przez niektóre państwa. Na plenarnem posiedzeniu w dn. 25 b. m. wyjaśniło się, że Rząd angielski istotnie ma zamiar nie wznawiać tego zakazu od dn. 15 stycznia 1931 r., ponieważ jednak decyzja ostatecznie będzie zależała od Parlamentu, przeto widoczną tendencją innych państw (m. in. Francji, Polski i Niemiec) jest przeczekanie do wyżej wymienionej daty przed powzięciem decyzji.

W dn. 26 listopada na przedpołudniowym posiedzeniu Konferencja zdecydowała odłożyć wejście w życie konwencji handlowej. Za zgodą, mianowicie, 8 państw, które już ratyfikowały konwencję, wyznaczono nowy termin dalszych ratyfikacji — do dn. 25 stycznia 1930 r. Dopiero opierając się na tych dalszych ratyfikacjach, zwoła Sekretarz Generalny Ligi Narodów nową konferencję, która będzie miała na celu wprowadzenie w życie konwencji.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W SIERPNIU 1930 R. — Wydobycie węgla kamiennego w sierpniu 1930 r. w porów-

naniu z sierpniem 1929 r. oraz przeciętnem miesięcznym wydobyciem w 1913 r. ilustruje tablica I.

Tablica I

Wydobycie węgla kamiennego — w sierpniu 1930 r.

REJONY WĘGLOWE	Sierpień				1913 Przeciętne miesięczne wydobycie tonn	Od początku roku do końca sierpnia				
	1930		1929			1930		1929		1913
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100		tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Rejon śląski:										
razem	2,319.781	86'50	2,971.406	110'00	2,681.842	18,015.723	83'97	22,191.147	103'43	21,454.736
przeciętna dzienna . . .	92.791	85'92	114.285	105'83	107.994	90.079	83'41	110.956	102'74	107.994
Rejon dąbrowski:										
razem	576.130	101'38	742.405	130'64	568.267	4,247.014	93'10	5,713.871	125'25	4,561.797
przeciętna dzienna . . .	23.045	99'69	28.554	123'52	23.116	21.235	91'86	28.569	123'59	23.116
Rejon krakowski:										
razem	166.324	101'27	228.540	139'16	164.233	1,287.292	97'98	1,840.884	140'11	1,313.864
przeciętna dzienna . . .	6.653	100'60	8.790	132'92	6.613	6.436	97'32	9.204	139'18	6.613
Ogółem w Państwie:										
razem	3,062.235	89'69	3,942.351	115'46	3,414.342	23,550.029	86'17	29,745.902	108'84	27,330.397
przeciętna dzienna . . .	122.489	88'94	151.629	110'10	137.723	117.750	85'50	148.729	107'99	137.723

Wzrost względnie spadek wydobycia węgla kamiennego w sierpniu 1930 r. w zestawieniu z lipcem 1930 r. oraz sierpniem 1929 r. wykazują następujące liczby:

W s t o s u n k u :

Rejony	do lipca 1930 r.		do sierpnia 1929 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 30.676	1'34	— 651.625	21'93
Dąbrowski	+ 37.329	6'93	— 166.275	22'40
Krakowski	+ 19.179	13'03	— 62.216	27'22
Ogół. w Państwie:	+ 87.184	2'93	— 880.116	22'32

Pomimo mniejszej w miesiącu sprawozdawczym o 2 ilości dni roboczych w porównaniu z lipcem (25 wobec 27) ogólne wydobycie węgla kamiennego wykazało nieznaczny wzrost. Przeciętne dzienne wydobycie w sierpniu wynosiło 122.489 t, a zatem zwiększyło się w porównaniu z lipcem o 12.302 t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w sierpniu wynosił 2,779.373 t, t. j. zwiększył się w porównaniu z lipcem o 81.549 t.

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych, jak to wynika z tablicy II, zmniejszyły się o 18.880 t, wynosząc 2.086.185 t.

Wzrost zbytu krajowego i eksportu w sierpniu w stosunku do lipca ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju			Eksport		
	tonn	%		tonn	%	
Śląski	+ 30.216	2'69	—	6.513	0'78	
Dąbrowski	+ 14.771	4'56	+	26.680	16'75	
Krakowski	+ 16.345	12'56	+	50	5'92	
Ogół. w Państwie:	+ 61.332	3'89	+	20.217	1'80	

Obrót węgla kamiennego, koksu, brykietów i węgla brunatnego — w sierpniu 1930 r.

Tablica II

(w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie	Do dyspo- zycji ¹⁾	R O Z C H Ó D							Ogółem	Poros. na zwa- lach na następ- miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagra- nicę	Razem	Cele własne	Deputaty	Razem			
WĘGIEL KAMIENNY												
Rejon śląski	1,539.067	2,319.781	3,861.205	1,153.251	953.828	2,107.079	179.411	32.296	211.707	2,318.786	1,542.419	
% rozchodu	66'37	100'04	166'52	49'74	41'13	90'87	7'74	1'39	9'13	100'00	66'52	
% wydobycia	66'35	100'00	166'45	49'71	41'12	90'83	7'74	1'39	9'13	99'96	66'49	
Rejon dąbrowski	531.716	576.130	1,106.590	338.917	185.983	524.900	54.109	10.177	64.286	589.186	517.404	
% rozchodu	90'25	97'78	187'82	57'52	31'57	89'09	9'18	1'73	10'91	100'00	87'82	
% wydobycia	92'29	100'00	192'07	58'83	32'28	91'11	9'39	1'77	11'16	102'27	89'80	
Rejon krakowski	34.182	166.324	200.180	146.499	895	147.394	22.384	4.040	26.424	173.818	26.362	
% rozchodu	19'67	95'69	115'17	84'28	0'52	84'80	12'88	2'32	15'20	100'00	15'17	
% wydobycia	20'55	100'00	120'36	88'08	0'54	88'62	13'46	2'43	15'89	104'51	15'85	
Ogółem w Państwie	2,104.965	3,062.235	5,167.975	1,638.667	1,140.706	2,779.373	255.904	46.513	302.417	3,081.790	2,086.185	
% rozchodu	68'30	99'36	167'69	53'17	37'02	90'19	8'30	1'51	9'81	100'00	67'69	
% wydobycia	68'74	100'00	168'76	53'51	37'25	90'76	8'36	1'52	9'88	100'64	68'12	
K O K S												
Rejon śląski	261.729 ²⁾	127.127	388.856	107.863	36.332	144.195	33	19	52	144.247	244.609	
% rozchodu	181'45	88'13	269'58	74'77	25'19	99'96	0'02	0'02	0'04	100'00	169'58	
% produkcji	205'88	100'00	305'88	84'85	28'58	113'43	0'03	0'01	0'04	113'47	192'41	
B R Y K I E T Y												
Rejon śląski	17.407	15.809	33.216	16.491	260	16.751	—	—	—	16.751	16.465	
% rozchodu	103'91	94'38	198'29	98'45	1'55	100'00	—	—	—	100'00	98'29	
% produkcji	110'11	100'00	210'11	104'31	1'65	105'96	—	—	—	105'96	104'15	
WĘGIEL BRUNATNY												
Rejon zawiercki	199	3.667	3.866	3.390	—	3.390	346	130	476	3.866	—	
Rejon wschodnio-ma- łopolski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rejon poznańsko-po- morski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ogółem w Państwie:	199	3.667	3.866	3.390	—	3.390	346	130	476	3.866	—	
% rozchodu	5'15	94'85	100'00	87'69	—	87'69	8'95	3'36	12'31	100'00	—	
% wydobycia	5'43	100'00	105'43	92'45	—	92'45	9'44	3'54	12'98	105'43	—	

¹⁾ Z uwzględnieniem przypisów i skreśleń przy sprawdzaniu zapasów oraz obrotu między kopalniami.

²⁾ Liczba poprawiona.

Zbyt węgla w kraju według odbiorców ilustruje tablica III. W miesiącu sprawozdawczym nastąpił sezonowy wzrost zapotrzebowania sortymentów na opał domowy, również dostawy dla kolei wykazały znaczny wzrost. Natomiast zapotrzebowanie ze strony przemysłu było nadal słabe. Ogólny zbyt krajowy w sierpniu w stosunku do lipca zwiększył się o 3·89%.

Ekspert węgla według krajów ilustruje tablica IV. Z danych zestawienia tego wynika, że w sierpniu wyeksportowano do krajów północnych o 6.727 t więcej niż w lipcu, co pozostaje w związku ze zwiększeniem się wysyłki do Finlandji o 19.544 t, na Litwę o 477 t i do Kłajpedy o 3.475 t, natomiast zmniejszył się wywóz do Szwecji, Norwegji, Danji i Łotwy.

Wywóz do państw sukcesyjnych zwiększył się o 23.471 t w związku ze wzrostem wysyłki do Austrii i na Węgry. Ekspert węgla do innych krajów łącznie z węglem okrętowym zmniejszył się o 7.300 t, również zmniejszył się wywóz do W. M. Gdańska o 2.681 t.

Obrót węgla brunatnego w sierpniu ilustruje tablica II. Wędobycie węgla brunatnego w sierpniu wynosiło 3.667 t, t. j. zmniejszyło się o 980 t w stosunku do lipca 1930 r. i o 1.335 t w porównaniu z sierpniem 1929 r.

W miesiącu sprawozdawczym prowadzono dalsze roboty, mające na celu uruchomienie kopalń węgla brunatnego: „Karol” w Skwarzawie Nowej i „Feliks” w Glińsku.

W przemyśle koksarskim, jak to uwidacznia również tablica II, produkcja w sierpniu w stosunku do poprzedniego miesiąca zwiększyła się o 4.721 t, wynosząc 127.127 t, natomiast w porównaniu z sierpniem 1929 r. zmniejszyła się o 35.755 t. Ogólny zbyt koksu w sierpniu w zestawieniu z lipcem zwiększył się o 22.551 t.

Produkcja brykietów w sierpniu w porównaniu z miesiącem poprzednim zmniejszyła się o 620 t, a o 17.909 t w zestawieniu z sierpniem 1929 r. Ogólny zbyt brykietów w sierpniu w porównaniu z miesiącem poprzednim zwiększył się o 760 t.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Lipiec 1930		Sierpień:	
			1929	1930
Śląski	52		54	52
Dąbrowski:				
głębokie	18		19	18
płytkie	13	31	14	33
Krakowski	8		8	8

Ogółem w Państwie: 91 95 91

Stan zatrudnienia, wydajność pracy i zarobki robotnicze w kopalniach węgla kamiennego w sierpniu 1930 r. ilustruje tablica V.

Zbyt węgla kamiennego w Kraju — w sierpniu 1930 r.

Tablica III

(według odbiorców)

RODZAJ ODBIORCÓW	1 9 3 0						1 9 2 9			
	sierpień		lipiec		od pocz. roku		sierpień		od pocz. roku	
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł										
Metalurgiczny — żelazny	105.961	6'47	106.698	6'77	914.862	7'62	130.578	5'90	1,226.831	6'92
" — innych metali	70.426	4'30	74.196	4'70	606.257	5'05	85.286	3'86	723.243	4'08
Koksiarnie	173.802	10'61	173.724	11'01	1,480.048	12'33	221.255	10'01	1,595.696	9'00
Brykietniarnie	15.443	0'94	16.097	1'02	129.547	1'08	33.801	1'53	210.082	1'19
Gazownie	20.223	1'23	18.812	1'19	179.095	1'50	25.953	1'17	274.253	1'55
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własnego) ¹⁾	9.036	0'55	9.872	0'63	88.673	0'74	13.913	0'63	110.722	0'62
Naftowy	10.014	0'61	11.024	0'70	84.992	0'71	22.077	1'00	160.192	0'90
Solny	12.818	0'78	10.579	0'67	82.619	0'69	15.576	0'70	120.321	0'68
Cementowy, ceramiczny oraz cegielnie i wapienniki	96.166	5'87	108.641	6'89	597.073	4'98	139.892	6'33	924.999	5'22
Obróbczy (metalowy i inny)	12.092	0'74	9.076	0'58	113.739	0'95	12.752	0'58	147.367	0'83
Chemiczny	37.800	2'31	38.622	2'45	312.435	2'60	52.927	2'39	394.993	2'23
Garbarski i przetworów zwierzęcych	1.912	0'12	1.936	0'12	15.012	0'13	2.439	0'11	24.011	0'14
Rolniczy (przetw. rolne, browary, młyny i gorzelnie)	65.955	4'02	79.349	5'03	477.963	3'98	88.995	4'02	774.561	4'37
Cukrowniczy	79.377	4'84	83.458	5'29	311.587	2'60	89.595	4'05	451.032	2'55
Papierniczy	25.763	1'57	26.217	1'66	210.557	1'76	25.192	1'14	235.401	1'33
Włókienniczy	52.928	3'23	48.648	3'09	356.161	2'97	71.905	3'25	647.004	3'65
Inne gałęzie przemysłu	160.421	9'79	150.046	9'51	1,188.030	9'90	193.160	8'73	1,487.868	8'40
Razem przemysł ¹⁾:	950.137	57'98	966.995	61'31	7,148.950	59'58	1,225.296	55'40	9,508.576	53'66
II.—Inni odbiorcy										
Koleje żelazne	227.104	13'86	222.771	14'12	2,268.304	18'90	356.406	16'12	3,457.296	19'51
Żegluga	1.405	0'09	1.950	0'13	8.818	0'07	1.500	0'07	7.671	0'04
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne — prócz gazowni)	42.614	2'60	37.560	2'38	268.855	2'24	63.205	2'86	456.175	2'58
Wojskowość	41.222	2'52	37.727	2'39	199.096	1'66	20.945	0'95	127.701	0'72
Instytucje państwowe	11.174	0'68	8.408	0'53	63.476	0'53	25.494	1'15	124.340	0'70
Opał domowy ²⁾	176.666	10'78	129.782	8'23	1,004.018	8'37	237.613	10'74	1,924.801	10'86
Pośrednicy	188.345	11'49	172.142	10'91	1,037.664	8'65	281.097	12'71	2,113.491	11'93
Razem inni odbiorcy ²⁾:	688.530	42'02	610.340	38'69	4,850.231	40'42	986.260	44'60	8,211.475	46'34
Ogółem w kraju:	1,638.667	100'00	1,577.335	100'00	11,999.181	100'00	2,211.556	100'00	17,720.051	100'00

¹⁾ Bez zużycia własnego na cele techniczne kopalni.

²⁾ Bez zużycia własnego na deputaty.

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO — W SIERPIEŃ 1930 R.

Tablica IV

K R A J E	1 9 3 0				1 9 2 9				1 9 3 0		1 9 2 9	
	sierpień		lipiec		sierpień		lipiec		o d p o c z a t k u r o k u			
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I. — Kraje północne												
Szwecja	279.326	24'49	283.116	25'27	270.902	18'96	288.688	21'00	1.864.875	23'63	1.675.904	18'44
Norwegia	34.346	3'01	35.415	3'16	63.047	4'41	50.728	3'69	377.484	4'78	417.954	4'60
Dania	138.480	12'14	145.958	13'03	168.340	11'79	168.872	12'28	1.007.323	12'76	1.129.666	12'43
Finlandja	69.655	6'11	50.111	4'47	68.232	4'78	48.713	3'54	277.907	3'52	282.235	3'10
Łotwa	45.123	3'95	47.477	4'24	56.883	3'98	51.436	3'74	419.441	5'32	345.188	3'80
Litwa	8.092	0'71	7.615	0'68	5.652	0'40	14.981	1'09	53.128	0'67	50.553	0'55
Estonja	—	—	2.078	0'18	—	—	—	—	4.881	0'06	6.944	0'08
Kłajpeda	3.675	0'32	200	0'02	6.720	0'47	4.816	0'35	12.911	0'16	47.426	0'52
Razem:	578.697	50'73	571.970	51'05	639.776	44'79	628.234	45'69	4.017.950	50'90	3.955.870	43'52
II. — Państwa sukcesyjne												
Austria	182.093	15'96	169.592	15'13	305.934	21'42	261.072	18'99	1.194.650	15'14	1.971.812	21'69
Węgry	58.783	5'15	48.113	4'30	110.882	7'76	101.073	7'35	253.498	3'21	575.411	6'33
Czechosłowacja	63.634	5'58	63.334	5'65	73.052	5'11	81.717	5'94	474.330	6'01	635.107	6'99
Razem:	304.510	26'69	281.039	25'08	489.868	34'29	443.862	32'28	1.922.478	24'36	3.182.330	35'01
III. — Inne kraje												
Francja	78.960	6'92	66.426	5'93	73.589	5'15	78.575	5'72	526.819	6'67	452.856	4'98
Włochy	28.907	2'54	37.242	3'32	53.999	3'78	46.343	3'37	295.791	3'75	355.939	3'92
Algier	—	—	5.000	0'45	—	—	—	—	9.630	0'12	16.037	0'18
Jugosławia	5.868	0'51	11.100	0'99	31.518	2'25	21.528	1'57	55.961	0'71	117.846	1'30
Rumunia	8.682	0'76	8.014	0'71	11.664	0'82	10.097	0'73	50.362	0'64	69.811	0'77
Szwajcaria	11.271	0'99	11.956	1'07	10.424	0'73	10.760	0'78	83.808	1'06	98.270	1'08
Holandja	7.654	0'67	4.963	0'44	5.475	0'38	15.930	1'16	36.012	0'46	51.043	0'56
Belgia	—	—	3.202	0'29	—	—	—	—	30.622	0'39	10.052	0'11
Niemcy	287	0'03	401	0'04	232	0'01	515	0'04	1.565	0'02	3.097	0'03
Z. S. R. R.	853	0'07	4.516	0'40	—	—	—	—	27.730	0'35	10.510	0'12
Brazylja	—	—	—	—	9.002	0'63	—	—	9.357	0'12	25.452	0'28
Islandja	3.676	0'32	—	—	4.000	0'28	—	—	27.691	0'35	10.166	0'11
Hiszpanja	—	—	—	—	—	—	—	—	2.255	0'03	—	—
Razem:	146.158	12'81	152.820	13'64	199.903	13'99	183.748	13'37	1.157.603	14'67	1.221.079	13'44
IV. — W. M. Gdańsk	24.937	2'19	27.618	2'46	37.668	2'64	36.011	2'62	162.829	2'06	256.862	2'83
V. — Węgiel okrętowy	86.404	7'58	87.042	7'77	61.348	4'29	83.004	6'04	632.226	8'01	472.780	5'20
Ogółem:	1.140.706	100'00	1.120.489	100'00	1.428.563	100'00	1.374.859	100'00	7.893.086	100'00	9.088.921	100'00

Stan zatrudnienia, wydajność i zarobki robotnicze w kopalniach węgla kamiennego — w sierpniu 1930 r.

Tablica V

T R E Ś Ć				R e j o n y:			Całe Państwo		
				Śląski	Dąbrowski	Krakowski			
I. — Stan zatrudnienia									
Liczba dni roboczych				25	25	25	25		
Liczba dniówek odrobionych		zwykłych		1.606.238	529.049	154.088	2.289.375		
		nadliczbowych		79.260	43.202	6.266	128.728		
Liczba dniówek opuszczonych		ogółem		369.916	125.312	37.509	532.737		
		w tem z przyczyn niezależnych od robotnika		214.090	70.383	24.611	309.084		
Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca				79.062	25.902	8.117	113.081		
Liczba robotników przeciętnie zatrudnionych				ogółem		79.046	26.174	7.664	112.884
				na dole		mężczyzn w tem: górników młodoc.		55.881	16.076
na powierzcz.		razem				16.964	3.226	1.540	21.730
		razem		mężczyzn kobiet młodoc.		26	15	—	41
razem				razem		55.907	16.091	4.962	76.960
		razem		mężczyzn kobiet młodoc.		20.746	8.656	2.369	31.771
razem				razem		2.297	1.319	275	3.891
		razem		razem		96	108	58	262
razem				razem		23.139	10.083	2.702	35.924

Na 1 przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek	zwykłych odrobionych	20:32	20:21	20:11	20:28			
	nadliczbowych	1:00	0:65	0:82	1:14			
	opuszczonych	4:68	4:79	4:89	4:72			
Liczba urzędników	technicznych	3.425	875	291	4.591			
	biurowych	1.612	379	194	2.185			
	razem	5.037	1.254	485	6.776			
II. — W y d a j n o ść r o b o t n i c z a								
Wydajność pracy (wydobyte na robotniko-dniówkę)—kg	górnika	6.598	9.215	5.558	6.897			
	załogi na dole	2.004	1.731	1.698	1.929			
	całej załogi	1.376	1.007	1.037	1.266			
III. — Z a r o b k i r o b o t n i c z e								
Średni zarobek robotnika na 1 dniówkę — \bar{x}	o d r o b i o n a	z a n o r m a l n ą p r a c ę w y k o n a n ą	na dole	górnika	12:36	11:20	9:48	12:00
				mężczyzn	9:86	7:85	7:53	9:30
				młodoc.	3:14	3:47	—	3:28
			na powierzch.	mężczyzn	8:68	6:69	6:34	7:94
			kobiet	3:81	3:36	3:07	3:6	
			młodoc.	2:06	2:77	2:39	2:44	
			ogółem	mężczyzn	9:52	7:40	7:10	8:87
			młodoc.	2:27	2:86	2:39	2:55	
			cała załoga	9:34	7:18	6:92	8:67	
	z a r o b e k w g o t ó w c e ²⁾	na dole	górnika	13:18	13:09	11:03	13:02	
			mężczyzn	10:46	9:27	8:58	10:10	
			młodoc.	3:21	3:86	—	3:49	
		na powierzch.	mężczyzn	9:47	8:19	7:43	8:96	
			kobiet	4:00	3:81	3:31	3:88	
			młodoc.	2:08	3:06	2:62	2:62	
		ogółem	mężczyzn	10:17	8:85	8:17	9:74	
			młodoc.	2:30	3:17	2:62	2:73	
			cała załoga	9:99	8:58	7:95	9:52	
o p ł a c o n ą	c a ł k o w i t y z a r o b e k ³⁾	na dole	górnika	13:84	13:48	11:38	13:62	
			mężczyzn	11:01	9:64	8:91	10:59	
			młodoc.	3:21	4:00	—	3:55	
		na powierzch.	mężczyzn	9:93	8:52	7:66	9:36	
		kobiet	4:17	3:99	3:45	4:06		
		młodoc.	2:18	3:11	2:70	2:66		
	ogółem	mężczyzn	10:70	9:21	8:45	10:20		
		młodoc.	2:30	3:23	2:70	2:78		
		cała załoga	10:50	8:93	8:22	9:97		
Obliczony przeciętny miesięczny dochód robotnika — \bar{x}	na dole	górnika	298:27	275:18	232:50	290:18		
		mężczyzn	235:23	208:86	182:02	226:29		
		młodoc.	60:54	99:20	—	74:68		
	na powierzch.	mężczyzn	235:87	215:96	187:03	226:81		
	kobiet	90:14	87:66	79:00	88:51			
	młodoc.	43:47	72:10	59:02	58:71			
ogółem	mężczyzn	235:41	211:34	183:64	226:44			
	młodoc.	47:11	75:41	59:02	60:87			
	cała załoga	230:89	204:47	178:94	221:24			
Sumaryczny całkowity zarobek całej załogi — \bar{x}			18,251.304	5,351.817	1,371.414	24,974.535		
IV. — S k ł a d k i u b e z p i e c z e n i o w e								
Składki ubezpieczeniowe ze strony robotnika na dniówkę opłaconą — \bar{x}	na dole	górnika	1:20	0:77	0:58	1:10		
		mężczyzn	1:07	0:56	0:49	1:93		
		młodoc.	0:23	0:16	—	0:20		
	na powierzch.	mężczyzn	0:91	0:49	0:42	0:76		
		kobiet	0:49	0:22	0:28	0:39		
		młodoc.	0:14	0:19	0:29	0:19		
ogółem	mężczyzn	1:03	0:53	0:47	0:87			
	młodoc.	0:16	0:18	0:29	0:19			
	cała załoga	1:01	0:52	0:46	0:86			
Sumaryczne składki ubezpieczeniowe całej załogi — \bar{x}			1,756.241	309.251	76.252	2,141.744		

¹⁾ Jest to przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, bez dodatków za pracę nadliczbową, jak również bez wszelkich innych dodatków, lecz łącznie ze składkami ubezpieczeniowymi robotników.

²⁾ Obejmuje przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, dodatek za pracę nadliczbową i dodatek rodzinny.

³⁾ Jest to zarobek za pracę normalnie wykonaną łącznie z dodatkami: za pracę nadliczbową i rodzinnym, wartością węgla deputatowego, zapłatą za dniówki urlopowe i składkami ubezpieczeniowymi robotników, obliczony za 1 dniówkę opłaconą.

Liczba wszystkich dniówek odrobionych w kopalniach węgla kamiennego w sierpniu 1930 r. w porównaniu z lipcem spadła o 2.525, czyli o 0'10%, do czego przyczynił się spadek dniówek zwykłych odrobionych o 23.632, czyli o 1'0%, przy wzroście ilości dniówek nadliczbowych o 21.107, czyli o 19'61%. Spadek ilości dniówek odrobionych był spowodowany mniejszą ilością dni pracy o 2 (25 wobec 27).

Ilość dniówek opuszczonych w sierpniu w porównaniu z lipcem zmniejszyła się o 217.568, czyli o 29'00%, głównie z powodu mniejszej ilości dniówek straconych z przyczyn niezależnych od robotnika (t. zw. świętówek), która zmniejszyła się o 188.642, czyli o 37'90%; w rej. śląskim o 124.772, czyli 36'82%, w rej. dąbrowskim o 44.383, czyli o 38'67%, i w rej. krakowskim o 19.487, czyli o 44'19%.

Stosunek wszystkich dniówek opuszczonych do wszystkich odrobionych wynosił w sierpniu 22'03%. Stosunek dniówek nadliczbowych do wszystkich dniówek odrobionych stanowił 5'32%.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w sierpniu wynosiła 112.884, czyli spadła o 573 osób, t. j. o 0'51% w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Przeciętne wydobywanie węgla na jedną robotniko-dniówkę wzrosło o 37 kg i wynosi 1.266 kg.

Przeciętne całkowite zarobki mężczyzny na jedną dniówkę opłaconą w sierpniu w stosunku do lipca zmniejszyły się w rej. śląskim o 0'10% i w rej. dąbrowskim o 0'45%, tylko w rej. krakowskim wzrosły o 1'73%.

Przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w kopalniach węgla kamiennego w sierpniu w porównaniu z poprzednim miesiącem w rej. śląskim zmniejszył się o 1'39%, natomiast w rej. dąbrowskim wzrósł o 0'21% i w rej. krakowskim o 0'69%.

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE LISTOPADA 1930 R. w porównaniu z przeciętną za połowę października w związku z mniejszą ilością dni roboczych (12 wobec 13'5) zmniejszył się z 693 tys. t do 556 tys. t, t. j. o 137 tys. t. Spadek eksportu miał miejsce głównie z rejonu śląskiego, skąd wywieziono 465 tys. t, t. j. o 120 tys. t mniej, z rejonu dąbrowskiego wywieziono 91 tys. t, a zatem o 17 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę października.

Na rynki północne wywieziono 250 tys. t, t. j. o 54 tys. t mniej, do państw sukcesyjnych 169 tys. t, a zatem o 39 tys. t mniej, do innych krajów 90 tys. t, t. j. o 27 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę października. Eksport węgla do Gdańska zmniejszył się o 10 tys. t, wynosząc 12 tys. t. Ilość wywieziowego węgla okrętowego zmniejszyła się o 7 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w okresie od 1 do 15 listopada wynosiła ok. 46 tys. t, przyczem z rejonu śląskiego stanowiła 38'5 tys. t, a z rejonu dąbrowskiego ok. 7'5 tys. t.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

IV ZJAZD NAFTOWY. — W dn. 6, 7 i 8 grudnia r. b. odbędzie się we Lwowie IV Zjazd Naftowy, organizowany z inicjatywy Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Przemysłu Naftowego.

Referaty, które zostaną wygłoszone na Zjeździe, obejmują zagadnienia z zakresu techniki wiertniczej, eksploatacji, gospodarki gazowej, techniki rafinerijnej oraz geologii naftowej.

PRZEMYSŁ GAZOLINOWY W III KWARTALE 1930 R.¹⁾ — Stan przemysłu gazolinowego w III kwartale 1930 r. przedstawia zestawienie następujące:

	Liczba czynnych zakładów		Przerobiono gazu ziemnego m ³	Wyrobito gazoliny kg	Zbyt gazoliny — w kg:		razem
	Liczba robotników				w kraju	zagranicą	
Lipiec	21	238	24.388.387	3.092.493	2.980.744	—	2.980.744
Sierpień	20	230	24.305.788	3.133.330	2.993.344	—	2.993.344
Wrzesień	20	241	23.673.208	3.143.343	3.051.065	—	3.051.065
Razem:	—	—	72.367.383	9.369.166	9.025.153	—	9.025.153

W porównaniu z II kwartałem r. b. przerobiono gazu ziemnego o 2.386.364 m³ więcej (w II kwartale przerobiono 69.981.019 m³) i uzyskano gazoliny o 234.964 kg więcej (w II kwartale 9.134.202 kg).

W stosunku do III kwartału 1929 r. przerobiono gazu ziemnego o 2.150 tys. m³ więcej (w III kwartale r. ub. 70.217 tys. m³) i uzyskano gazoliny o 916 t więcej (w III kwart. r. ub. 8.453 t).

W III kwartale r. b. otrzymano przeciętnie ze 100 m³ gazu ziemnego 12'9 kg gazoliny (w II kwartale 13 kg, w III kwartale r. ub. 12 kg).

Stan przemysłu gazolinowego według okręgów górniczych przedstawiał się następująco:

	Przerobiono gazu ziemnego m ³	Wyrobito gazoliny kg
Okrąg Drohobycz (Borysław, Schodnica, Rypne)	63,468.033	8,521.386
Okrąg Stanisławów (Bitków) .	8,899.350	847.780

Zbyt gazoliny w III kwartale wyniósł ogółem 9.025 t — wszystko do krajowych rafinerij nafty celem domieszanania do benzyny ciężkich dla otrzymania benzyny motorowej (w III kwartale r. ub. 8.113 t).

Eksport gazoliny (czystej, nie w postaci mieszanek z benzyną) ustał zupełnie, podczas gdy w odpowiednim okresie r. ub. wynosił 192 t.

Sytuacja w przemyśle gazolinowym była w dalszym ciągu pomyślna, ceny pozostały niezmiennione.

W III kwartale przystąpiono do montowania 2 nowych gazolinian: w Bitkowie (firma „Galicyjska Fabryka Narzędzi Wiertniczych Perkins, Mac' Intosh i Zdanowicz” na kopalni „Polanka”), oraz w Równem-Rogach (firma „Małopolska”).

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

SPIS CHEMIKÓW POLSKICH. — Związek Przemysłu Chemicznego R. P. przystąpił do sporządzenia spisu wszystkich chemików polskich. Podstawą spisu są listy członkowskie: Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Związku Inżynierów Chemików oraz Stowarzyszenia Techników Polskich. Chemicy z wyższym wykształceniem, którzy nie są członkami żadnego ze wskazanych stowarzyszeń, zechcą nadesłać do dn. 1 stycznia 1931 r. pod adresem Związku Przemysłu Chemicznego R. P., Warszawa, Czackiego 1, następujące dane, celem bezpłatnego umieszczenia w spisie: Imię i nazwisko; Stopień naukowy, nazwa ukończonej uczelni; Specjalność; Zajmowane stanowisko; Adres.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

MEMORJAŁ KONFERENCJI EKSPERTÓW KREDYTU ROLNEGO. — Poniżej podajemy tekst

memorjału, poświęconego zagadnieniu średnioterminowego kredytu rolnego, opracowanego przez ekspertów w sprawach kredytu rolnego Bułgarii, Czechosłowacji, Estonii, Jugosławii, Łotwy, Polski, Rumunii i Węgier,

¹⁾ Dane za II kwartał 1930 r. — p. zesz. 35/1930, str. 1538.

zebranych w Warszawie w dn. 10—13 listopada 1930 r.:

„Wysiłki, obecnie czynione w Europie Środkowej i Wschodniej dla złagodzenia obecnego kryzysu rolnego, mogą dać zadowalające wyniki wówczas tylko, gdy są oparte na wystarczająco mocnych podstawach finansowych. Międzynarodowe Konferencje Rolnicze: Warszawska i Bukareszteńska, które się odbyły w sierpniu i październiku 1930 r., zaleciły rządów krajów rolniczych Europy Środkowej i Wschodniej udoskonalenie organizacji wywozu ich produktów, a mianowicie zbóż „i stworzenie w jak najkrótszym czasie w różnych krajach eksportowych specjalnych instytucji dla koordynowania i kontroli wywozu, jak również mogących wywrzeć stanowczy wpływ na ilość wywożonego towaru, tak, żeby ta ilość była dostosowana do potrzeb rynków importowych”. Program ten ma na celu uwolnienie rynku międzynarodowego od nadmiernej podaży wytworów, mogących obniżyć ceny, i stworzenie w krajach Środkowej i Południowo-Wschodniej Europy mechanizmu eksportowego, analogicznego do tego, który kraje zamorskie od lat już stworzyły.

Wysiłki te, jeżeli są stałe i konsekwentne, mogą zapewnić, dzięki lepszej organizacji, lepiej opłacającą się cenę eksportową, jednakże racjonalizacja eksportu może być zupełnie owocna tylko wtedy, gdy podaż wewnętrzna kraju odpowiada w przybliżeniu popytowi wewnętrznemu, zwiększonemu o ilość, przeznaczoną na eksport. Jeżeli tak nie jest, może się zdarzyć, że w wypadku, gdy eksport jest ograniczony i gdy podaż przekracza popyt, ceny wewnątrz kraju spadają poniżej poziomu cen eksportowych.

Niebezpieczeństwo to staje się szczególnie groźnym, jeżeli rolnicy, nie mając potrzebnych kapitałów obrotowych, nie są w możności rozłożyć swoich sprzedaży na cały rok, lecz są zmuszeni przyspieszyć je, wzmagając podaż w ciągu względnie krótkiego przeciągu czasu. Jednakże nawet jeżeli rolnicy rozporządzają kredytami, umożliwiającymi im racjonalne rozłożenie ich sprzedaży, jeszcze i wtedy nawet ceny na wewnątrz kraju mogą w porównaniu z cenami eksportowymi spaść, jeżeli produkcja określonego artykułu, a mianowicie zbóż, przekracza zapotrzebowanie rynku międzynarodowego. W tym wypadku konieczne jest zmienić metody produkcji, zastąpić produkty, będące w nadmiarze, innymi produktami. Zmiana tego rodzaju tylko z trudnością może być przeprowadzona w rolnictwie; uprawa zbóż mianowicie wymaga najmniejszego kapitału obrotowego i inwestycyjnego, a jeśli rolnik chce przejść z produkcji zbóż do produkcji innych artykułów, może tego dokonać tylko zapomocą nowych inwestycji, wymagających nowych kapitałów. W czasie kryzysu rolnego rolnikowi brak tych nowych kapitałów i to jest przyczyną, że zniżka cen zbóż jest jednym z czynników, utrudniających przejście z produkcji zbóż do produkcji innych bardziej opłacających się artykułów.

Takie są powody, dla których niemożliwością jest, mówiąc o rozwiązaniu zagadnienia kryzysu rolniczego, nie mówić o problemie kredytowym. Chociaż zagadnienie kredytu rolnego, szczególnie jeżeli chodzi o kredyt długoterminowy, zostało w niektórych krajach rozwiązane, eksperci w sprawach kredytu rolnego, zebrani w Warszawie, powinni się byli dla wyczerpania przedmiotu zająć całokształtem tego zagadnienia; jeżeli ograniczyli się oni do opracowania memorjału, dotyczącego kredytu średnioterminowego, wynikało to stąd, że takim był mandat, powierzony im przez Międzynarodowe Konferencje: Warszawską i Bukareszteńską.

Ekspertcy są przekonani, że dotyczą tu zagadnienia, które o ile zostanie rozwiązane, może w pewnych krajach znacznie się przyczynić do złagodzenia kryzysu rolnego przez zwiększenie siły nabywczej ludności wiejskiej i ułatwić w ten sposób rozwiązanie zagadnienia ogólnego kryzysu gospodarczego Europy, tem więcej, że zadłużenie warsztatów rolnych w tych krajach w porównaniu do ich wartości nie jest wielkie, tak, że rolnicy są w stanie dostarczyć wszelkich gwarancji, potrzebnych dla uzyskania kredytu średnioterminowego. Składając jednakże swym rządów raport w tym przedmiocie, czują się w obowiązku podkreślić, że ta nowa forma kredytu nie może i nie powinna zastąpić klasycznych form kredytu rolnego — i to z jednej strony kredytu krótkoterminowego, z drugiej zaś strony kredytu hipotecznego długoterminowego.

I. — Różne formy kredytu rolnego i potrzeby produkcji rolnej

1. — Między organizacją produkcji przemysłowej i górniczej z jednej strony a organizacją produkcji rolnej z drugiej strony istnieją liczne zasadnicze różnice, wymagające, aby kredyt rolny był racjonalnie dostosowany do specjalnych warunków produkcji.

Okres produkcji w rolnictwie jest dłuższy niż w przemyśle, wynosi on około roku dla produkcji roślinnej, będącej zasadniczą podstawą wszelkiej produkcji rolnej; co więcej — zbiór w danym kraju, a nawet w krajach o tych samych warunkach atmosferycznych odbywa się prawie zawsze w tym samym czasie. Równoczesność zbiorów wymaga zmobilizowania znacznych kapitałów, umożliwiających przechowywanie i rozdzielanie stopniowe tych zbiorów pomiędzy spożywców w ciągu całego roku. Dla sfinansowania więc sprzedaży produktów roślinnych należy zmobilizować kredyty o terminach, wahających się między 6 a 12 miesięcy, podczas gdy w przemyśle kredyty 3-miesięczne jest naogół wystarczające.

2. — Podobny wypadek zachodzi, gdy trzeba dostarczyć warsztatowi rolnemu kapitału obrotowego, koniecznego dla zakupu surowców, potrzebnych dla uprawy roślinnej, takich, jak nawozy sztuczne lub nasiona selekcyjne. Zagadnienie przedstawia się w ten sam sposób w hodowli, i tak hodowla niektórych gatunków nierogacizny wymaga od 8 mies. do roku i więcej, hodowla zaś bydła zarodowego nawet okresu ponad kilka lat.

3. — Wynika stąd, że kredyt 3-miesięczny, używany w przemyśle, nie jest w stanie dostarczyć kapitału obrotowego warsztatom rolnym.

4. — Z drugiej strony warsztaty rolne potrzebują często kredytów inwestycyjnych, których zupełna amortyzacja i spłata może być dokonana w ciągu lat kilku. W tym wypadku kredyt długoterminowy kilkudziesięcioletni nie zawsze odpowiada warunkom produkcji. Może się zdarzyć, że rolnik, używając kredytu długoterminowego dla nakładów, amortyzujących się w względnie krótkim przeciągu czasu (jak np. dla zakupu materiału zarodowego lub dla inwestycji, zużywających się w ciągu kilku lat), wycofuje kapitał inwestowany, uważając go za swój normalny dochód, następnie zaś, gdy zdolność wytwórcza tych nakładów została wyczerpana, nie tylko nie posiada kapitału, potrzebnego dla ich odnowienia, ale cięży na nim przez długie lata niespłacona część pierwotnie na ten cel zaciągniętego długu, chyba że odkładał corocznie w czasie działania siły produkcyjnej tych nakładów sumę, równą ich rzeczywistej wartości. Kredyt długoterminowy, tak użyty, przy braku dokładnej rachunkowości w warsztacie rolnym prowadzi rolnika do zubożenia raczej niż do wzbogacenia.

5. — Wynika stąd, że obecny system kredytowy posiada z punktu widzenia produkcji rolnej pewne luki, nie tylko w zakresie finansowania sprzedaży produktów rolnych, dostarczania warsztatom rolnym kapitałów obrotowych, ale również i w zakresie dostarczania rolnikom pewnych kapitałów stałych. Z jednej strony kredyt 3-miesięczny jest, jak już wspominaliśmy, zbyt krótki dla produkcji rolnej, z drugiej zaś strony użycie kredytu długoterminowego, spłacanego w przeciągu kilkudziesięciu lat, jest często niewskazane. Pozostaje więc rodzaj kredytu, mogący dostarczyć warsztatom rolnym kapitały dla nakładów szybko amortyzujących się i zużywających się — jak to kredyt średnioterminowy.

6. — Warunki szczególne, w których zmuszony jest pracować rolnik, a które, jak to już mówiliśmy, tak znacznie różnią się od warunków pracy w innych dziedzinach produkcji, oddawna już ujawniły potrzebę stworzenia tej formy kredytu dla użytku rolnictwa.

Kredyt średnioterminowy, racjonalnie zorganizowany, jest raczej nowością w dziedzinie rolnictwa. A na dowód tego można przytoczyć, że liczne kraje o charakterze wybitnie rolniczym stworzyły wielkie organizacje kredytu średnioterminowego za ledwie na początku obecnego wieku lub też dopiero w ostatnich czasach, podczas gdy kredyt długoterminowy był u nich oddawna w użyciu.

7. — Zjawisko powyższe tłumaczy się przede wszystkim tem, że w warunkach przedwojennych w Europie, przy względnej obfitości kapitału, ofiarowywanego zarówno na długi, jak i na krótki termin, a także ze względu na zrozumiałą tendencję psychologiczną dłużników do prolongowania terminu płatności (co nadawało tej ostatniej formie kredytów pozory zachęcające), naogół organizacja kredytu rolnego wystarczała na pokrycie całego zapotrzebowania rolnictwa na kapitały.

8. — Radykalna zmiana sytuacji ekonomicznej Europy, wywołana przez ogólne zubożenie w czasie i wskutek wojny, wywarła poważny wpływ i w dziedzinie kredytu. Źródła kapitałów, ofiarowywanych na długi termin, albo zupełnie wyschły, albo też znacznie się skurczyły i kredyt długoterminowy stał się nadzwyczaj ograniczonym i częstokroć bardzo kosztownym. Byłoby więc nieskuteczne opierać uzdrowienie sytuacji ekonomicznej krajów rolniczych wyłącznie na kredycie tego rodzaju. Z konieczności rolnicy zmuszeni byli uciekać się do kredytu t. zw. krótkoterminowego, często jeszcze uciążliwszego, w formie weksli, które dzięki porozumieniu dłużnika z wierzycielem były

wielokrotnie prolongowane, tak że kredyt ten stawał się faktycznie kredytem średnioterminowym. Ten stan rzeczy istnieje od pewnego czasu w wielu krajach rolniczych Europy Środkowej i Wschodniej.

9. — Skoro zatem praktyka życiowa doprowadziła do wytworzenia formy kredytu, jakiej wymagają warunki produkcji rolniczej, chociaż zewnętrzna forma tego kredytu jest zewszeczmiar niedogodna tak dla dłużnika, jak i dla wierzyciela, staje się rzeczą konieczną ująć to zjawisko ekonomiczne w odpowiadające jego istocie ramy formalne i to tem bardziej że przez prolongatę zobowiązań, zaciągniętych początkowo jako krótkoterminowe, nie można zaspokoić wszystkich potrzeb rolnictwa w dziedzinie kredytu średnioterminowego; bowiem te źródła kapitału, które zasilały kredyt krótkoterminowy, w małej części mogą zasilic kredyt średnioterminowy.

II. — Cele kredytu średnioterminowego

1. — Z powyższych uwag wynika, że kredyt średnioterminowy powinien być użyty do celów produkcyjnych. Nie trzeba jednak łączyć z tym terminem, tak jak się to często czyni, jedynie pojęcia rozwoju ilościowego produkcji. Kredyt o formie proponowanej miałby w pierwszym rzędzie inne cele, a mianowicie racjonalizację produkcji rolnej, zmniejszenie kosztów własnych, lepszą organizację handlu płodami rolnymi, jako też jakościowe podniesienie produkcji.

2. — Rozróżnić należy dwojaki charakter kredytu średnioterminowego, t. zn. że część tych kapitałów byłaby użyta na dostarczenie warsztatom rolnym kapitałów obrotowych, podczas gdy inna część służyłaby na inwestycje szybko amortyzujące i zużywające się.

Co się tyczy kapitałów, przeznaczonych na zaopatrzenie warsztatów rolnych w kapitał obrotowy, należy podkreślić, że ta część kredytu miałaby przedewszystkiem na celu wpłynięcie na racjonalizację pracy warsztatu rolnego, a pozwalając na stopniowy zbyt produktów rolnych w ciągu całego roku, ułatwiałaby znacznie racjonalne zorganizowanie i, co za tem idzie, obniżenie kosztów handlu płodami rolnymi.

Co do celów, dla których kredyt średnioterminowy winien być udzielany jako kapitał obrotowy, to można naogół stwierdzić, że są one prawie identyczne w większości krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Kredyt obrotowy ponad 9-miesięczny jest w pierwszym rzędzie potrzebny na kupno nawozów sztucznych i nasion selekcyjnych oraz tuczenie bydła i następnie może służyć na pokrywanie innych bieżących wydatków gospodarczych takich, jak zapłata robocizny, zakup pewnych materiałów, potrzebnych dla produkcji, i innych, zmuszających często rolnika do sprzedawania swoich produktów w niekorzystnym czasie, a zwłaszcza bezpośrednio po zbiorach. Można więc zapomocą kredytu nie tylko poprawić sytuację na rynku zbóż, ale przyczynić się w znacznej mierze do zwiększenia siły nabywczej ludności wiejskiej, zwiększając dochody, uzyskiwane ze sprzedaży jej produktów. Należy zaznaczyć, że kredyt średnioterminowy jako kapitał obrotowy winien być naogół udzielany na okres, nie przekraczający 18 miesięcy.

3. — Co się tyczy celów kredytu średnioterminowego, użytego na cele inwestycyjne, może się zdarzyć, że ze względu na różnorodność warunków produkcji w różnych krajach Europy Środkowej i Wschodniej cele tego kredytu w jednym kraju mogą się różnić w szczegółach od celów w innym kraju, będąc jednak w gruncie rzeczy identycznymi w różnych krajach zainteresowanych.

Kredyty, udzielone na cele inwestycyjne, nie przekraczające zasadniczo okresu 5 lat, służyłyby w pierwszym rzędzie:

- 1) na zakup inwentarza martwego,
- 2) " " żywego, a mianowicie bydła użytkowego,
- 3) na reparacje, urządzenia i powiększenia budynków i wogóle na każde udoskonalenie, mogące się szybko amortyzować,
- 4) na urządzenia stawów, winnic, ogrodów warzywnych, ulti pszczelnych i t. p.,
- 5) na karczunek i zamianę nieużytków na grunta uprawne,
- 6) na przeprowadzenie pewnych zmian w strukturze agrarnej — takich, jak komasacja szachownicy.

Przytaczamy poniżej tytułem przykładu, nie usiłując zestawić pełnej ich listy, pewne prace inwestycyjne, które mogą być uskutecznione przy pomocy kredytów średnioterminowych, wskazując zarazem okres ich amortyzacji:

a) inwestycje, amortyzujące się w przeciągu 2 lat: zakup narzędzi rolniczych (plużów, bron i t. p.), zakup pewnych gatunków zwierząt (maciory, barany), koszty karczunku i wzięcia nieużytków pod uprawę, usunięcie kamieni, marglowanie i t. p., drobne remonty i urządzenia budynków;

b) inwestycje, amortyzujące się w ciągu 3 lat: zakup zwierząt produkcyjnych (knurów, krów) i zwierząt roboczych, zakup niezbyt kosztownych maszyn rolniczych (kosiarek, siewników, żniwiarek i t. p.) i założenie ulti pszczelnych, konwersja drobnych uciążliwych długów, zaciągniętych ewentualnie poza instytucjami kredytowymi;

c) inwestycje, amortyzujące się w przeciągu 4—5 lat: zakup zwierząt produkcyjnych i roboczych, zakup kosztowniejszych maszyn rolniczych (traktorów, młocarni, żniwiarek, wiązałek, maszyn do czyszczenia ziarna), remont, urządzenie i powiększenie budynków gospodarczych, drobne budownictwo wiejskie (kurniki, chlewy i t. p.), konwersja drobnych długów i uregulowanie rodzinnych spraw finansowych, wynikających z działu lub spłaty pośagu, sadzenie winnic, róż, chmielu, urządzenie stawów, budowa cieplarni, suszarni tytoniu, tworzenie ogrodów warzywnych i t. p., różne udoskonalenia rolne, jak komasacja, o ile przyczyniają się one do zwiększenia dochodu i mogą być szybko zamortyzowane.

Z powyższego wyliczenia widać, że większość tych inwestycji, amortyzujących się w ciągu kilku lat, ma na celu albo udoskonalenie gatunku uprawianych lub sprzedawanych produktów, albo racjonalizację warsztatu rolnego.

4. — W większości krajów Europy Środkowej i Wschodniej rolnicy, nie mogąc uzyskać kredytów średnioterminowych w dostatecznej ilości na wykonanie wyżej wymienionych prac inwestycyjnych, uciekali się do kredytów krótkoterminowych, co częstokroć pozbawiało ich wszelkich korzyści, wynikających z tych inwestycji. W rzeczy samej nie byli oni częstokroć w możności spłacać koszty tych inwestycji w oznaczonych terminach i w celu zaspokojenia wierzycieli byli zmuszeni zaciągać dodatkowe nadmiernie wysoko oprocentowane pożyczki. Postępowanie to spowodowało z konieczności ich stopniowe zubożenie, szczególnie w okresie kryzysu, który przeżywają obecnie. Dodajmy, że właśnie w okresie kryzysu konieczne jest dokonać pewnych inwestycji, stanowiących racjonalizację produkcji, to znaczy zmierzających do obniżenia kosztów produkcji oraz do konwersji wyżej wspomnianych długów krótkoterminowych na pożyczki średnioterminowe, spłacane stopniowo.

W końcu kilkuletni kredyt średnioterminowy, umożliwiając rozłożenie strat, poniesionych w latach niekorzystnych, na lata, w których produkcja była pomyślniejsza, osłabiając w ten sposób wpływ czynników naturalnych, grających tak wybitną rolę w sytuacji gospodarczej rolnika - przedsiębiorcy, mógłby znacznie wzmocnić i ujednostajnić wypłacalność rolników, jako spóżywców i dłużników.

5. — Powyżej opisany kredyt średnioterminowy spowodowałby tylko częściowy dopływ nowych kapitałów do produkcji rolnej. W większości wypadków kredyt średnioterminowy miałby tylko na celu lepszą organizację i sfinansowanie produkcji i sprzedaży wytworów rolnych. Rolnicy, otrzymując kredyt średnioterminowy, odpowiadający ich potrzebom gospodarczym, używaliby o tyle mniej kredytów krótkoterminowych, do których muszą się uciekać w chwili obecnej w większości krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Stopień zadłużenia warsztatów rolnych nie zostałby wskutek tego zwiększony w znaczniejszej mierze.

Ta ostatnia okoliczność jest ważną, gdyż dzięki udoskoleniu systemu finansowania produkcji rolnej otrzymałoby się znaczne zwiększenie siły nabywczej rolników, której osłabienie działa deprymująco na położenie licznych gałęzi produkcji. Jednocześnie mocna podstawa finansowa stworzyłaby zupełną gwarancję wypłacalności dłużników — zarówno procentów, jak i kapitałów.

6. — W celu zapewnienia zużycia udzielonych pożyczek średnioterminowych na cele wyżej wymienione zachodzi potrzeba zorganizowania specjalnej kontroli. Kontrola ta może mieć podwójny charakter; może być uskuteczniata przed zużyciem pożyczki lub „post factum”. Kontrola przed zużyciem pożyczki, aczkolwiek najbardziej godna zalecenia, jedynie częściowo może być skuteczną, jak tego dowodzi doświadczenie. Może być ona skutecznie stosowana, gdy chodzi o kredyty na zakup środków produkcji i na wykonanie pewnych urządzeń lub przeprowadzenie pewnych operacji agrarnych. W tym wypadku pożyczki winny być udzielane jedynie na zasadzie oryginalnych faktur pewnych instytucji handlowych, uznanych przez instytucję pożyczającą, albo też po stwierdzeniu przeprowadzenia ulepszeń lub operacji.

Co się tyczy kontroli „post factum”, winna być ona wykonywana przez instytucję pożyczającą przy pomocy i za pośrednictwem kompetentnych instytucji i organów lokalnych o charakterze gospodarczym. Można by jeszcze zwiększyć skuteczność tego ostatniego sposobu kontroli, udzielając kredytów członkom spółdzielni, o ile na to pozwala charakter kredytu i w granicach możliwości praktycznych.

W wypadku stwierdzenia nieużycia pożyczki na cele przeznaczone lub też nieodpowiedniego jej użycia — instytucja pożyczająca winna być uprawniona do przedterminowego wypowiedzenia udzielonej pożyczki.

III. — Różne formy gwarancji kredytu średnioterminowego

1. — Gwarancje, które pożyczający może dać instytucji, udzielającej mu pożyczki średnioterminowej, mogą być rozmaite. W pierwszym rzędzie jako zabezpieczenie tego rodzaju kredytu może służyć hipoteka. Gwarancja ta spotka się napewno z zupełnym zaufaniem na rynku finansowym.

2. — Gwarancja tego rodzaju jednak musi, jeżeli chodzi o kredyty średnioterminowe, różnić się nieco od gwarancji, używanej przy kredycie długoterminowym.

Główną zasadą długoterminowego kredytu hipotecznego jest udzielanie pożyczek jedynie na pierwszą hipotekę. Zasada ta, nader praktyczna i powszechnie uznana, znajduje zastosowanie właśnie ze względu na względnie wysoką granicę dopuszczalnego obciążenia, granicę, sięgającą 50% wartości szacunkowej, obliczonej według ogólnie przyjętych dla kredytu ziemskiego zasad, która to granica okazała się na zasadzie długiego doświadczenia najbardziej dostosowana do kredytu tego rodzaju.

Jasne jest, że gdy chodzi o kredyt średnioterminowy, nie może być mowy o udzielaniu kredytów do wysokości 50% szacunku nieruchomości, gdyż żadne przedsiębiorstwo nie jest w stanie przynieść w ciągu kilku lat dochodu, wystarczającego na zamortyzowanie tak znacznego długu. Dopuszczalna granica zadłużenia hipotecznego w wypadku kredytu średnioterminowego winna się wahać w zależności od stopy procentowej udzielonego kredytu i od jego terminu płatności, w żadnym wypadku nie może ona jednak przekroczyć 10—15% wartości szacunkowej obciążonej nieruchomości. W tych warunkach pożyczka średnioterminowa, zaciągnięta przez rolnika, nie zaspokoiliby jego wszelkich potrzeb kredytowych, tak że trzeba by mu zostawić możliwość zaciągnięcia ponadto pożyczki długoterminowej. Jeżeliby się więc wymagało pierwszej hipoteki jako gwarancji przy pożyczce średnioterminowej, przeszkodziłoby się rolnikowi w zaciągnięciu pożyczki długoterminowej i zdyskwalifikowałoby się zgóry jako nie przedstawiających dostatecznych gwarancji tych rolników, którzy takie pożyczki długoterminowe już zaciągnęli.

Słuszne jest tedy z punktu widzenia prawnego i finansowego, aby pożyczka średnioterminowa mogła być zabezpieczona na drugiej hipotece, jeżeli pierwsza hipoteka obciążona jest pożyczką długoterminową, udzieloną przez instytucję kredytową, znajdującą się pod kontrolą publiczną i przedstawiającą wszelkie niezbędne gwarancje. Ponadto nasuwa się zastrzeżenie, żeby obie te pożyczki — długoterminowa i średnioterminowa — nie przekraczały razem 50% wartości szacunkowej nieruchomości, co zapewniłoby pożyczkom średnioterminowym zabezpieczenie analogiczne, jak przy pożyczkach długoterminowych.

3. — Jednakże forma kredytu hipotecznego nie zawsze jest dogodna ze względu na koszty nieraz bardzo znaczne formalności hipotecznych. Należy naogół stwierdzić, że gdy chodzi o drobne pożyczki, koszty szacowania nieruchomości i koszty formalności hipotecznych są częstokroć stosunkowo bardzo znaczne. Zmniejszenie, a nawet zupełne zniesienie opłat i kosztów hipotecznych, dotyczących operacji, dokonywanych przez instytucje kredytowe, jest jak najbardziej godne zalecenia i powinno być włączone jako punkt istotny do programu zamierzonych ustawodawczych, z którego przedsięwzięciem trzeba się liczyć przy wprowadzeniu w życie systemu kredytu średnioterminowego.

4. — W wielu wypadkach dla zabezpieczenia kredytów średnioterminowych najzupełniej może wystarczyć użycie jako zastawu niektórych ruchomości gospodarstwa rolnego. W różnych krajach ta forma gwarancji była doniedawna utrudniona ze względu na przepisy pewnych ustawodawstw, przewidujące, że zastaw danej ruchomości dochodzi do skutku o tyle, o ile przedmiot zastawu został oddany i pozostaje w posiadaniu wierzyciela lub osoby trzeciej, umówionej pomiędzy stronami. Posiadanie jednak przez wierzyciela zastawionego inwentarza lub zastawionych produktów rolnych jest zbyt uciążliwe, ze względu na charakter tych przedmiotów lub z powodu potrzeby używania ich przez gospodarstwo rolne.

Jednakże ta forma zastawu może się stać dogodną i rozpowszechnić się jedynie pod warunkiem wprowadzenia specjalnych zarządzeń ustawodawczych, upoważniających do zastawiania ruchomości bez wręczania ich wierzycielowi lub osobie trzeciej. Takie ustanowienie zastawu winno być stwierdzone pisemną umową pożyczki pod zastaw. Byłoby pożądanym poczynienie jak największych ułatwień zastawcom przy wystawianiu dokumentów, stwierdzających ich zobowiązania.

Wręczenie zastawu wierzycielowi lub osobie trzeciej winno być zastąpione systemem jawności, polegającej na wpisaniu zastawu (hipoteka na ruchomościach) do specjalnego rejestru, prowadzonego przez sąd lub władzę administracyjną.

Możnaby przyjąć jako ogólną zasadę, że produkty rolne i produkty przemysłu rolnego oraz inwentarz żywy i martwy gospodarstwa rolnego mogą być przedmiotem zastawu rejestrowego, bez względu na to, czy należą do właściciela, do dzierżawcy lub użytkownika gospodarstwa rolnego.

Ze względu na przepisy pewnych prawodawstw, uważających pewne ruchomości za nieruchomości z natury, prawa lub przeznaczenia, należałoby dla uniknięcia wszelkiej niejasności na niekorzyść wierzyciela wyszczególnić w odpowiednich ustawach ruchomości, mogące lub nie mogące być przedmiotem zastawu.

Pytanie IV załączonego kwestionariusza ma na celu uzyskanie najpełniejszych informacji, dotyczących przedmiotów, które mogą być zastawiane w różnych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Wzmiankowane powyżej zarządzenia prawodawcze nie mogą oczywiście w żadnym razie naruszyć praw nabytych.

Niezależnie od klauzul o charakterze cywilnym, system zastawu rejestrowego winien przewidywać sankcje karne w wypadku niedozwolonej sprzedaży, zawinionego zniszczenia lub usunięcia przedmiotu zastawu.

5. — W rozdziale II powiedziano, że kredyty średnioterminowe mogłyby służyć albo dla uzupełnienia kapitału obrotowego, albo dla celów inwestycyjnych. Jeżeli chodzi o pierwszy wypadek, t. zn. o kredyt o terminie płatności, nie przekraczającym 18 miesięcy, możnaby również zastanowić się nad dopuszczeniem jako gwarancji udzielonych pożyczek osobistych zobowiązań rolników (zaopatrzonej w żyro 2 lub 3 innych rolników i gwarantowanych przez lokalne instytucje kredytowe) albo też nawet grupy rolników, jednak pod warunkiem, aby kapitały, na ten cel potrzebne, były uzyskane stosownie do zwyczajów bankowych w gotówce bez emitowania obligacji.

Gwarancja tego rodzaju, odpowiadająca rozpowszechnionemu pomiędzy włościanami pewnych krajów zwyczajowi w wypadkach zakupu kosztowniejszych maszyn rolniczych, nawozów sztucznych i t. p. — może przedstawiać dla wierzyciela dostateczne zabezpieczenie, jeżeli rolnicy są odpowiedzialni i jeżeli się wybiera z wielką ostrożnością osoby, mające stworzyć grupę dłużników.

6. — Ze względu na to, że prawie we wszystkich zainteresowanych krajach obserwujemy zjawisko parcelacji własności wiejskiej, kredyt średnioterminowy będzie według wszelkiego prawdopodobieństwa musiał być udzielany w znacznej mierze spółdzielniom wytwórczym i przetwórczym, spółkom meljoracyjnym na nakłady, szybko amortyzujące się, spółkom hodowlanym i t. p. W tych wypadkach gwarancje, które miałyby być w użyciu, będą z reguły miały charakter rzeczowy, a tylko w wyjątkowych wypadkach charakter czysto osobisty, zależnie od rodzaju majątku spółki i jej działalności.

IV. — Forma kredytu średnioterminowego

1. — Zagadnienie formy kredytu średnioterminowego powinno być zbadane z 2 punktów, a mianowicie:

a) z jednej strony należałoby zdjąć sobie sprawę, jaką powinna być forma kredytu, z którego korzystałyby instytucje kredytu średnioterminowego różnych krajów dla uzyskania środków, przeznaczonych dla rolników;

b) z drugiej strony należałoby zbadać, w jakiej postaci rolnik pożyczający powinien uzyskiwać kredyt od instytucji kredytu średnioterminowego.

2. — Kapitały, prowizorycznie powierzone bankom pod postacią wkładów *à vista*, nie mogą być użyte dla celów kredytu średnioterminowego, a to ze względu na dłuższy czas trwania stosunku kredytowego.

Gdyby chodziło o kredyty średnioterminowe, mające dostarczyć gospodarstwom rolnym środków obrotowych na okres, nie przekraczający 18 miesięcy, jak np. na zakup nawozów sztucznych, nasion lub innych środków produkcji, tego rodzaju kapitały pod postacią wkładów terminowych lub inne środki, będące w swobodnym rozporządzeniu banków, mogłyby tu w pewnym stopniu znaleźć zastosowanie.

Zdaje się możliwym, że instytucje kredytu średnioterminowego różnych krajów uzyskają w gotówce kapitały, potrzebne dla zaspokojenia wymienionych potrzeb, wzamian za oblig dłuźny zgodnie ze zwyczajami bankowymi, t. zn. bez wypuszczenia obligacji. Nie należałoby wszakże wykluczać możliwości wypuszczenia obligacji nawet dla tej kategorii pożyczek; obligacje, wypuszczane w tym celu, mogłyby ewentualnie ze względu na ich krótkoterminowość nie być przedmiotem publicznych emisji, lecz byłyby przez instytucje pożyczające przyjmowane w zastaw aż do zwrotu sum, zakredytowanych pod zastaw tych obligacji,

Natomiast przy kredytach średnioterminowych na cele inwestycyjne, gdy terminy spłat tych kredytów dochodziłyby do kilku lat, wydaje się, że sama długość okresu, na który byłyby udzielone, decyduje o formie kredytów, któreby w tym wypadku przedstawiała się jako obligacje, emitowane przez instytucję kredytu średnioterminowego.

Te dwa typy kredytów: w gotówce na cele obrotowe i pod postacią obligacji na cele inwestycyjne, mając tradycje i dokładnie ustalone formy prawne, nie przedstawiałyby specjalnych trudności.

Dla tej ostatniej kategorii kredytów, udzielanych bezpośrednio gospodarstwom rolnym służyłyby jako podstawa dla emisji zobowiązania rolników lub spółek rolniczych o różnych terminach płatności w zależności od celów kredytu. Wspomniane zobowiązania byłyby poparte gwarancją realną: bądź hipoteką, bądź zastawem (hipoteka na ruchomościach); w ten sposób gwarancja emisji obligacji średnioterminowych miałaby charakter mieszany.

3. — Ze względu na różną długość terminów pożyczek, udzielanych z wpływów z emisji obligacji nie będzie mogła być utrzymana idealna harmonia między planem zwrotu udzielonych pożyczek a planem spłaty emitowanych obligacji. Powoduje to konieczność uciekania się w pewnych momentach do środków gotówkowych, ako pokrycia emisji. Środki te winny być uważane jako czasowy składnik „funduszu pokrycia” i należałoby je z punktu widzenia bilansu i z punktu widzenia prawnego wydzielić z reszty aktywów instytucji emisyjnej.

4. — Plan spłaty emitowanych obligacji będzie się musiał według wszelkiego prawdopodobieństwa opierać na systemie corocznej amortyzacji pewnej części pierwotnej emisji. W każdym bądź razie, czy wykup obligacji będzie skutecznym się jednorazowo czy też stopniowo, pożyczki, udzielone na czas krótszy niż termin spłaty obligacji, opartych na tych pożyczkach, muszą być oczywiście zwrócone przez dłużników instytucji emisyjnej w oznaczonym terminie.

Sumy, w ten sposób zwrócone, byłyby przez tę instytucję użyte zgodnie z planem wykupu obligacji albo na pożyczki dla dawnych lub nowych dłużników, albo na wykup obligacji, albo wreszcie dla obu celów jednocześnie.

5. — Jeżeli chodzi o ustalenie formy, w której pożyczający rolnik winien otrzymywać kredyt średnioterminowy, należałoby przyjąć jako zasadę, że kredyt ten powinien on utrzymywać w gotówce.

W wypadku kredytów średnioterminowych, mających dostarczyć gospodarstwu rolnemu potrzebnych środków obrotowych, zagadnienie to nie przedstawia żadnych trudności, gdyż instytucja kredytu średnioterminowego uzyskuje sama pożyczkę w gotówce, może więc udzielać rolnikom kredytów w tej samej formie. Problem ten komplikuje się jednakże, gdy chodzi o kredyty średnioterminowe, przeznaczone na inwestycje i zwrotne w przeciągu kilku lat, nawet jednak i w tym wypadku, chociażby instytucja kredytu średnioterminowego emitowała obligacje dla uzyskania potrzebnych kapitałów, rolnik winien otrzymywać kredyt w gotówce.

Udzielanie kredytu rolnikom w obligacjach, pozostawiając im umieszczanie tych obligacji przez nich samych na rynku, spowodowałoby bez wątpienia niższą kursu tych papierów i podrożyłoby tem samym kredyt. Wynika stąd, że instytucja emisyjna winna się sama podjąć umieszczenia obligacji, żeby nie spowodować niższych kursów, udzielając rolnikom kredytów w gotówce.

Ze względu na to, że pożyczki, udzielone z wpływów z emisji obligacji, będą zwracane w różnych terminach, nie odpowiadających ściśle terminom spłaty obligacji, instytucja emisyjna zmuszona będzie rozdzielić straty, wynikłe z różnicy kursu nominalnego i emisyjnego, pomiędzy różne kategorie dłużników.

Z tego przeto względu jest rzeczą wielkiej doniosłości przy rozpatrywaniu formy i organizacji kredytu średnioterminowego, proponowanych w tym memoriale, aby kurs emisyjny obligacji był jak najbardziej zbliżony do paritetu.

V. — Organizacja instytucji emisyjnych

1. — Prawo do emisji obligacji średnioterminowych może być przyznane bądź już istniejącym bankom, bądź też instytucjom, które należałoby w tym celu specjalnie stworzyć. Na korzyść pierwszej alternatywy można między innymi przytoczyć tę okoliczność, że skomplikowane zagadnienie kredytu średnioterminowego może być łatwiej rozwiązane, jeżeli organizatorzy rozporządzają już istniejącym aparatem technicznym, co więcej kwestja kapitału zakładowego byłaby znacznie uproszczona.

Druga alternatywa posiada również pewne korzyści, a przede wszystkim tę, że instytucje, specjalnie w tym celu utworzone, byłyby w różnych krajach jednakowo zorganizowane i zaj-

mowałyby się tylko jednym rodzajem czynności. Wydaje się jednakże, że więcej argumentów przemawia na korzyść instytucji, już istniejących.

2. — W wypadku, gdyby organizacją kredytu średnioterminowego miały się zajmować instytucje, już istniejące, należałoby wydzielić prawnie, jak to już wspominaliśmy w rozdziale poprzednim, zabezpieczenia obligacji średnioterminowych z ogólnej masy aktywów tych instytucji, „Fundusz pokrycia obligacji” (wierzytelności hipoteczne, weksle, kwity dłużne i inne papiery wartościowe wraz z ich zabezpieczeniami), fundusz amortyzacyjny i specjalne rezerwy emitowanych obligacji powinny stanowić odrębną masę, służącą w pierwszym rzędzie dla zabezpieczenia praw posiadaczy obligacji z uprzywilejowaniem ich przed wszelkimi innymi wierzycielami instytucji emisyjnej. Przywilej tego rodzaju powinien być ustanowiony w drodze ustawodawczej.

3. — Można przypuszczać, że w pewnych państwach znajdzie się kilka instytucji, pragnących organizować kredyt średnioterminowy. Jeżeliby się im wszystkim nadało prawo emisji obligacji średnioterminowych, wynikałoby stąd wielka różnorodność obligacji, co prawdopodobnie stworzyłoby chaos i utrudniłoby umieszczenie tych obligacji na rynku międzynarodowym.

Wydaje się więc słusznym żądanie, aby jedna instytucja w każdym kraju była uprawniona do emitowania tych obligacji na rynki zagraniczne, z możliwością wszelako korzystania z pośrednictwa i doświadczenia innych instytucji krajowych, oraz żeby mogła ona ewentualnie fundować swoje obligacje bądźto na obligacjach odpowiednio zabezpieczonych, emitowanych przez te inne instytucje krajowe, bądźto na wierzytelnościach hipotecznych lub innych rzeczowych zabezpieczeniach, dających dostateczne gwarancje i przekazanych instytucji emisyjnej.

* * *

Nie chcąc przesądzać, kiedy i w jaki sposób różne kraje rolnicze decydują się konkretnie zająć sprawą kredytu rolnego średnioterminowego, eksperci są zdania, że kraje te, przystępując do tego zagadnienia, winny wziąć pod uwagę zasady, wyluszczone w niniejszym memoriale. W rzeczy samej zorganizowanie w krajach zainteresowanych kredytu średnioterminowego, opartego na tych samych zasadniczych podstawach gospodarczych i prawnych, ułatwiłoby zbadanie zagadnienia średnioterminowego kredytu rolnego, jako problemu o znaczeniu międzynarodowym.

Precyzując pojęcie średnioterminowego kredytu rolniczego, wzmacni się zaufanie rynku finansowego, co niewątpliwie ułatwi dopływ nowych kapitałów do produkcji rolnej.

Bułyby w najwyższym stopniu pożądane, aby w chwili dokonywania operacji finansowych na rynkach pieniężnych kontakt krajów zainteresowanych, wytworzony dla zbadania organizacji kredytu średnioterminowego, doprowadził do ścisłej współpracy, mającej na celu usunięcie możliwości konkurencji na rynkach finansowych.

Przedstawiając swym rządóm niniejszy memoriał w sprawie kredytu średnioterminowego, eksperci do spraw kredytu rolnego, zebrani w Warszawie w dn. 10 — 13 listopada 1930 r., wyrażają pogląd, że memoriał ten ze względu na różnorodność sytuacji gospodarczej, ustawodawstwa i organizacji kredytu rolnego w zainteresowanych krajach winien być uzupełniony dokładnymi informacjami, dotyczącymi tych kwestyj.

Z tego też powodu eksperci postanowili dołączyć do tego memoriału kwestjonariusz, proponując swoim rządóm, aby polecieli opracować odpowiedzi przed 1 grudnia r. b. Polskie Ministerstwo Rolnictwa łaskawie podjęło się zebrania uzyskanej w ten sposób dokumentacji i rozesłania jej innym krajóm, reprezentowanym na tej konferencji.

Ze względu na zainteresowanie, które Liga Narodów i Międzynarodowy Instytut Rolniczy oddawna okazują dla zagadnienia międzynarodowego kredytu rolniczego, eksperci wyrażają również opinię, że opracowany przez nich memoriał, uzupełniony w wyżej wskazany sposób, winien być przesłany obu tym instytucjom.

Kwestjonariusz

I. — Rodzaje kredytu rolnego, istniejące w różnych krajach:

- 1) kredyt krótkoterminowy
- 2) „ średnioterminowy
- 3) „ długoterminowy

II. — Gwarancje, stosowane dla zabezpieczenia kredytów rolnych:

- 1) kredyt osobisty
- 2) „ z gwarancją solidarną
- 3) „ pod zastaw (hipoteka ruchomości)
- 4) inne rodzaje stosowanych gwarancji

III. — Jaka jest sytuacja prawna i fiskalna w danym kraju w zakresie ustanowienia hipotek rolnych?

IV. — Jaka jest sytuacja w danym kraju w zakresie utworzenia zastawu na ruchomości?

V. — Informacje, dotyczące zadłużenia rolników? (Dostarczyć w miarę możliwości informacji o rodzaju wierzycieli i oszacować wysokość zadłużenia długo-średnio- lub krótkoterminowego)

VI. — Jaka jest stopa procentowa, żądana od rolników danego kraju dla różnych rodzajów kredytu rolnego?

VII. — Jakie są główne instytucje kredytu rolnego danego kraju? Jaka jest ich organizacja? Jakie rodzaje kredytu rolnego są ich specjalnością?

VIII. — Czy zakłady te umieściły już listy zastawne zagranicą? W jakiej wysokości? Na jaki procent? Jakże były dane gwarancje? Jaki był kurs średni, najniższy i najwyższy tych papierów wartościowych podczas I kwartału 1930 r. na różnych rynkach finansowych?

IX. — Jakie są formy ubezpieczeń budynków, inwentarza martwego i żywego w danym kraju? Czy ubezpieczenia są przymusowe? Czy mogą być łatwo zastosowane do przedmiotów, mogących służyć w danym kraju jako zastaw? Jakże są przepisy prawne dla przyznania odszkodowania w razie wypadku, dotyczącego przedmiotu zastawu?"

OBRADY KOMITETU NAWOZOWEGO. — W dn. 12 listopada r. b. pod przewodnictwem Dyrektora Departamentu Rolnictwa P. St. Królikowskiego odbyło się w Ministerstwie Rolnictwa I zebranie Komitetu Nawozowego, w którym wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa, Ministerstwa Przemysłu i Handlu, organizacji rolniczych i rolniczo-handlowych, Państwowego Banku Rolnego oraz przemysłu nawozowego. Na zebraniu tem rozpatrzona została sprawa importu saletry chilijskiej i wapniowej oraz nawozów potasowych na sezon wiosenny 1931 r., omówione zostały wytyczne działalności Komitetu Nawozowego na przyszłość, nadto Ministerstwo Rolnictwa zapoznało uczestników zebrania z wynikami przeprowadzonej w r. ub. ankiety w sprawie organizacji sprzedaży nawozów sztucznych w Polsce.

Rozpatrując zagadnienie importu nawozów sztucznych, Komitet Nawozowy stanął na stanowisku, że bezcłowy przywóz nawozów winien być ograniczony tylko do tych niezbędnych rozmiarów, w jakich zapotrzebowanie nie może być zaspokojone produkcją krajową.

Według sprawozdań, przedstawionych przez przedstawicieli przemysłu nawozowego, produkcja krajowa może dostarczyć do dyspozycji rolnictwa na sezon wiosenny 1931 r. następujące ilości nawozów azotowych szybko działających (w tonnach):

Nitrofos	42.000
Syntetyczna saletra sodowa	8.000
Saletra wapniowa	8.000
Saletrzak (saletra wapniakowa)	7.000
Wapnamon	4.000
Razem:	69.000

Informacje, zebrane pierwotnie w drodze ankiety od naczelników organizacji rolniczo-handlowych, wskazywały, że zapotrzebowanie na saletry w sezonie wiosennym 1931 r. może

wynieść: saletry chilijskiej 22.500 t, saletry wapniowej 32.500 t, razem 55.000 t.

W wyniku obszernej dyskusji, która wszechstronnie oświetliła zagadnienie importu saletr, Komitet Nawozowy uznał jednoznacznie, że zapotrzebowanie na saletry w sezonie wiosennym 1931 r. należy przewidywać w wysokości 50.000 t. W związku z tem, biorąc pod uwagę produkcję krajową, która może dostarczyć 16.000 t saletr sodowej i wapniowej, import saletr zagranicznych: chilijskiej i wapniowej nie powinien przekraczać 34.000 t z ewentualnym zmniejszeniem importu w razie, gdyby produkcja krajowa okazała się w rzeczywistości wyższą od przewidywanych obecnie rozmiarów. Nadto Komitet jednoznacznie wypowiedział się za skoncentrowaniem całego importu saletr wyłącznie w rękach Państwowego Banku Rolnego.

W zakresie nawozów potasowych, po wyjaśnieniu rozmiarów produkcji krajowej i zapotrzebowania, Komitet Nawozowy uznał, że import tych nawozów na sezon wiosenny byłby zupełnie zbędny, gdyż całkowite zapotrzebowanie zostanie zaspokojone produkcją krajową.

Według informacji, udzielonych uczestnikom zebrania przez przedstawiciela przemysłu potasowego, polskie nawozy potasowe zyskują coraz lepszą markę i są powszechnie poszukiwane. Pod względem działania nawozowego krajowe nawozy potasowe nie ustępują zagranicznym, a raczej górują nad nimi, dzięki mniejszej zawartości chlorku sodu, poza tem posiadają korzystniejsze własności fizyczne, gdyż dłuższy czas pozostają w stanie sypkim. Wysuwany przez sfery rolnicze postulat podniesienia i ujednostajnienia procentowości krajowych nawozów potasowych w znacznym stopniu został już zrealizowany — przeciętna zawartość tlenu potasu w solach krajowych wynosi obecnie 22,3%.

W sprawozdaniu Min. Rolnictwa z wyników ankiety o organizacji sprzedaży nawozów sztucznych w Polsce przedstawione zostały dane o ilości i rodzaju organizacji, zajmujących się sprzedażą nawozów sztucznych, rozmieszczeniu tych organizacji w poszczególnych województwach, obrotach towarowych poszczególnych grup organizacji w 1928 r., ilości i rozmieszczeniu składów z nawozami sztucznymi i t. p. Ze sprawozdania tego wynika, że znaczna większość obrotu nawozami sztucznymi w Polsce skoncentrowana jest w rękach organizacji, najbardziej do tego powołanych, jak syndykaty i spółdzielnie rolnicze, co odpowiada ogólnie interesom rolnictwa. Natomiast ilość punktów sprzedaży jest niezmiernie mała i wymaga rozszerzenia w drodze szerszego wciągania do sprzedaży nawozów sztucznych organizacji, stojących dotychczas na uboczu, jak większość spółdzielni kredytowych, poza tem dla rozwoju konsumpcji nawozów sztucznych konieczne jest rozwijanie sprzedaży komisowej i ułatwianie drobnym rolnikom zakupów zbiorowych bezpośrednio w fabrykach lub za pośrednictwem central handlowych.

Następne zebranie Komitetu Nawozowego wyznaczone zostało na 10 grudnia r. b. Na zebraniu tem ma być omówiona sprawa propagandy stosowania nawozów sztucznych, stosunek zakładów doświadczalnych do przemysłu nawozowego, organizacja komisowej sprzedaży nawozów sztucznych, sprawa wwozu tomasyny oraz sprawa parytetowych cen nawozów sztucznych.

J. W.

GIĘŁDA MIĘSNA W WARSZAWIE — p. str. 2.105.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

TRAKTAT HANDLOWY Z GRECJĄ. — W dn. 10 kwietnia r. b. został podpisany traktat handlowy polsko-grecki, oparty na klauzuli największego uprzywilejowania oraz zawierający specjalne zniżki względnie fiksjacje stawek celnych dla szeregu artykułów eksportowych obu krajów. Omawiany traktat, wobec braku umowy handlowej z Turcją, jest dla nas o tyle ważny, że otwiera nam do pewnego stopnia wrota nie tylko do Grecji, lecz i na cały Lewant — ze względu na znane koneksje Greków we wszystkich krajach Bliskiego Wschodu. W stosunkach polsko-greckich, mimo braku normalnego traktatu handlowego w ciągu ostatnich paru lat, nie była jednak nawzajem stosowana

maksymalna taryfa celna. To dopomogło do utrzymania się w drobnym zakresie wzajemnej wymiany towarowej, która jednak nie rozwijała się zupełnie. Zwłaszcza nasz eksport był hamowany przez łatwość konkurencji towarów, pochodzących z trzecich państw, posiadających bądź to traktaty taryfowe, bądź też korzystających ze stawek konwencyjnych na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania.

Obecnie na zasadzie obopólnego porozumienia omawiany traktat, podpisany — jak zaznaczyliśmy na wstępie — w kwietniu r. b., został prowizorycznie z dniem 15 listopada r. b. wprowadzony w życie, co jednak nie przesądza samej kwestji normalnej ratyfikacji traktatu przez ciała ustawodawcze obu państw.

Wobec tego, że klauzule traktatu polsko-greckiego już były uprzednio na łamach tyg. „Polska Gospodarcza”¹⁾ omawiane, obecnie zatrzymamy się tylko na sprawie wzajemnych koncesyj w dziedzinie celnej, ujętych w ramach list A i B, które poda-

jemy poniżej, umieszczając dla orientacji również stawki celne, obowiązujące do dn. 15/XI r. b. oraz nowe, do płacenia po tej dacie.

LISTA A

Pozycja polskiej taryfy celnej	Nazwa towaru	Stawki celne:	
		przed 15/XI 1930	od 15/XI 1930
		Z od 100 kg	
ex 7 p. 3	Rodzynki brutto	380.—	210.—
" " p. 4	Koryntki brutto	129.—	32 ²⁵
" " p. 6	Figi suszone brutto	258.—	130.—
" 71 p. 1	Szmergiel	bez cła	bez cła
" 124 p. 1	Walonea	bez cła	bez cła
" 13 p. 2	Przyprawy do potraw z oliwek czarnych i zielonych w oliwie lub inaczej przyrządzonych, w naczyniach hermetycznie zamkniętych łącznie z wagą bezpośredniego opakowania	1.032.—	258.—
" 27 p. 2	Likiery	1.376.—	619 ²⁰
" 117 p. 1	Oliwa	32 50	17 55
" 28	Wina winogronowe, owocowe i jagodowe:		
ex p. 1	wina winogronowe w beczkach, balonach-gąsiorach o pojemności 50 l lub więcej, zawierające do 15° alkoholu włącznie wraz z wagą beczek, balonów-gąsiorów	344.—	20.—
ex a	wina winogronowe w opakowaniach innych niż wymienione w p. 1.		
ex p. 2	wina winogronowe w opakowaniach innych niż wymienione w p. 1.		
ex a	niemusujące o zawartości do 15° alkoholu włącznie łącznie z wagą bezpośredniego opakowania	1.272,80	73,95

LISTA B

Pozycja greckiej taryfy celnej	Nazwa towaru	Stawki celne:	
		przed 15/XI 1930	od 15/XI 1930
		drachm met l. od 100 kg	
1 b	Krowy od szt.	25.—	15.—
" j	Konie:		
	1) powyżej 3 lat od szt.	30.—	20.—
	2) 3-letnie i poniżej " "	15.—	12.—
3 d	Jaja drobiu i innego ptactwa	bez cła	bez cła
9 m	Kasza jęczmienna (perłówka)	15.—	15.—
" n	Mąka kartoflana	15.—	10.—
" o	Krochmal	25.—	25.—
18 c	2) pozostałości z destylacji olejów mineralnych o barwie ciemnej lub brunatnej, których punkt topliwości nie przekracza 48° C i zawartość olejów mineralnych nie jest mniejsza niż 10%. (Pozostałości o barwie jasnej, których punkt topliwości jest wyższy i zawartość olejów, z wyjątkiem części organicznych, jest niższa—włączone są do poz. 18c 3)	7 50	6.—
47	Drzewo stolarskie:		
b	deszczułki fornirowe	30.—	30.—
d	dykty grubości powyżej 2 mm, nawet pokryte cienkim fornirowym	30.—	10.—
48 b	Kleпки bednarskie lub do innych celów (deseczki parkietowe i t. d.):		
	1) nieobrobione	1.—	1.—
	2) obrobione (fugowane, heblowane)	3.—	3.—
49 a	2) krzesła, kanapy, fotele z drzewa giętego bukowego (okrągłego lub kwadratowego) z siedzeniem lub (i) oparciem ze skóry plecionej lub z drzewa lub też z imitacji skóry	150.—	150.—
52 c	2) koszyczki i koszyki z wierzby lub z innych podobnych materiałów pochodzenia roślinnego	80.—	50.—
d	Ręczne wyroby koszykarskie wszelkiej formy i ze wszelkich materiałów giętkich, jednego gatunku lub mieszanych, z lub bez dodatków z metalu lub wszelkiego innego pospolitego materiału	200.—	150.—
62	Żelazo walcowane lub wyciągane, nieobrobione, tak jak wychodzi ono z walcowni:		
b	profilowe I, T, U.	2.—	2.—
c	krawędziaki i żelastwo kątowe w ogólności	2.—	2.—
d	taśmowe na obręcz oraz obręcze	2.—	1.—
63	Blacha żelazna, gładka, falista, żłobkowana i t. p. naturalnego koloru:		
a	1) zwykła	2.—	1.—
	2) cynkowana lub cynowana	2.—	1.—
65 b	2) koła, osie, obręcze, resory	15.—	10.—
c	Odlewy	25.—	20.—
71 a	Drut żelazny:		
	1) zwykły	2.—	2.—
	2) kolczasty	2.—	2.—
85	Szalki, wagi, odważniki, ważące w sztuce:		
a	2) powyżej 10 do 50 kg	80.—	60.—
97 a	Maszyny i aparaty przemysłowe (łącznie z przeznaczonymi do przeróbki produktów gleby, a mianowicie do fabryk cukierków, czekolady, piekarni, destylarni, przemysłu włókienniczego i t. d.), ważące w sztuce:		
	1) do 25 kg	20.—	15.—
	2) powyżej 25 kg do 250 kg	20.—	10.—
	3) powyżej 250 kg	20.—	5.—

1) P. zesz. 17/1930, str. 752.

98	Maszyny i narzędzia rolnicze oraz części tych maszyn z jakiegokolwiek materiału, bez względu na sposób ich działania:		
a	służące wyłącznie do uprawy gleby albo do zbiorów jej produktów, jak np: pługi, kosiarki, skibowce, żniwiarki, młockarnie i t. d., wszystko z napędem mechanicznym	5'—	5'—
b	służące do ulepszenia lub przeróbki płodów gleby (jak np. siewczarnie, maszyny, walce, suszarnie, wirówki do miodu, łuszczarnie, wialnie, sortowniki i t. p.)	5'—	5'—
c	łocznie do winogron, maszyny do obrywania winogron, tłocznie do oleju, młynki do oleju, maszyny do mielenia bez toczydła, prasy do paszy, maszyny do wykruszania kukurydzy i wogóle prasy centryfugalne, suszarki, ważące w sztuce:		
	1) do 200 kg	30'—	25'—
	2) powyżej 200 do 500 kg	25'—	22'—
	3) powyżej 500 kg	20'—	18'—
e	narzędzia rolnicze do sarkowania roślin oraz do rozpylania, jak również ich wyłączne akcesoria, przywożone oddzielnie	50'—	50'—
100 a	Maszyny, narzędzia i sprzęty domowe: ze zwykłego żelaza lub w połączeniu z innymi materiałami pospolitemi, oszlifowane lub nie, cynkowane, cynowane, emaljowane, malowane, lakierowane, nawet o ile lakier zawiera proszek metaliczny, ważące w sztuce:		
	1) do 5 kg	40'—	32'—
	2) powyżej 5 do 25 kg	40'—	30'—
	3) powyżej 25 kg	40'—	20'—
105	Kapsle na butelki	40'—	40'—
106	Wszelkie przedmioty z ołowiu lub ze stopu ołowiu, niewymienione:		
a	malowane lub nie, lakierowane, cynkowane, cynowane	80'—	80'—
113	Wszelkie przedmioty z cynku lub ze stopu cynku, niewymienione:		
a	malowane lub nie, lakierowane lub nie	100'—	100'—
160 c	1) dekstryna	10'—	10'—
177 d	Tektura dachowa, nasiąknięta lub napuszczona smołą lub asfaltem, z domieszką lub bez materiałów ziemistych lub piaszczystych, zarówno w masie lub na powierzchni	10'—	6'—
205	Liny wogóle (z wyjątkiem plecionych) nawet smolowcowane	40'—	35'—
206	Sznurowy wszelkiego rodzaju (z wyjątkiem plecionych):	60'—	50'—
	U w a g a: Wyroby złożone z nitów kręconych podwójnie lub więcej są uważane:		
	1) jako nitki o wadze do 400 g w 1.000 m		
	2) jako sznurki o wadze powyżej 400 g do 6.000 g w 1.000 m		
	3) jako liny o wadze powyżej 6.000 g w 1.000 m		
208	Tkaniny lniane, konopne, jutowe lub z podobnych materiałów włóknistych, jak również tkaniny, mające wątek lub osnowę z bawełny (w całości lub częściowo):		
a	plótna, posiadające w kwadracie o boku 5 mm ogólną ilość nitów osnowy i wątku (dodane):		
	1) do 6 nitów	20'—	16'—
	2) powyżej 6 nitów do 12 nitów	30'—	24'—
	3) powyżej 12 nitów do 26 nitów	140'—	140'—
	4) powyżej 26 nitów do 40 nitów	300'—	250'—
	5) powyżej 40 nitów	500'—	400'—

Należy zauważyć, że z naszej strony istotnych nowych zniżek udzieliliśmy tylko na rodzynki i figi. Reszta pozycji — to są zniżki konwencyjne, powtórzone z innych naszych traktatów, które, jak przypominamy, dotychczas w stosunkach polsko-greckich nie odgrywały roli, co się zaś dotyczy koryntek, to Grecja w starym traktacie posiadała prawie toż same cło. Co się dotyczy listy B, to tylko w stosunku do łusek parafinowych i dykt uzyskaliśmy nowe, specjalne zniżki celne greckie, 47 zaś innych pozycji są powtórzeniami zniżek, które zostały uprzednio przez Grecję udzielone innym państwom. Ze zniżek tych dotychczas, wobec braku klauzuli największego uprzywilejowania, korzysć ac nie mogliśmy.

Odnosnie do dykt należy zauważyć, że przyjęty obecnie w taryfie celnej greckiej wymiar cła od 100 kg w wysokości 10 drachm metal. różni się bardzo znacznie od stawki celnej w traktacie grecko-estońskim, ustalającym cło na dykty brzożowe w wysokości 24 drachm za 1 m³, co jest równoznaczne mniej więcej z 4 drachmami za 100 kg. Wobec tego, że głównym naszym artykułem eksportowanym są dykty olszowe, w drodze specjalnej wymiany not zapewnione zostało dla naszych (olszowych) dykt cło w równej wysokości jak dla estońskich dykt (brzożowych), dopóki traktat estońsko-grecki będzie trwał w mocy.

Drugim szczegółem, ważnym dla nas, specjalnie omówionym poza ramami samego traktatu, jest kwestja tolerancji władz celnych greckich przy cleniu łusek parafinowych. Wobec wymagania greckiej taryfy celnej, aby artykuł cłony w/g pozycji 18c² posiadał co najmniej 10% olejów mineralnych oraz punkt topliwości nie wyżej 48°, które to warunki z trudem mogą być dotrzymywane przez naszych eksporterów i prowadzą często do nieporozumień i płacenia kar, obecnie została ustalona umowna tolerancja w wysokości 10% normy zawartości olejów, czyli że

łuski, które miałyby tylko 9% olejów, nie będą jednak clone jako czysta parafina i zapłacą 6 drachm zamiast 115.

Przyglądając się bliżej podanym powyżej tablicom, widzimy, że wymienione w obu listach towary obejmują nieomal 80% wzajemnej wymiany towarowej, i wprowadzenie w życie postanowień omawianego traktatu wpłynie na stabilizację, a w przyszłości i na rozwój stosunków naszych z Grecją i przez nią z całym Lewantem.

Janusz Butler

HANDEL ZAGRANICZNY

WŁOCHY JAKO RYNEK ZBYTU DLA POLSKICH PRODUKTÓW ZWIERZĘCYCH. — Podpisanie konwencji weterynaryjnej pomiędzy Polską a Włochami zwróciło uwagę zainteresowanych sfer polskich na Włochy jako rynek zbytu dla naszych produktów zwierzęcych.

Włochy posiadają, wskutek specyficznych warunków geograficznych i szybkiego przyrostu ludności, stały niedobór produktów rolnych, który muszą pokrywać zakupami zagranicą. Deficyt bilansu handlowego Włoch w r. ub. (Lir. 6.411 miln.) spowodowany był w ¼ nadwyżką importu produktów zwierzęcych nad ich eksportem.

Mimo wielkich wysiłków Rządu włoskiego w kierunku podniesienia produkcji rolniczej (m. in. w kierunku podniesienia jakościowego i ilościowego zwierzostanu), ostatnie lata wykazują stały wzrost importu i spadek eksportu — tak żywca, jak i przetworów mięsnych.

Polska zainteresowana jest głównie w eksporcie żywego bydła (rzeźnego, chudego na opasy, a nawet hodowlanego), mięsa chłodzonego wołowego, cieląt bitych oraz koni, a także drobiu.

W r. b. dostawy bydła dzielą między siebie Węgry, Rumunia i Jugostawia; cieląt — Węgry, Jugostawia, Holandia, a częściowo i Danja. Mięso chłodzone z zagranicy znikąd — prócz kilku próbnych transportów z Polski — nie przychodziło. Jak wiadomo, Polska tylko przez 3 pierwsze miesiące roku wywoziła towar

rzeźny do Włoch. Wystarczyło to jednak, aby przekonać Włochów o wysokim jakościowo gatunku naszego rzeźnego bydła, które uznane zostało jako najlepsze z zagranicznych. Pod względem wydajności mięsa przewyższa polski towar o całe 4% towar węgierski, uchodzący dotychczas za najlepszy pod względem mięsa, co przedstawia już znaczną ekonomję dla Włoch, nawet przy równych cenach. Poza tem nasz towar smakiem góruje także nad innymi. To też przerwa w dowozie polskiego bydła została bardzo odczuta na rynkach włoskich; po ponownem otwarciu granicy wszyscy kupcy i komisjonerzy zwrócili się odrazu do Polski po towar, nie czekając na jego nadejście przez eksporterów polskich do Włoch.

Włochy zaabsorbować mogłyby całe nasze możliwości eksportowe bydła rzeźnego, a nawet chudego—oczywiście przy racjonalnie zorganizowanym przywozie, nie stwarzając niekorzystnej koniunktury przez nadmierne obciążenie rynku w Medjolanie i przy unikaniu niepotrzebnych kosztów za zbyt liczne pośrednictwa.

W celach przedstawienia hodowli polskiej w jak najlepszym świetle winna Polska wziąć udział w Wystawie Zootechnicznej w czasie Targów Medjolańskich około 20 kwietnia 1931 r., wystawiając tylko opasy wyborowe, a także bydło hodowlane rasy holenderskiej. Wystawą bydła w Medjolanie interesują się całe Włochy.

Równoległe z żywcem ma zupełnie pewne szanse powodzenia także dostawa świeżego mięsa wołowego w wagonach—chłodniach. Wprawdzie rzeźnicy włoscy nie są przyzwyczajeni do sprowadzania chłodzonego mięsa z zagranicy, jednakowoż sprzedaż kilku próbnych wagonów, i to nawet pod zasłaniającą wykaźną, iż w zasadzie osiągnięcie dodatnich rezultatów jest możliwe. W lecie jednak należy odradzać transportowania mięsa do Włoch (zbytnie podwyższenie kosztów przewozu, znaczna redukcja spożycia wołowiny i t. p.). Natomiast od października począwszy sprzedaż naszego mięsa może się opłacać. Ze względu jednak na wzięcie zmianowane nieprzewidywalnie rynku medjolańskiego (ho głównie o ten rynek chodzi) do zakupów takiego mięsa, należałoby postępować ostrożnie, nie przeładowywać rynku i zawierać transakcje, początkowo bez zysków nawet, ale po cenach zgóry umówionych.

Drugim materiałem zwierzęcym, mogącym liczyć na pewny i stały zbył we Włoszech przy każdej koniunkturze, są cielęta rzeźne; tylko trzeba przystosować się do wymagań rynku włoskiego.

Cielecina jest w zakresie mięsa głównym artykułem spożywczym ludności włoskiej. Sam Medjolan spożywa rocznie około 125 tys. cieląt—najwięcej ze wszystkich miast kontynentu europejskiego. Włochy sprowadziły w 1929 r. cieląt z zagranicy za Lir. 159.331.066.

Gdy za żywe cielęta krajowe mleczne 2-miesięczne płacono za I gatunek Lir. 8, za II gat. 7'40, to za I gat. cieląt krajowych bitych płacono około Lir. 11 i za II gat. 10'50. Natomiast cielęta zagraniczne ze skórą (węgierskie) uzwyskiwały w tym samym czasie Lir. 7'50 za 1 kg bitej wagi (60—80 kg cielę bite przeciętnie). Ceny powyższe można jednakowoż osiągnąć tylko za cielęta ciężkie, przynajmniej wagi 60 kg po zabiciu, których Polska ma niewiele. Gdyby nasi rolnicy chcieli zrozumieć, że odpasanie cieląt przez 45—50 dni mlekiem czystem podwoiłoby co najmniej jego wagę i podniosło jego wartość kilogramową dla rynku włoskiego przynajmniej o 1 na 1 kg, wtenczas mogliby liczyć na pewny i zyskowny zbył swych cieląt we Włoszech. Oczywiście, że nasz Syndykat Polskich Eksporterów Trzody Chlewnej i Bydła musiałby przeprowadzić odpowiednią organizację skupu i wywozu takich cieląt do Włoch.

Nie mniej interesującym może być eksport koni z Polski do Włoch. W r. b. kilku kupców jarmarcznych włoskich jeździło do Polski po zakup przeważnie koników wołyńskich, które cieszą się we Włoszech dużym popytem i stanowią poważną konkurencję dla koników hołniackich. Takich koników wołyńskich, a również huculskich, możnaby umieścić około 10 tys. rocznie we Włoszech. Cena za takie koniki w Polsce jest dla Włochów korzystna, lecz ich wywóz z Polski natrafiał dotychczas na takie trudności i pociągał za sobą takie niepotrzebne koszty, że teoretyczny zysk przy kupnie koni po ich przywiezieniu na miejsce zniknął albo nawet zamieniał się na stratę. Obecnie warunki te, przynajmniej dotyczące formalności, zostały usunięte, to też wjazd Włochów do Polski wzmógł się znacznie. Jeżeli zaś udałoby się zorganizować eksport w ten sposób, aby Włosi mogli znaleźć odpowiedni towar w punktach granicznych, to wtenczas możnaby napewno liczyć, że kwota, wyżej podana—10 tys. koni rocznie—zostałaby osiągnięta (import ogólny koni do Włoch wynosił w 1929 r. 20.536 sztuk).

Również remonty dla wojska oraz konie robocze cięższego typu z Poznańskiego lub Lubelskiego mogłyby mieć zbył we

Włoszech i konkurować cenami z końmi węgierskimi i belgijskimi pod warunkiem jednak, że konie te zostałyby zaprezentowane we Włoszech. Najodpowiedniejsza okazja ku temu nadarza się podczas wielkiego jarmarku końskiego w Verona, ewentualnie podczas Targów Medjolańskich na Wystawie Zootechnicznej.

Wyżej przytoczone dane z zakresu zapoczątkowanego handlu produktami zwierzęcymi oraz fakt, że nawet sfery rządowe włoskie wskazują na Polskę jako na poważnego przyszłego dostawcę tych produktów, wskazują, że rynek włoski posiada dla Polski duże znaczenie w zakresie zbytu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego.

J. Dereziński

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na koszty odpowiedzi sumę 1'— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICĄ:

Nr. 152/A: Przedsiębiorstwo amerykańskie pragnie objąć przedstawicielstwo polskich fabryk, produkujących przyrządy lub artykuły, używane do budowy kanałów w ściekach wodociągów, dróg oraz podłóg.

Nr. 153/A: Firma amerykańska pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskimi eksporterami surowca rogowego i kościanego dla produkcji trzonków do noży i t. p.

HANDEL WEWNĘTRZNY

GIEŁDA MIĘSNA W WARSZAWIE.— Od kilku lat wysuwano projekt utworzenia giełdy mięsnej w Warszawie. Projekt ten doczekał się realizacji dopiero w r. b. o zatwierdzeniu statutu giełdy w dn. 3/XII 1929 r. komitet organizacyjny prowadził prace przygotowawcze w szerokim zakresie w celu zapewnienia żywotności giełdzie. Na dzień 7 grudnia r. b. wyznaczono wybory do Ra y Giełdowej. Po wyborach montowanie podstaw giełdy potrwa jeszcze kilka miesięcy, tak że notowania giełdowe ukażą się dopiero po całkowitem zakończeniu prac organizacyjnych. Giełda warszawska ma być niejako centralą i wzorem dla innych tego typu giełd w największych ośrodkach handlu zwierzętami rzeźnymi i mięsem. Projektowana jest cała sieć giełd. Najdalej zaawansowane są prace przygotowawcze w Lublinie i Łodzi.

Zadania giełd mięsnych są bardzo doniosłe. Mają one zaprowadzić ład w zanurzonych stosunkach do handlu zwierzętami rzeźnymi i mięsem. Anarchja w tej gałęzi handlu ma wysoce ujemne skutki dla Państwa, dla producenta i dla samych handlujących. Skarb Państwa ponosi straty na tem, że znaczna część handlujących uchyla się od podatków, rolnik otrzymuje ceny niewspółmierne z cenami, płaconymi przez konsumentów, a solidnie, jawnie działające kupiectwo narażone jest na dziką konkurencję całej masy handlujących nielegalnie—bez patentów i nie placących podatków. Ponadto dodać należy, że złej organizacji handlu przypisać należy w dużym stopniu klęskę chorób zwierzęcych, które przynoszą nam wprost miliardowe straty. Stosunki, panujące w tej dziedzinie handlu, omówimy przy innej okazji. Obecnie ograniczymy się jedynie do wskazania na rozpiętości cen między żywcem i mięsem przed wojną i w chwili obecnej.

W styczniu 1914 r. 1 kg żywej wagi wołu kosztował w Warszawie w hurcie 126, a 1 kg mięsa wołowego 177; różnica wynosiła więc 0'51. We wrześniu r. b. 1 kg żywca kosztował 115, a 1 kg mięsa 220; różnica stanowiła więc 1'05. Rozpiętości tej nie tłumaczy zmiana opodatkowania i innych warunków handlu.

Naczelnem zadaniem reorganizacji tej gałęzi handlu musi być ujawnienie cen i handlujących oraz zabezpieczenie producenta i konsumenta przed wyzyskiem. Jeśli giełda nie podoła temu zadaniu, należałoby uciec się do innych środków. Giełdę uznać

należy za najlepszą drogę do tego celu, bo ingerencja Państwa zredukowana jest w tym wypadku do minimum. Inne środki, jak organizacja handlu spółdzielczego, powołanie do życia państwowego przedsiębiorstwa interwencyjnego i t. d. — wymagałyby poważnych funduszy ze strony Skarbu Państwa.

Oprócz zadań z zakresu polityki handlowej giełda ma poważne zadania społeczne i techniczno-handlowe.

Giełda skupia w sobie wszystkie grupy społeczne, zainteresowane w tej gałęzi handlu i rzemiosła. Do tej pory grupy te organizowały się zawodowo, a nawet według wyznań, czyli obracały się w atmosferze, sprzyjającej przerostowi egoizmu grupowego. Nie było natomiast organizacji, któraby bezpośrednio reprezentowała wspólne gospodarcze interesy wszystkich tych zawodów. Z braku takiej organizacji nie było jednolitej myśli i programu. Czego jedna grupa żądała, to było zwalczane lub bagatelizowane przez drugą grupę. Giełda ma być tym parlamentem, w którym mają się ścierać różnice interesów, gdzie mają powstać kompromisy i gdzie ma się stworzyć wspólny tym grupom program gospodarczy. Giełda jest również tą szkołą życia społecznego i państwowego, gdzie poszczególny członek cechu czy zrzeszenia dowie się, że jego egoistyczny interes nie może być w całości zrealizowany, że istnieje konieczność kompromisów z interesem społecznym i państwowym.

W zakresie techniczno-handlowym giełda stawia sobie za cel współdziałanie przy racjonalizacji systemu podatkowego, przy ustawowym uporządkowaniu tej gałęzi handlu, przy organizacji kredytu, urządzaniu targowisk, standaryzacji zwierząt rzeźnych i przetworów mięsnych, wyposażeniu kolei w odpowiednie urządzenia przeładunkowe i t. d.

K.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACYJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE SZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 9 do 22 listopada 1930 r.

	9 — 15/XI		16 — 22/XI		Różnica w %/100-ach cen z 16—22/XI w stos. do cen z 9—15/XI
	zł	g	zł	g	
Pszenica					
Warszawa . . .	26 50	2 97½	27 37½	3 07½	+ 3 3
Poznań . . .	24 75	2 78	25 20	2 83	+ 1 8
Lwów . . .	24 85	2 79	26 32½	2 95½	+ 5 9
Średnia giełd krajowych	25 36	2 85	26 30	2 95½	+ 3 7
Żyto					
Warszawa . . .	18 87	2 12	18 90	2 12	+ 0 1
Poznań . . .	18 00	2 02	18 06	2 03	+ 0 3
Lwów . . .	19 02	2 13½	20 06	2 25	+ 5 4
Średnia giełd krajowych	18 63	2 09	19 00½	2 13½	+ 2 0
Owies					
Warszawa . . .	21 50	2 41	22 00	2 47	+ 2 3
Poznań . . .	18 20	2 04	18 62½	2 09	+ 2 3
Lwów . . .	18 75	2 10½	19 55	2 19½	+ 4 2
Średnia giełd krajowych	19 48	2 18½	20 06	2 25½	+ 2 9
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	24 50	2 75	24 81	2 78½	+ 1 2
Poznań . . .	26 00	2 92	26 00	2 92	—
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	19 50	2 19	19 50	2 19	—
Poznań . . .	20 25	2 27½	20 25	2 37½	—
Lwów . . .	17 25	1 93½	17 25	1 93½	—
Średnia giełd krajowych	19 00	2 13½	19 00	2 13½	—

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 17 do 22 listopada 1930 r.

WARSZAWA. — Okres sprawozdawczy przyniósł na rynku zbóż chlebowych poprawę cen niemal wszystkich zbóż i przetworów (prócz jęczmienia przemiałowego); różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nie są wielkie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 27 00 — 28 00 (26 00 — 27 00), żyto 18 75 — 19 25 (18 75 — 19 00), jęczmień brow. 24 50 — 26 00 (24 00 — 25 00), — przemiałowy 19 00 — 20 00 (19 00 — 20 00), owies jednolity 21 00 — 23 00 (20 50 — 22 50), otręby pszenne szale 16 00 — 17 00 (15 00 — 16 00), — pszenne średnie 14 00 — 15 00 (13 00 — 14 00), — żytnie 11 00 — 11 50 (10 50 — 11 00).

— Ceny mąki pozostały bez zmiany na dotychczasowym poziomie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 60 00 — 70 00 (60 00 — 70 00), — pszenka 4 0 50 00 — 60 00 (50 00 — 60 00), — żytnia (typ przepisowy) 35 00 — 36 00 (35 00 — 36 00).

POZNAŃ. — Dla zbóż chlebowych panowała tendencja spokojna; nieco większe zainteresowanie pszenicą. Ceny pozostały przeważnie bez zmiany, prócz niewielkiej wyżki żyta, mąki pszennej i żytniej. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 24 50 — 26 00 (24 50 — 26 00), żyto 18 00 — 18 50 (17 75 — 18 25), jęczmień brow. 25 00 — 27 00 (25 00 — 27 00), — przemiałowy 19 00 — 21 50 (19 00 — 21 50), owies 18 00 — 19 25 (18 00 — 19 25), mąka pszenna 65% -owa wraz z workiem 43 50 — 46 50 (43 00 — 46 00), — żytnia 65% -owa wraz z workiem stand. 30 00 (29 00), otręby pszenne grube 14 00 — 15 00 (14 00 — 15 00), — pszenne średnie 12 00 — 13 00 (12 00 — 13 00), — żytnie 10 50 — 11 50 (10 50 — 11 50).

KRAKÓW. — Tendencja nieco mocniejsza dla pszenicy oraz jej przetworów; ceny pozostałych zbóż bez zmiany. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków (jak wyżej): pszenica dworska czerwona stand. 29 00 — 29 50 (28 50 — 29 00), — biała stand. 28 00 — 28 50 (27 00 — 28 00), — targowa stand. 27 50 — 28 00 (26 50 — 27 00), żyto dworskie stand. 21 00 (20 50 — 21 00), — targowe stand. 20 00 — 20 50 (20 00 — 20 50), jęczmień brow. 26 00 — 27 00 (26 00 — 27 00), — przemiałowy stand. 20 00 — 20 50 (20 00 — 20 50), owies dworski stand. 22 00 — 23 00 (22 00 — 23 00), — targowy stand. 21 00 — 21 50 (20 00 — 21 50), mąka pszenna 65% -owa 51 00 — 52 00 (50 00 — 51 00), — żytnia typowa 36 00 (35 00 — 36 00), otręby pszenne 14 00 (12 50 — 13 00), — żytnie 13 00 (11 50 — 12 00).

LWÓW. — Rynek zbóż chlebowych silnie się ożywił; przy mocnej tendencji większość cen wykazują dość znaczną poprawę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lwów (jak wyżej): pszenica dworska 27 00 — 27 50 (25 75 — 26 25), — zbiorowa 25 25 — 25 75 (23 25 — 23 75), żyto małopolskie jednolite 20 25 — 20 75 (19 25 — 19 75), — zbiorowe 19 75 — 20 00 (18 50 — 19 00), jęczmień małopolski przemiałowy 17 75 — 18 25 (17 00 — 17 50), owies małopolski 19 50 — 20 00 (18 50 — 19 00), mąka pszenna 65% -owa 45 00 — 47 00 (44 00 — 45 00), — żytnia (typ przepisowy) 34 00 — 35 00 (32 00 — 35 00), otręby pszenne 13 00 — 13 50 (10 00 — 10 50), — żytnie 9 50 — 10 00 (8 75 — 9 25).

WILNO. — Na rynku zbóż chlebowych usposobienie nieco słabsze, ceny, prócz niżki jęczmienia przemiałowego, owsa i otrąb, bez większych zmian. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): pszenica 25 50 — 27 00 (26 00 — 27 00), żyto 18 25 — 19 00 (18 00 — 19 00), jęczmień brow. 22 00 — 24 00 (23 00 — 24 00), — przemiałowy 18 00 — 19 00 (20 00 — 21 00), owies 19 00 — 20 00 (21 00 — 22 00), otręby pszenne 13 00 — 14 00 (14 00 — 15 00), — żytnie 10 50 — 11 00 (11 00 — 12 00), makuchy lniane 27 00 — 28 00 (28 00 — 29 00), — słonecznikowe 19 00 — 20 00 (20 00 — 21 00).

GDAŃSK. — Ceny zbóż chlebowych wyżkowały. Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 15 75 — 16 25 (15 70 — 16 00), żyto 11 50 (11 25 — 11 50), jęczmień pastewny 12 00 — 13 00 (12 00 — 13 00), owies 10 50 — 11 00, otręby pszenne grube 10 50 — 11 00 (10 00 — 10 25), — żytnie 7 50 (7 25).

PASZA

LUBLIN. — Dla siana tendencja słabsza, zapotrzebowanie ograniczone. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lublin

siano gruntowe słodkie 9'00 — 9'50, — półsłodkie 7'00 — 7'50, — kwaśne 5'00 — 5'50, — koniczynowe 9'50 — 10'00, słoma prosta 6'00 — 7'00, — targana 4'00 — 4'50.

WARSZAWA. — Tendencja mocniejsza, szczególnie dla siana, którego ceny dość silnie poprawiły się. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: siano koniczynowe świeże 18'00 — 19'00, — zwykłe, średnie gat. 14'00 — 16'00, słoma prosta (przeważnie żytnia) 10'00 — 12'00; franco wagon stacja załadowania: siano I gat. 8'50 — 9'50, słoma prasowana 5'00; parytet wagon Warszawa: makuchy lniane 28'00 — 29'00, — rzepakowe 20'00 — 21'00, otręby pszenne 14'00 — 15'00, — żytnie 11'00 — 11'50; za 1 tonę loco cukrownia w Poznaniu: wyfłoki buraczane \$ 11'00; franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 38'50 — 39'50, kuch sojowy 46%, w workach brutto 38'50 — 39'00, — kokosowy w taflach 39'00 — 40'00, — mielony 40'00 — 41'00, — palmowy 21%, w taflach luzem 33'00, — mielony 34'00, kuchy słonecznikowe w taflach 27'50 — 28'50, — mielone 28'50 — 29'50, — rzepakowe 24'00 — 24'50, — mielone 25'00 — 25'50, — lniane w taflach 37'50 — 38'00, — mielone 37'50 — 38'00.

LWÓW. — Zapotrzebowanie wzrosło, ceny zwykowały. Notowania Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 100 kg: siano I gat. 10'00 — 12'00, koniczyna niemłócona 13'00 — 14'00, tymotka 15'00, słoma omlotowa 6'00 — 7'00; ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg loco skład: makuchy słonecznikowe 46 — 48%, 28'00, śrut sojowy 46% 47'00, — z orzecha ziemnego 40% 38'00, — 50% 43'00, makuchy lniane 35% 35'00.

CHMIEL

LWÓW. — Przy bardzo silnym braku towaru panuje tendencja mocna. Ceny orientacyjne — w \$ za 50 kg loco folwark: chmiel prima 15'00, — średnie gatunki 12'00, — III gatunki 8'00.

LEN I KONOPIE

LWÓW. — Zainteresowanie rynkiem konopi duże, ceny kształtują się zwykłowo. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco stacja załadowania: konopie nieczesane 12'00 — 13'00, — czesane I gat. 18'00 — 20'00, pakule konopne I gat. 9'00 — 10'00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w \mathcal{Z} za 100 kg: brukiew 6'00 — 8'00, buraki 7'00 — 10'00, cebula twarda I gat. 22'00 — 28'00, — II gat. 15'00 — 20'00, kapusta biała 3'00 — 3'25, brukselka 50'00 — 70'00, pietruszka 24'00 — 30'00, marchew 7'00 — 8'00, seler 36'00 — 40'00, szczaw 30'00 — 36'00, szpinak 18'00 — 24'00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 6'00 — 8'00; za 1 kg: chrzan 1'00 — 2'00; za 100 sztuk względnie pęczków: buraki w pęczkach 7'50 — 10'00, kalafiory I gat. 90'00 — 120'00, — II gat. 30'00 — 60'00, — III gat. 10'00 — 16'00, kapusta biała 6'00 — 10'00, — czerwona 10'00 — 14'00, — włoska 7'50 — 12'00, pory 35'00 — 40'00, sałata w główkach 10'00 — 15'00.

NASIONA

KRAKÓW. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Kraków: groch Wiktorja 44'00 — 50'00, — zwykły jadalny 32'00 — 38'00, — polny 24'00 — 26'00, fasola cukrowa biała 82'00 — 90'00, — biała okrągła 44'00 — 46'00, — biała długa 45'00 — 46'00, — krótką 38'00 — 42'00, — Wachtel 36'00 — 40'00, łubin złoty 25'00 — 26'00, — niebieski 20'00 — 21'00, rzepak zimowy z workiem 46'00 — 47'00, rzepik czyszczony słodki 66'00 — 67'00, mak niebieski z workiem 100'00 — 105'00, — szary 80'00 — 90'00, kminek krajowy czyszczony 190'00 — 195'00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet wagon Warszawa: groch polny jadalny 27'00 — 30'00, — Wiktorja 32'00 — 38'00, koniczyna czerwona 180'00 — 220'00, — biała 300'00 — 400'00.

GDAŃSK. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg franco wagon Gdańsk: groch Wiktorja 18'40 — 19'70, grochy pastewne 11'54, koński ząb 17'30, wyka 17'30, fasola wołyńska 21'92 — 23'08, fasola olbrzymia 41'20, mak 51'50, gorczyca 28'33, rzepak 33'48, koniczyna czerwona bez kianki 133'99, — zwykła 118'45, — biała najlepsza 283'25, łubin franco granica polsko-niemiecka 11'54.

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: koniczyna czerwona 150'00 — 200'00, — biała 300'00 — 360'00, —

szwedzka 160'00 — 220'00, — złota odluszczone 90'00 — 100'00, — złota w łuskach 40'00 — 50'00, inkarnatka 140'00 — 180'00, przelot 100'00 — 120'00, tymotka 60'00 — 70'00, rajgras krajowy 100'00 — 120'00, seradela 40'00 — 45'00, wyka letnia 30'00 — 34'00, — wiczka zimowa 50'00 — 60'00, peluszką 28'00 — 30'00, groch polny 24'00 — 26'00, — Wiktorja 30'00 — 33'00, gorczyca 50'00 — 54'00, rzepak zimowy 40'00 — 46'00, rzepik letni 50'00 — 60'00, siemię lniane 60'00 — 66'00, — konopie 54'00 — 64'00, proso złote 35'00 — 40'00, tatarska 22'00 — 24'00, mak biały 90'00 — 100'00, — niebieski 70'00 — 90'00, łubin złoty 24'00 — 27'00, — niebieski 22'00 — 23'00.

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynku bydła rogatego w I połowie listopada ceny w stosunku do cen z końca października poważniejszej zmianie nie uległy. Ostatnie notowania poznańskie wykazały zniżkę cen dla krów i jałowi oraz nieznaną zwykłą dla buhajów. Ostatni targ w Mysłowicach miał przebieg ożywczy przy tendencji zwykłej; ceny cieląt uległy dość poważnej zniżce, natomiast ceny owiec podniosły się.

Podaż bydła w okresie sprawozdawczym była średnia. Wyprzedzała przez rolników nie nosi charakteru częściowej likwidacji ze względu na niskie ceny pasz i tegoroczne dobre zbiory.

Na rynku trzody chlewnej tendencja była naogół słaba. Towar tłuszczy utrzymywał się w cenie lepiej niż lekki towar mięsny. Notowania poznańskie prawie żadnych zmian nie wykazały. Wywózowi naszemu do Czechosłowacji zagraża poważne niebezpieczeństwo z powodu wprowadzenia w Czechosłowacji od dn. 15 grudnia nowych stawek celnych, które opierać się będą na nowej skali ruchomej, dostosowywanej do średniej ceny żywca w poszczególnych miesiącach.

WARSZAWA. — Notowania świń na targu żywca w/g Kasy Ubezpieczeniowej ostatnio wynosiły — w \mathcal{Z} za 1 kg: 1'70 — 2'00.

POZNAŃ. — Płacono — w \mathcal{Z} za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woły pełnom. wytucz. nieoprężane 130 — 136, — mięs. tucz. młodsze do 3 lat 120 — 126, miernie odżyw. 90 — 104, buhaje wytucz. pełnom. 116 — 126, — tucz. mięs. 106 — 114, — nietucz. dobrze odżyw. starsze 90 — 104, — miernie odżyw. 76 — 84, krowy wytucz. pełnom. 132 — 142, — tucz. mięs. 116 — 128, — nietucz. dobrze odżyw. 96 — 104, — miernie odżyw. 70 — 80, jałowice wytucz. pełnom. 128 — 138, — tucz. mięs. 114 — 126, — nietucz. dobrze odżyw. 96 — 104, — miernie odżyw. 80 — 90, młodzież dobrze odżyw. 80 — 90, — miernie odżyw. 76 — 80, cielęta najprzedn. wytucz. 132 — 148, — tuczone 120 — 130, — dobrze odżyw. 110 — 116, — miernie odżyw. 86 — 100; owce: wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 150 — 160, tucz. starsze skopy i maciorki 130 — 140, — dobrze odżyw. 112 — 124; świnię pełnom. 120 do 150 kg żywej wagi 162 — 170, — pełnom. 80 — 100 kg żywej wagi 148 — 152, — mięs. ponad 80 kg 136 — 146, świnię bekonowe 140 — 150, prosięta za parę 144 — 150. Przebieg targu spokojny.

MYSŁOWICE. — Płacono — w \mathcal{Z} za 1 kg żywej wagi loco targowica: buhaje 1'20 — 1'32, woły 1'19 — 1'27, krowy 1'20 — 1'32, jałowki 1'17 — 1'25, nierogacizna A 1'98 — 2'10, — B 1'77 — 1'97, — C 1'62 — 1'76, — D 1'50 — 1'61.

MASŁO

— W I połowie listopada na rynku maślarskim panowała tendencja mocna. Ceny wzrosły średnio o \mathcal{Z} 40 i więcej na 1 kg. Wpłynęło na to oziębienie się oraz masowe przechodzenie z letniego na zimowe żywienie krów, co znacznie odbija się, w pierwszym zwłaszcza okresie, na mleczności krów, a w związku z tem i na produkcji masła. Niezależnie od powyższych przyczyn dało się zauważyć dużo większe zapotrzebowanie na masło na rynku wewnętrznym, co ściśle związane jest z zakończeniem okresu tanich owoców oraz spadkiem temperatury. Zwykła ta zdaje się nabierać już pewnych cech stałych wobec nadchodzącej zimy.

Notowano — w \mathcal{Z} za 100 kg:

WARSZAWA. — I gat. 520 — 540, II gat. 430 — 450, solone 460 — 480, oseiłkowe 380 — 400. W okresie sprawozdawczym Komisja Nabałowa w Warszawie 2-krotnie podwyższyła notowania łącznie o \mathcal{Z} 40.

ŁÓDŹ. — I gat. w paczkach $\frac{1}{2}$ kg 510 — 540, — w blokach 480 — 500, II gat. 450 — 475.

POZNAŃ. — I gat. 560, II gat. 520, wiejskie 460,

KATOWICE. — I gat. 530—550. II gat. 500—520, wiejskie 460—470. W okresie sprawozdawczym podwyższono ceny I gat. o $\frac{1}{2}$ gr 50, II gat. o $\frac{1}{2}$ gr 40, wiejskiego o $\frac{1}{2}$ gr 20 na 1 kg.

KRAKÓW. — I gat. 450—460, II gat. 430. eksport I gat. 450, — II gat. 400.

LWÓW. — I gat. 440—460.

LUBLIN. — I gat. 500—530, II gat. 460—490. solone I gat. 450, II gat. 440.

JAJA

— Na krajowym rynku jajczarskim w I połowie listopada panował nastrój mocny przy cenach zwykłych. Dowozy były naogół ograniczone. Do zmniejszenia dowozów przyczyniła się dżdżysta pogoda i zły stan dróg. W okresie sprawozdawczym eksport do Niemiec był stosunkowo mniejszy niż do innych krajów odbiorczych.

Sytuacja w poszczególnych ośrodkach produkcji przedstawiała się następująco (ceny — w zł za skrzynię à 1.440 szt.):

BOCHNIA. — Dowozy świeżego towaru w dalszym ciągu były bardzo ograniczone. Za towar oryginalny płacono 270. Cena towaru eksportowego franco granica wynosiła: jaja świeże \$ 34, jaja wapnowane \$ 25.

KRAKÓW. — Ceny zwykowały, obroty były ożywione, popyt zwiększony. Za towar oryginalny loco magazyn płacono 275—280. Cena świeżego towaru eksportowego franco granica wynosiła \$ 36—36½.

KATOWICE. — Na rynku odczuwał się dość silnie brak towaru, popyt był dobry, tendencja cen zwykła. Ceny loco skład Katowice: wyborowe duże czyste wybierane 330, — niewyberane 320, — drobne 280, — wapnowane 260.

LWÓW. — Ceny utrzymywały się na wysokim poziomie. Za towar oryginalny loco magazyn płacono \$ 30—32, za towar eksportowy franco granica: lepszy do Francji \$ 35, — do Anglii \$ 33.

LUBLIN. — Przy małej podaży i wzmożonym za otrzebowaniu utrzymywała się tendencja bardzo mocna. Cena towaru oryginalnego wynosiła 265—270, towaru zaś eksportowego franco granica \$ 34:50.

RZESZÓW. — Tendencja była mocna, dowozy ograniczone, cena towaru oryginalnego utrzymywała się na poziomie 275.

STANISŁAWÓW. — Ceny prawie bez zmian; dla towaru oryginalnego 270—280, dla eksportowego franco granica \$ 35.

TARNÓW. — Przy średnim zapotrzebowaniu i minimalnych dowozach ceny zwykowały.

WILNO. — Cena towaru oryginalnego wynosi 288, eksportowego zaś franco stacja Zemgale 328. Dowozy małe.

WARSZAWA. — Tendencja mocna, cena skrzyni 24-kopowej dochodziła do 310. Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notował za 1 kg 4:10.

SKÓRY

LUBLIN. — Zainteresowanie rynkiem skór surowych nieco wzrosło, skóry bydlęce spadły w cenie, cielęce, końskie i owcze zwykowały. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry bydlęce z rzeźni miejskiej 2:10—2:20, — bydlęce prowincjonalne 1:80—1:90; — owcze dworskie 2:00—2:10; za 1 sztukę: skóry cielęce lekkie 8:00—10:00, — ciężkie 12:00—14:00, — końskie 27:00—32:00, — owcze chłopskie 8:00—14:00.

— Na rynku skórek futerkowych tendencja słaba wskutek minimalnego zapotrzebowania tak w kraju, jak i za granicą. Ceny orientacyjne — w zł za 1 sztukę w stanie surowym, zależnie od jakości i wielkości: lisy 15:00—70:00, kuny kamienne 5:00—100:00, — krzakowe 5:00—130:00, borsuki 13:00—15:00, tch. rze 5:00—25:00, wydry 20:00—150:00, gronostaje 2:00—15:00, zajace 0:50—2:00.

LWÓW. — Tendencja naogół spokojna. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydlęce lekkie 1:90, — ciężkie 1:95, — cielęce z rzeźni 4:40, — cielęce prowincjonalne 3:40; za 1 sztukę: skóry końskie duże 24:00, — małe 12:00.

KRAKÓW. — Dla skór surowych usposobienie słabsze. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe

1:65, — krowie 1:50, — z jałówek 1:65; za 1 sztukę: skóry cielęce 11:00—12:00.

POZNAŃ. — Ceny, osiągnięte na licytacji skór — w zł za 1 kg skóry bydlęce oryginalne bez rogów i czaszki 1:80—1:94, bukaty od 39 funtów 2:48, — bczce od 40 do 49 funtów 1:95, — krowie 1:72, — skopowe półwełniste przeciętnej wagi 11:7 funta 1:64, — krótkowłniste 8 do 10 funtów 1:70—1:82; za 1 sztukę: skóry cielęce oryginalne 12:30—13:90, — 7:6 do 9 ft. 13:3—14:00, — czerwone do 7:5 ft. 10:90, — 7:6 do 9 ft. 14:00, — ponad 9 ft. 15:20.

BIELSK. — Dla skór surowych tendencja słaba. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry bydlęce 1:50, — cielęce 3:00.

RYBY

WARSZAWA. — Usposobienie spokojne. Notowano — w zł za 1 kg franco Warszawa: karp żywy 3:10; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 3:50—3:60, — śnięte 2:50, liny żywe 4:00, — śnięte 3:00, karasie żywe 4:00—5:00, — śnięte 3:00, łososie 12:00—13:00, węgorze 6:00—7:00, sandacze rosyjskie 3:50—4:00, leszcze na łodzi 3:00, sumy krajane 5:00, szczupaki śnięte 4:00—5:00, średnica 1:60—2:00, drobnica 0:60—1:00.

TŁUSZCZE I OLEJE

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład Katowice: olej lniany I gat. 1:90, — II gat. 1:85, pokost 2:05, olej rzepakowy 2:10, — arachidowy (z orzechów ziemnych) 2:75, — sojowy 2:80, klej kostny 2:65, — biały skórnny I gat. 5:40, — II gat. 4:25, — III gat. 4:15, klej do pasów 6:00, klej malarski 2:20, — malarski suchy 2:00, — introligatorski 2:20, — przemysłowy 2:60, guma arabska sucha 2:70, szellak orange 10:00, — biały 10:00, — lemon 12:50, — bejca anilinowa w proszku 50:00, — w płynie (za 1 litr) — 7:50, olej kokosowy 1:70, — palmowy 1:60, olej techniczny 1:65, olej jadalny 2:25; w \$ za 224 lbs 2½-owy c.i.f. Gdańsk: żywica amerykańska B 6:10, — D 6:20, — E 6:25, — F 6:275, — GH 6:30, — J 6:305, — K 6:35, — M 6:375, — N 6:325, — WG 7:15, — WG ekstra 8:25; w \$ za 100 kg netto 7½-owy c.i.f. Gdańsk: żywica francuska N 6:25, — WG 6:35, — WW 6:55; w zł za 100 kg franco fabryka: kalafonia krajowa 70:00—95:00, terpentyna krajowa I gat. 135:00, — II gat. 125:00, — III gat. 110:00—115:00, żywica krajowa „Sigma” \$ 10:00—12:50.

CHEMIKAŁJA

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco fabryka bez opakowania: aceton 500:00, alkohol metylowy techniczny 97% 180:00, — czysty 99% 330:00, amoniak skroplony za 1 kg HN_3 (wraz z opakowaniem) 1:80, azotniak mielony za 1 kg N_2 (wraz z opakowaniem) 1:62, — granulowany za 1 kg N_2 (wraz z opakowaniem) 1:82, azotan amonu (wraz z opakowaniem) 103:60, benzen handlowy 90% 50:50, — czysty 105:00, bisulfat (kw. siarczan sodu) 14:00, chlorek cynku 50° B 50:00, chlorek wapna bielący 40:00, chlorek wapnia (CaCl_2) 20:00—22:00, chloroform czysty 75:00, — „pro narcosi” 1:800:00, fenol czysty 300:00, formalina 40% 270:00, gliceryna farmaceutyczna 30° B 305:00, — techniczna 85 88% (wraz z opakowaniem) 175:00, karbid 75:00—80:00, karbolicum 45:00, klej kostny 220:00, klej skórnny 400:00, krezol 140:00, kwas azotowy 30° B 305:00, — w przeliczeniu na 100% HNO_3 (wraz z opakowaniem) 110:00, kwas mrówkowy 85% 241:00, kwas siarkowy 60° B 7:37, kwas solny 19:21° B 11:50, kwas octowy techniczny 30% 110:00, fosforyty rachowskie surowe 3:50—4:00, mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 17:00, — rogowa 13/14% N 60:00, naftalen surowy prasowany 34:50, — czysty w łuskach 68:00, octan sodu 140:00, — ołowiu 235:00, oleina zwierzęca destylat 270:00, — saponificat 265:00, oleum 20% 19:94, pirydyna czysta za 1 kg 12:00, smoła preparowana 20:95, siarczan amonu 36:00, siarczek sodu 60/62% (wraz z opakowaniem) 65:00, soda amoniakalna 25:00, — kaustyczna 60:00, sól Glauberska kalcynowana niemielona 12:50, stearyna 270:00, superfosfat 16% 12:80—13:92, toluen czysty 120:00, żelatyna techniczna 450:00.

— Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład Warszawa: biel ołowiana 2:10, glejta ołowiana 1:90, minja ołowiana chemicznie czysta 1:85, biel cynkowa chemicznie czysta I gat. 1:30, — II gat. 1:25; za 100 kg loco skład Warszawa: siarczan miedzi techniczny 99:5% (na beczki po 100 kg) 150:00, siarczan miedzi rolniczy 140:00, licopodium 16:00.

DRZEWO

LUBLIN. — Ceny orientacyjne, ustalone przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Lublinie — w zł za 1 m³ loco wagon w obrocie krajowym: bloki dębowe okorowane na czerwono od 40 do 50 cm w czubie I kl. 100'00 — 120'00, — II kl. o 25% taniej, — od 30 do 40 cm I kl. 80'00 — 90'00, — od 25 do 30 cm I kl. 50'00 — 60'00, — II kl. 40'00 — 50'00, kłocę dębowe tartaczne nieokorowane od 20 cm średnicy w czubie 36'00 — 40'00, kłocę sosnowe tartaczne od 20 do 25 cm średnicy w czubie 20'00 — 25'00, — od 25 do 30 cm 25'00 — 30'00, — od 30 cm 30'00 — 35'00, słupy telegraficzne sosnowe krajowe 30'00 — 33'00, kopalniaki sosnowe 22'00 — 25'00; materiał ciosany: sleepry sosnowe za 1 sztukę 12'00 — 12'50, podkłady dębowe typ I 9'00 — 10'00, kantówka sosnowa 45'00 — 50'00; materiał tartw: bloki dębowe od 30 cm 160'00 — 180'00, bloki sosnowe 120'00 — 135'00, stolarka dębowa 130'00 — 160'00, — sosnowa 110'00 — 125'00, drzewo sosnowe budowlane nieobryzane 3/4 cala 60'00 — 70'00, — 1/2 cala 65'00 — 75'00, — 3/4 cala 75'00 — 85'00, — obrzyzane 3/4 cala 60'00 — 65'00, — 1/2 cala 65'00 — 70'00, — 3/4 cala 75'00 — 85'00, kantówka sosnowa, 3 do 6 m długości, 10 do 18 cm grubości 70'00 — 75'00, — 18 do 24 cm grubości 75'00 — 85'00, fryzy dębowe I i II kl. 170'00 — 200'00; za 1.000 kg loco wagon: drzewo opałowe szczapowe przeschnięte: dębowe, brzoźowe, grabowe i bukowe 22'00 — 24'00, — sosnowe 29'00 — 31'00, — jodłowe, świerkowe 22'00 — 23'00.

PRZETWORY ROPNE

Polskie rafinerie notowały w końcu listopada r. b. następujące ceny eksportowe — w \$ za 100 kg franco Piotrowice: benzyna 7.0 30 2'75, — 730/40 2'75, — lakowa 3'20; nafta destylowana 1'20, — rafinowana 1'30, olej gazowy 1'40, olei wrzeclonowy 1'70, olei maszynowy raf. 3 — 4/50 1'90, — 4 — 5/50 2'15, — 5 — 6/50 2'50, — 6 — 7/50 2'80, asfalt parafinowy 0'80, — bezparaf. 2'30; koks z 1% popiołu 1'20, — z 2 — 6% 0'75 — 0'60

METALE I WYROBY METALOWE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: cyna Banka w blokach 7'00, ołów hutniczy 1'10, cynk 1'10, antymon 1'70, aluminium hutnicze 4'00, blacha miedziana 3'90, blacha mosiężna 3'15 — 4'10, blacha cynkowa 1'25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 17 do 22 listopada 1930 r.

— Okres sprawozdawczy przyniósł na giełdzie warszawskiej oddawna nienotowany wzrost zainteresowania i obrotów akcjami, co stoi w ścisłym związku z wyjaśnieniem sytuacji na arenie politycznej. Poszukiwane były akcje wszystkich niemal grup przedsiębiorstw przemysłowych; liczba notowanych akcji nieco wzrosła, brak jednak dostatecznego zaofiarowania wpływał hamująco na wielkość obrotów, wiele też akcji z tego względu nie było notowane. Mimo nieznacznego osłabienia tendencji w ostatnim dniu okresu, kursy wszystkich notowanych akcji wykazują poważną wyżkę w porównaniu z ostatnimi notowaniami.

Grupa akcji bankowych była stosunkowo mało ożywiona; większość transakcji zawierano akcjami Banku Polskiego którego kurs podniósł się ostatecznie o zł 3'50; poza tem Bank Handlowy zyskał zł 3'00, odławną zaś nienotowany Bank Dyskontowy Warszawski ceniony był nieco niżej niż w pierwszej połowie października.

W grupie akcji przedsiębiorstw chemicznych notowane były jedynie akcje Pulsa po kursie wyższym. Od dn. 19 listopada r. b. akcje S. A. Eksploatacji Soli Potasowych notowane są bez kuponu za 1929 r. wartości zł 2'00.

Z pośród akcji przedsiębiorstw elektrycznych doszło do transakcji akcjami Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Dąbrowskiem, której kurs w porównaniu z notowaniami z połowy października r. b. poprawił się o ok. 40%, oraz akcjami „Siły i Światła” — również przy kursie nieco wyższym. Z dn. 19 listopada r. b. akcje Polskiego T-wa Elektrycznego notowane są bez kuponu za 1929 r.

Dla akcji przedsiębiorstw cukrowniczych zainteresowanie było stosunkowo nie tak duże; akcje Warsz. T-wa Fabryk Cukru miały tendencję mocną, zyskując ponad 10%. Od dn. 17 listopada r. b. akcje Cukrowni i Refinerji Nieledeu notowane są bez kuponu na 1928/29 r., wartości 2%.

Silnie poszukiwane były z pośród akcji przedsiębiorstw cementowych Firley i Wysoka, nie notowane w okresie sprawozdawczym. Od dn. 18 listopada r. b. akcje T-wa Fabryki Portland Cementu Łazy notowane są bez kuponu za 1929 r.

Akcje Warsz. T-wa Kopalń Węgla miały tendencję mocną, zyskując o zł 4'00. Akcjami przedsiębiorstw naftowych nie interesowano się nadal zupełnie.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych odzyskała we dawne dominujące stanowisko, mając w okresie sprawozdawczym najliczniejsze obroty. Przy tendencji mocnej większość notowanych akcji (Cegielski, Modrzejów, Lilpop, Ostrowiec, Rudzki, Starachowice) wykazują poważną wyżkę, sięgającą w niektórych wypadkach ponad 20%; jedynie kurs Norblina pozostał bez zmiany. Z dn. 17 listopada r. b. akcje Zakładów Amunicyjnych Pocisk notowane są bez kuponu za 1929 r., od dn. 18 listopada akcje T-wa Zakładów Metalowych B. Hantke bez kuponu za 1928/29 r. oraz T-wa Przem. Metal. K. Rudzki i S-ka bez kuponu za 1929 r., z dn. 21 listopada zaś r. b. akcje S. A. Rohn, Zieliński i S-ka bez kuponu za 1929 r.

Z akcji pozostałych grup obracano akcjami Borkowskiego, Haberbuscha i Schielego oraz Majewskiego po silnie podwyższonych kursach. Od dn. 17 listopada r. b. akcje Mirkowskiej Fabryki Papieru notowane są bez kuponu za 1928/29 r., wartości 9%, oraz za 1929/30 r., wartości 10%, od dn. 18 listopada r. b. akcje Zakł. Przem. Budowl. Fr. Martens i A. Daab bez kuponu za 1929 r., od dn. 20 listopada r. b. akcje Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu bez kuponu za 1929 r., wartości 10%.

Na giełdach prowincjonalnych nie przyniósł okres sprawozdawczy zasadniczych zmian; tendencja była nieco mocniejsza przy niezbyt ożywionych obrotach.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 22 XI
Bank Polski	zł 100	164'00	160'50	163'00
„ Dyskontowy	zł 100	103'00	103'00	108'00
„ Handl. w Warsz.	zł 100	108'00	108'00	108'00
Puls	zł 100	57'00	57'00	—
Elektrownia Okręgowa w Zagłęb. Dąbrow.	zł 50	42'00	42'00	—
Siła i Światło	zł 50	69'00	66'00	68'00
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	38'00	34'75	37'50
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	41'75	37'00	40'00
Cegielski	zł 100	40'25	40'00	40'25
Lilpop	zł 25	26'50	24'00	—
Modrzejów	zł 50	13'50	10'00	12'75 — 12'25
Norblin	zł 100	36'00	35'25	—
Ostrowiec — serja B I — III em.	zł 50	50'00	45'50	50'00 — 49'00 50'60
Rudzki	zł 50	16'00 ¹⁾	14'00 ¹⁾	— ¹⁾
Starachowice	zł 50	17'25	15'00	16'50 — 16'25
Borkowski	zł 25	4'00	4'00	—
Haberbusch i Schiele	zł 100	117'00	113'00	115'00
St. Majewski i S-ka	zł 6	55'00	55'00	55'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 21/XI — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski — 164'50, Zieleniewski — 31'00 (29'50), Chodorów — 115'00 (112'00), Elektro nia 40'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 2/XI — jak wyżej): Bank Polski — 164'00 — 164'50, Tesp — 82'00 — 84'00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Hartwig Kantorowicz 35'00.

¹⁾ Bez kuponu za 1929 r.

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

CZĘŚCIOWA ZMIANA TARYFY CELNEJ. — W wykonaniu uchwały Rady Ministrów z dn. 12 listopada r. b. zostało ogłoszone w „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr. 79, poz. 622 rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Na podstawie powyższego rozporządzenia zostało podwyższone 71 stawek celnych, obniżona nieznacznie 1 stawka celna (ze zł 52 na zł 50 dla waty barwionej i wytlaczanej w arkuszach i rulonach) oraz zmieniona w niektórych pozycjach nomenklatura celna przez przystosowanie jej częściowe do nomenklatury w projekcie nowej taryfy celnej.

Rozpatrując zmiany w taryfie celnej według ważniejszych gałęzi przemysłu, otrzymamy w dziale hutniczo-metalowym 10 podwyżek celnych, chemicznym — 21, papierniczym — 22, ceramicznym — 9, obuwianym — 3, konfekcyjnym — 2 oraz rolniczo-spożywczym — 4.

W grupie hutniczo-metalowej wprowadzone zostały nowe cła dla części kołowców, lokomobil, maszyn młynarskich, armatury z miedzi i t. p., materiałów instalacyjnych do sieci elektrycznej

oraz niektórych rur; w grupie chemicznej — dla niektórych półproduktów, następnie dla kwasu octowego, octanu wapnia, chlorku wapna, acetonu, żywicy, kalafonji, terpentyny, soli potasowych oraz garbników; w grupie papierniczej — dla celulozy, waty z celulozy dla celów opatrunkowych i pakowania, papieru wszelkiego w arkuszach i rolach (poz. 177 p. 6 tar. celn.), bibuły do atramentu i filtrowania, papieru czerpanego oraz częściowo dla papieru pakowego oraz rurek, szpilek i kanetek do nawijania przędzy; w grupie ceramicznej — dla wyrobów szamotowych i dynasowych, oraz wyrobów porcelanowych dla celów elektrotechnicznych i laboratoryjnych; w dziale obuwianym — dla obuwia skózanego o wadze pary powyżej 600 g do 900 g oraz 600 g i mniej, jako też dla obuwia dziecięcego; w dziale rolniczo-spożywczym — dla cukru, miodu oraz niektórych ryb świeżych.

W stosunku do obecnie obowiązujących ceł autonomicznych i konwencyjnych nowe stawki celne (jak też i częściowe zmiany w nomenklaturze celnej) przedstawiają się następująco:

Pozycja taryfy celnej	N a z w a t o w a r u	Obecne cło	Obecne cło	Nowe cło
		autono- miczne	konwen- cyjne	autono- miczne
		zł	o d 100 k g	
22	Cukier:			
	1) krystaliczny żółty, kryształ biały, mączka biała nierafinowana	50—	—	90—
	2) rafinada w głowach, krążkach, laskach, płytach, rąbana, piłowana, prasowana, puder rafinadowy; cukier lodowaty (kandy); melis (kryształ rafinowany); ulep rafinadowy; syrop rafinadowy	60—	—	105—
z 23 p. 1	Miód pszczołowy w plastrach i patoka miodowa; syrop ziemniaczany wszelkiego rodzaju; cukier krochmalowy czyli gronowy w stanie stałym bez domieszki, karmel do zabarwienia napojów; maltoza; ekstrakt z maltozy i słoju bez domieszki:			
	a) miód pszczołowy w plastrach i patoka miodowa	58:50	—	120—
	b) inne	58:50	—	58:50
z 37 p. 1	Ryby żywe i nieżywe świeże (mrożone i śnięte); ikra:			
	b) inne niż wymien. w lit. a nieżywe świeże (mrożone i śnięte):			
	III) inne; ikra nieprzerobiona	32:50	—	65—
z 57 p. 1	Obuwie skórzane z wyjątkiem osobno wymienionego, którego para waży:			
	d) powyżej 600 do 900 g włącznie	1.137:50	853:13 (Cz.)	1.500—
	e) 600 g i mniej	1.872—	1.179:36 (Cz.) 1.317:84 (Cz.)	2.000—
	f) obuwie dziecięce o wadze pary 600 g i mniej	1.040—	780 (Cz.)	2.300—
z 72 p. 4	Cegły i płyty z gliny szamotowej:			
	a) prostokątne	2:60	—	9:50
	b) klinowe	3:20	—	10—
p. 5	Kształtki i wyroby z gliny szamotowej oprócz osobno wymienionych	3:90	—	10:50
p. 6	Cegły, kształtki i płyty z kwarcu i dynasu; cegły, kształtki i płyty (o grubości 4 cm i wyżej) z klinkieru brukowego i innej masy ceglanej stopionej lub nawpół stopionej:			
	a) cegły, kształtki i płyty z kwarcu i dynasu	1:30	0:55 (Cz.)	10:50
	b) inne	1:30	—	1:30
p. 10	a) cement szamotowy (ciasto z gliny ogniotrwałej), zaprawa szamotowa	1:50	—	4—
	b) zaprawa dynasowa i jej surogaty; cement ogniowy, kraterowy i t. p.	0:70	—	4—
z 76 p. 7	Wyroby dla celów elektrotechnicznych i laboratoryjnych:			
	a) niemontowane: gałki, izolatory, fajki, tulejki, zaciski; wyroby dla celów laboratoryjnych o wadze sztuki:			
	I) 100 g i mniej	260—	—	260—
	II) powyżej 100 do 2.000 g włącznie	104—	—	150—
	III) p wyżej 2.000 g	78—	56:10 (Cz.)	120—
	b) wszelkie inne niemontowane	104—	80— (Cz.)	150—
82	Żywica (oprócz osobno wymienionej), kalafonja, galipot:			
	1) żywica drzew iglastych	5:20	—	20—
	2) kalafonja i galipot	10:40	—	20—
z 86 p. 2	Terpentyna surowa	13—	—	20—
p. 3	Terpentyna rafinowana (t. zw. amerykańska, francuska i inne białe)	32:50	—	40—
89	Sole potasowe naturalne, skoncentrowane, chlorek potasu, siarczan potasu oprócz osobno wymienionych	1:50	—	6—
	Uwaga: Wymienione w tej pozycji towary — za pozwoleniem Min-wa Skarbu.	bez cła	—	bez cła
z 106 p. 1	Octan wapnia surowy	13—	—	25—
z 107 p. 1	Podchloryn wapniowy (chlerek wapna, wapno bielące) i podchloryn sodowy	18:20	—	24—

z 108 p. 6 a)	kwas octowy	104—	—	150—
z 112 p. 8	Aceton i formalina:			
	a) aceton	91—	—	140—
	b) formalina	91—	—	91—
p. 17 b)	dwinitrobenzol, dwinitronaftalina, dwinitrochlorobenzol, mono- i dwinitropochodne toluolu i fenolu:			
	I) dwinitrochlorobenzol, dwinitrofenol	137'60	—	400—
	II) inne	137'60	—	137'60
	d) dwufenyloamina, fenylenodwuamina, tolulendwuamina, ich oksydwiazki i sulfopochodne oraz ich sole:			
	I) dwufenyloamina	137'60	—	350—
	II) tolulendwuamina	137'60	—	500—
	III) inne	137'60	—	137'60
	g) benzydyna	206 40	—	500—
	h) kwasy amino oksysulfonowe:			
	I) kwas amino-oksosulfonowy 1. 8. 3. 6 (kwas H)	240'80	—	700—
	II) inne	240'80	—	240'80
z 124 p. 2	Ekstrakt quebrachowy:			
	a) suchy niesulfitywany	3'90	—	5—
	b) suchy sulfitywany	13—	—	18—
	c) ciastowaty	10'40	—	12—
	d) płynny	7'80	—	10—
p. 3	Ekstrakty garbnikowe osobno niewymienione:			
	a) suche	5'20	—	20—
	b) ciastowate	10'40	—	17—
	c) płynne	7'80	—	13—
z 152 p. 7	Rury o osi prostej, również gwintowane, rury płuczkowe (t. zw. żerdzie) — wszystko chociażby z przymocowanymi łącznikami lub kołnierzami; łączniki do rur obrobione lub nie; zakończenia oraz wszelkie kształtki do rur:			
	a) o grubości ścianki powyżej 2 mm, o wadze sztuki:			
	I) powyżej 4 kg	32'50	12'50 (Cz.)	32'50
	II) 4 kg i mniej	59'80	17'50 (Cz.)	59'80
	b) o grubości ścianki 2 mm i mniej	32'50	32'50 (Cz.)	90—
		59'80		
z 167 p. 15	Lokomobile parowe	91—	—	130—
p. 29	Maszyny młynarskie:			
	a) postawy walcowe	78—	78— (Cz.)	130—
	b) aspiratory (tarary), łuszczarki (szmerglówki), łuszczarko-perlaki (automatyczne); maszyny do czyszczenia lub odsiewania kaszek (reformy), jagielniki	97'50	45— (Cz.)	150—
	c) odsiewacze (zychtmaszyny, cylindry i t. p.); maszyny młynarskie osobno niewymienione	104—	—	160—
p. 30	Armatura parowa, wodociągowa, gazowa, powietrzna, jako to: zawory (wentyle) bezpieczeństwa, redukcyjne, zwrotne; krany, kurki, zasuw, poziomowskazy, garczki odwadniające, kurki odpowietrzające; smoczki (injektory); oddzielacze wody i smaru; oliwiarki; gwizdawki, bucзки (syreny); hydranty; łączniki do węzłów, smoki do pomp; rozpylacze, mundsztuki, strumienice, pływaki:			
	c) z miedzi i jej stopów, również żeliwna, żelazna i stalowa o zawartości 10% i wyżej metali, objętych poz. 143 — o wadze sztuki:			
	I) 3 kg i mniej	247—	—	500—
	II) powyżej 3 kg	175'50	—	300—
z 169 p. 22	Materiały instalacyjne do sieci elektrycznej:			
	b) włączniki pokrętne, kontakty, rozetki, bezpieczniki korkowe i korki, oprawki, rozgałęźniki i tabliczki rozgałęźne, bloczki, boksy, plinty i t. p. — o wadze sztuki:			
	I) 100 g i mniej	487'50	—	720—
	II) powyżej 100 g	403—	—	600—
z 173 p. 7	Części kołowców metalowe we wszelkim stanie	206'40	15% = 175'44 (Fr.)	450—
z 176 p. 4	Masa papierowa ze szmat i przyrządzona chemicznie z drzewa, słomy i t. p. materiałów (celuloza, błonnik roślinny):			
	a) niebielona o zawartości wody:			
	I) powyżej 50%	3'70	2'90 (Cz.)	5—
	II) 50% i mniej	7'50	5'80 (Cz.)	10—
	b) bielona o zawartości wody:			
	I) powyżej 50%	3'70	2'90 (Cz.)	6'50
	II) 50% i mniej	7'50	5'80 (Cz.)	13—
z 177 p. 1	Wata z celulozy dla celów opatrunkowych do opakowania:			
	a) niebarwiona:			
	I) w arkuszach, rulonach	22'10	—	40—
	II) cięta w opakowaniu 2 kg i mniej	20'90	—	50—
	b) barwiona, wszelka wytłaczana:			
	I) w arkuszach, rulonach	52—	—	50—
	II) cięta w opakowaniach 2 kg i mniej	52—	—	60—
p. 4	Papier pakowy o wadze większej niż 28 g w 1 m ² w arkuszach, rolach:			
	a) niebarwiony, niesatynowany (nawet z jednej strony) z gotowanej słomy lub gotowanego drzewa (t. zw. brunatnej masy drzewnej), ze szmat niebielonych i niebarwionych, z dodatkiem starego papieru lub bez dodatku; papier z niebielonej celulozy, niebarwiony,			

nieszatynowany (nawet z jednej strony), stare gazety, oprócz osobno wymien.		32'50 ¹⁾	17'50 (Cz.) ¹⁾	} 32'50
		23'40 ¹⁾	18'— (Cz.) ¹⁾	
		29'90 ¹⁾	23'— (Cz.) ¹⁾	
b) niebarwiony jednosłronnie szatynowany z materiałów wym. w p. 4 lit. a oraz z białej celulozy		45'50 ¹⁾	29'75 (Cz.) ¹⁾	} 45'50
		23'40 ¹⁾	26'25 (Cz.) ¹⁾	
		29'90 ¹⁾	23'— (Cz.) ¹⁾	
p. 6 Papier wszelki, oprócz osobno wymienionej, w arkuszach, rolach, biały lub zabarwiony w masie, bez ozdób i znaków wodnych o wadze większej niż 28 g w 1 m ² , również zaopatrzony w jednostajną linijaturę zeszytowa niebieską lub szarą:				
a) o zawartości masy drzewnej powyżej 30%, niebarwiony, o wadze 1 m ² :				
I) powyżej 48 g				
II) powyżej 28 g do 48 g				
b) o zawartości masy drzewnej powyżej 30%, barwiony				
c) bez zawartości masy drzewnej lub z zawartością jej w ilości 30% i mniej, niebarwiony o wadze 1 m ² :				
I) powyżej 90 g				
II) powyżej 48 do 90 g				
III) powyżej 28 g do 48 g				
d) bez zawartości masy drzewnej lub z zawartością jej w ilości 30% i mniej, barwiony w masie				
z 177 p. 7 Bibuła do atramentu, fil'rowana, w arkuszach, rolach, o szerokości 24 cm i więcej i o wadze 1 m ² powyżej 28 g:				
a) z zawartością masy drzewnej powyżej 30%:				
I) niebarwiona				
II) barwiona				
b) bez zawartości masy drzewnej lub z zawartością jej w ilości 30% i mniej:				
I) niebarwiona				
II) barwiona				
p. 9 Papier czerpany ręcznie lub maszynowo (z rozplywającymi się brzegami, choćby z 2 stron):				
a) niebarwiony				
b) barwiony				
p. 17 Karty do warsztatów Żakarda; rurki, szpulki, kanetki do nawijania przędzy:				
a) karty do warsztatów Żakarda				
b) rurki, szpulki, kanetki do nawijania przędzy — z papieru				
c) rurki, szpulki, kanetki do nawijania przędzy — z papieru zbitego, tektury, kartonu, wszelkie impregnowane, lakierowane				
z 209 p. 1 Bielizna wykończona i niewykończona:				
a) zwykła, wykonana z materiałów, objętych poz. 187 pp. 1 i 2. poz. 188 pp. 1 i 2 — opłaca cło według podstawowego materiału z dodatkiem				
p. 2 Odzież męska opłaca cło według materiału podstawowego z dodatkiem				

Rozporządzenie powyższe zostało przygotowane na podstawie gulanowania stosunków celnych i wchodzi w życie w dniu 7 art. 7 lit. i ustawy z dn. 31 lipca 1930 r. w przedmiocie ure- grudnia r. b.

S. K.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

WYNIKI PRZEWOZOWE POLSKO-NIEMIECKIEGO ZWIĄZKU KOLEJOWEGO W 1929 R.

— Świeżo ogłoszona statystyka Związku Kolejowego Polsko-Niemieckiego obrazuje nam wyniki przewozów, dokonanych na podstawie tej taryfy związkowej w 1929 r. Dla należytej oceny odnośnych liczb uprzytomnić sobie należy, że, wobec braku traktatu handlowego z Niemcami, polsko-niemiecka taryfa związkowa nie obejmuje całokształtu wymiany towarowej pomiędzy obu krajami, a zawiera jedynie 11 pozycji rodzajowych przewozu, bynajmniej nie najważniejszych. To też znacznie większe przewozy z Polski do Niemiec i odwrotnie odbywają się na podstawie sumy taryf wewnętrznych, aczkolwiek dokonywane również za jednym listem przewozowym, ale bez specjalnych zniżek, przyznawanych w taryfie związkowej. O wzajemnym stosunku tych przewozów świadczy zestawienie następujące z 1929 r. (w tonnach):

	Z Polski do Niemiec	Z Niemiec do Polski
Przewieziono ogółem	4.077.600	1.008.900
W tem według taryfy związkowej	720.363	83.790

Wyniki przewozowe na podstawie polsko-niemieckiej taryfy przedstawiają się w szczegółach w sposób następujący (w tonnach):

Z Polski do Niemiec:

Drzewo nieobrobione	41.473
Drzewo obrobione i klepki	116.846
Papierówka i kopalniaki	538.722
Razem:	697.041
Jaja	9.998
Zboże i rośliny strączk.	4.844
Otręby	5.196
Wytłoki (makuchy)	1.243
Płatki ziemniaczane, melasa, siano	755
Oleje mineralne	1.386

Ogółem: 720.363

¹⁾ Papier pakowy w rolach oraz papier pakowy wszelki z białej celulozy był cłony dotychczas w/g poz. 177 p. 6 tar. celn.

Z Niemiec do Polski:

Nawozy sztuczne	8.196
Wyroby porcelanowe	8.544
Szpat polny	2.559
Kamienie	23.215
Glina	41.276
Ogółem:	83.790

Widzimy ze statystyki powyższej, iż poza drzewem obejmuje ona znikome pozycje przewozów. Tak poważna pozycja, jak np. wywóz z Polski do Niemiec płodów rolnych, stanowiąca w ogólnej statystyce kolejowej 258.825 t, reprezentowana jest w statystyce związkowej skromną liczbą 4.844 t. Toż samo jest z jarami: na ogólną ilość wywozu koleją przez granicę lądową do Niemiec — 35.744 t według taryf związkowych przewieziono 9.998 t.

ZBIOROWE WAGONY DO GDYNI. — Z dniem 1 maja r. b. „Żegluga Polska” wprowadziła pomiędzy portami Gdynią i Gdańskiem z jednej strony a portami: Libawa, Ryga, Tallinn i Helsinki z drugiej strony stałe rejsy okrętowe. Jej statki towarowe „Chorzów” i „Tczew” odchodzą obecnie z Gdyni raz na tydzień co wtorek.

W celach uregulowania i przyspieszenia przewozu przesyłek, szczególnie drobnicowych, nadawanych z przeznaczeniem do wyżej wymienionych portów z Warszawy, Łodzi, Katowic i Bielska z dniem 8 listopada dla przewozu tych przesyłek do Gdyni zostały uruchomione zbiorowe wagony, które odchodzą z tych stacji raz na tydzień, tak aby przychodzić do Gdyni na dzień przed odejściem statku.

Poza tem, chcąc ułatwić nadawanie przesyłek ze stacji Polskich Kolei Państwowych wprost do wyżej wymienionych portów, Ministerstwo Komunikacji przystąpiło obecnie do opracowania bezpośredniej lądowo-morskiej taryfy towarowej, na której podstawie przesyłki będą przewożone pomiędzy stacjami P. K. P. a portami Libawa, Ryga, Tallinn i Helsinki za jednym listem przewozowym — konosamentem, wystawianym na stacji P. K. P., względnie w porcie nadania przesyłki. W taryfie tej dla poszczególnych towarów i w poszczególnych relacjach będą podane stawki przewozowe od stacji P. K. P., względnie portu nadania, do portu, względnie stacji P. K. P. przeznaczenia, co ogromnie ułatwi sferom handlowym kalkulację kosztów przewozów, a łącznie z ułatwieniem wszelkich formalności przy nadawaniu przesyłek za listem przewozowym — konosamentem — niezawodnie przyczyni się do korzystnego rozwoju przewozów pomiędzy Polską a Łotwą, Estonją i Finlandją.

wodnie przyczyni się do korzystnego rozwoju przewozów pomiędzy Polską a Łotwą, Estonją i Finlandją.

ZNIŻKA CEN BILETÓW SAMOLOTOWYCH. — Zarząd polskich linii lotniczych „LOT”, pragnąc przekonać najszerszą publiczność o tem, że komunikacja powietrzna nie jest bynajmniej komunikacją sezonową, letnią i że można bardzo wygodnie podróżować samolotem przez cały rok bez przerwy, a wreszcie udostępnić ją najszerszemu ogółowi, w tegorocznym okresie zimowym, t. j. od dn. 15/XI 1930 r. do dn. 15/III 1931 r., udzielać będzie 40% i 50% zniżek od normalnych cen taryfowych. 40%-owa zniżka ceny przysługiwać będzie wszystkim, 50%-owa zaś stałym członkom L. O. P. P., t. j. takim, którzy przynajmniej przez 6 miesięcy przed dniem wykupna biletu optacali regularnie składki członkowskie.

Dzięki wprowadzeniu wyżej wspomnianych zniżek ceny biletów samolotowych z Warszawy będą wynosić (w zł):

	Zniżka 40%-owa	Zniżka 50%-owa	Kl. III poc. pośp.
Do Bydgoszczy	32 40	27 —	23 40
„ Katowic	36 —	30 —	26 40
„ Krakowa	42 —	35 —	29 20
„ Lwowa	45 60	38 —	38 —
„ Poznania	39 —	32 50	25 80
„ Gdańska	48 60	40 50	30 80
„ Brna	60 —	50 —	47 80
„ Wiednia	73 20	61 —	61 —
„ Bukaresztu	120 —	100 —	85 60

W ciągu tegorocznej zimy samoloty kursować będą na następujących szlakach powietrznych w obu kierunkach:

Codziennie (z wyjątkiem niedziel):

Warszawa — Bydgoszcz
Warszawa — Gdańsk
Warszawa — Lwów
Warszawa — Kraków
Warszawa — Poznań

3 razy w tygodniu

Lwów — Galati — Bukareszt
Kraków — Brno Wiedeń
Kraków — Wiedeń

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH PORTOWY W PAŹDZIERNIKU 1930 R.¹⁾ wykazuje pewne niezmiernie ciekawe zjawisko: poważny wzrost obrotów, zarówno okrętowych, jak też — i przede wszystkim — towarowych w porcie gdańskim, przy równoczesnym braku jakiegokolwiek wzrostu w Gdyni. Jak dalej zobaczymy, ma tu nawet miejsce pewne pogorszenie sytuacji, co jednak wynika z przyczyn ubocznych. Nas interesuje fakt zasadniczy: handel morski Polski, jak przewidywano, wzrasta w dalszym ciągu, korzysta z tego jednak wyłącznie port gdański, nie zaś Gdynia. Z jednej strony, życie zadaje tem kłam twierdzeniom gdańskich Niemców, że Gdańsk wskutek konkurencji Gdyni upada. Z drugiej zaś strony wychodzą na jaw braki portu gdyńskiego, gdzie przy obecnych obrotach, sięgających w skali rocznej sumy blisko 4 milja. tonn, w porcie staje się ciasno: brak tu składów, dźwigów, urządzeń kolejowych. Coraz bardziej palącą staje się w związku z tem potrzeba zwiększenia tempa rozbudowy portu gdyńskiego, o tem jednak mówić będziemy kiedy indziej i na innym miejscu. Dziś stwierdzamy tylko, że potrzebę tę, odczuwaną w praktycznym życiu portowym na każdym kroku, zaczyna ujawniać także liczby porównawcze obrotów przez oba nasze porty.

W Gdyni ruch statków jak zaznaczyliśmy, był w październiku słabszy niż we wrześniu. Weszły co prawda 222 statki (za-

miast 220 we wrześniu), wyszło zaś 220 (227 we wrześniu), pod względem tonnażu jednak różnice są większe: na wejściu 186.644 n. r. t w październiku wobec 198.992 n. r. t, we wrześniu, na wyjściu odpowiednio: 182.451 i 200.033 n. r. t. Poszczególne bandery uczestniczyły w tym ruchu w następującym stosunku:

	Przyszło:		Wyszło:	
	statków	n. r. t	statków	n. r. t
Polska	31	42.163	27	32.477
W. M. Gdańsk	5	1.054	6	4.741
Anglia	6	7.627	5	6.549
Austria	—	—	1	194
Czechosłowacja	1	316	1	316
Danja	17	13.976	16	13.046
Estonja	6	3.581	6	3.581
Finlandja	1	606	1	606
Francja	5	10.762	6	15.973
Holandja	1	187	2	267
Litwa	1	585	1	85
Łotwa	14	14.565	14	16.479
Niemcy	37	22.566	37	20.621
Norwegja	15	11.160	13	9.355
Persja	1	116	1	116
Stany Zjedn. Am.	2	6.221	2	6.221
Szwecja	79	51.159	81	54.391

Razem: 222 186.644 220 182.451

W kolejności bander nastąpiły poważne przesunięcia. Wzrósł przede wszystkim udział bandery szwedzkiej. Ponieważ zaś jednocześnie zmniejszyła się praca statków polskich (uwiązanie

¹⁾ Dane za wrzesień — p. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 44/1930, str. 1943.

w porcie „Polonii” i „Warszawy”) — bandera polska, która w sierpniu i we wrześniu wyszła na pierwsze miejsce, musiała je w październiku znowu ustąpić Szwecji, sama zajmując miejsce drugie. Na trzecie z czwartego przeszli Niemcy, na czwartym znalazła się Łotwa, na piątym — Danja, która w poprzednim miesiącu zajmowała trzecie miejsce.

Obrót towarowy w porcie gdyńskim spadł z 357.829 t we wrześniu na 336.017 t w październiku. Wiadoma jest przyczyna tego spadku: brak w przywozie szeregu typowych dla Gdyni artykułów sezonowych, jak: ryż, tomasyna, fosforyty, piryty, sa'etra etc. Poważne też różnice widzimy jedynie w kwocie importu: 34.785 t w październiku i 64.958 t we wrześniu, podczas gdy wywóz we wrześniu nawet wzrósł: z 292.871 na 301.232 t. Zmiany powyższe ilustruje w szczegółach tabela następująca (w tonnach):

	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik
	<i>Przywóz</i>			
Rudy	8 522	3.250	2.830	2.800
Żelastwo (złom)	22.047	31.990	44.935	30.161
Fosforyty	4.300	—	—	—
Piryty	—	—	4.884	—
Saletra	2.000	—	—	—
Tomasyna	27.829	27.853	10.655	—
Asfalt	398	—	—	226
Kamienie brukowe	335	1.489	655	124
Ryż surowy	7.306	8.099	—	—
Szmalc	561	253	447	—
Tytoń	468	—	—	393
Bawelna	—	—	—	149
Drobnica	665	870	552	932
Razem:	74.331	73.804	64.958	34.785

	<i>Wywóz</i>			
Węgiel:				
eksportowy	267.312	261.268	267.705	268.947
bunkrowy	13.898	12.973	15.546	14.906
Koks	800	535	810	3.345
Cement	—	150	—	—
Drzewo	—	—	1.957	—
Zboże	—	—	143	3.063
Cukier	5 220	6.921	—	3.104
Wytłoki buraczane	905	906	607	1.104
Nasiona	—	10	11	25
Ryż polerowany	470	1.260	1.930	390
Mąka ryżowa	1.055	442	1.245	426
Masło	181	431	412	161
Jaja	16	35	113	90
Bekony	899	1.347	1.316	1.731
Szynki	179	97	90	114
Siarczan amonu	810	250	327	1.425
Sól potasowa	—	—	—	1.986
Drobnica	334	661	659	415
Razem:	292.089	287.286	292.871	301.232

Analizując szczegółowe liczby obrotów towarowych przez port gdyński, zauważyć musimy odnośnie importu, że niskie liczby przywozu rud są wynikiem nieukończenia niektórych specjalnych inwestycji w porcie, bez których poważniejszy wzrost obrotów importowanymi towarami sypkimi jest nie do pomyslenia. Zmniejszenie przywozu złomu nie jest cprawda miarodajne, bowiem kwota wrześniowa, ok. 45.000 t, jest raczej przypadkowa i nie odpowiada obecnym możliwościom przeładunkowym portu gdyńskiego. I tu jednak coraz bardziej daje się we znaki brak właściwych urządzeń dla przeładunku złomu, a raczej brak skoncentrowania tego przeładunku w określonej części portu. Nawozy sztuczne i surowce do ich wyrobu (fosforyty, piryty, saletra, tomasyna), która to grupa normalnie stanowić powinna w porcie do 50.000 t miesięcznie, nie figuruje w statystykach październikowych zupełnie. Jest to zjawisko sezonowe, niewątpliwie jednak nawet w miesiącach zimowych pewien obrót i w tej dziedzinie istniałby, jeśliby dla towarów sypkich (fosforyty, piryty) były już ukończone dźwigi rudne, które będą służyły także dla przeładunku wymienionych wyżej nawozów, i jeśliby dla towarów workowych została za-

pewniona dostateczna liczba różnorodnych składów. Uzupełniając analizę liczb importu, dodać jeszcze należy, że ryż surowy o tej porze roku zwykle nie nadchodzi wcale, import tytoniu, wobec nieukończenia jeszcze składów Państw. Monopolu Tytoniowego, odbywa się wciąż tylko sporadycznie, wreszcie fakt ukazania się w obrocie gdyńskim po raz pierwszy bawełny niewiele narazie mówi, są to bowiem jedynie pierwsze próbne partje.

W wywozie eksport węgla pozostaje na niezmiennym od 4 miesięcy poziomie, to też wzrost ogólnych sum eksportu o ok. 8.500 t przypisać należy innym pozycjom. Mianowicie, wzrósł poważnie eksport koksu, dzięki pracy silosu Olejarni Gdyńskiej pojawiły się pierwsze poważniejsze partje zboża (żyta), zaczął się, choć narazie na skromną skalę, eksport cukru z bieżącej kampanji, zwiększył się wywóz siarczanu amonu, ukazały się pierwsze ilości soli potasowej. Są to wszystko objawy dodatnie. Drzewo, które pojawiło się po dłuższej przerwie we wrześniu, nie było wywożone w październiku, są jednak konkretne widoki eksportu tego artykułu w następnych miesiącach. Zmniejszył się sezonowo wywóz masła.

Ruch pasażerski przez port gdyński w październiku, jak zwykle o tej porze roku, zmniejszył się: przyjechało pasażerów 301 (883 we wrześniu), wyjechało 1.249 (1.077).

W Gdańsku w ruchu okrętowym obserwujemy w październiku następujące zjawisko: zmniejsza się, nawet poważnie, ilość statków, zwiększa się natomiast, choć nieznacznie, ich tonnaż. Jest to zjawisko normalne dla okresu trudniejszej nawigacji. Liczbowo przedstawia się to następująco: 543 statki na wejściu (we wrześniu 587) na wyjściu zaś 547 (554) statków. Tonnaż rejestrowy netto: na wejściu 363.187 (392.369) na wyjściu 378.950 (345.252). Dalsze szczegóły ruchu statków ilustruje zestawienie następujące:

	<i>Przyszło:</i>		<i>Wyszło:</i>	
	statków	n. r. t	statków	n. r. t
Polska	19	23.041	19	29.919
W. M. Gdańsk	8	3.250	6	2.522
Anglja	9	8.624	9	10.830
Austria	1	194	1	194
Belgia	1	2.529	1	2.529
Czechosłowacja	2	632	1	316
Danja	113	80.878	107	77.281
Estonja	10	2.995	9	2.028
Finlandja	6	2.308	7	4.952
Francja	4	4.767	3	3.763
Grecja	5	12.408	8	20.017
Hiszpanja	1	2.138	1	2.138
Holandja	8	4.700	8	5.087
Litwa	4	2.273	4	2.273
Łotwa	31	30.744	31	30.978
Niemcy	175	90.787	177	89.690
Norwegja	20	17.999	27	23.805
Portugalia	1	3.688	—	—
Szwecja	123	62.772	128	70.628
Włochy	2	6.460	—	—
Razem:	543	363.187	547	378.950

Na pierwszym miejscu jest bandera niemiecka, na drugim duńska, na trzecim szwedzka, na czwartym łotewska, polska zaś dopiero na piątym, wyprzedzając zresztą dość poważnie wszystkie pozostałe bandery.

Obrót towarowy przez port gdański w październiku wykazał kwotę rekordową — 783.931 t. W porównaniu do września (697.191 t) jest to skok szczególnie poważny. Przypisać to należy przedewszystkiem wzrostowi eksportu: 702.792 (619.371) t, przy równoczesnym znacznie mniejszym wzroście importu: 81.139 (77.820) t. Z kolei w eksporcie podkreślić należy wzrost wywozu 2 artykułów: w pierwszej linii węgla: z 482.600 t do rekordowej ilości 568.458 t, oraz cukru: z 910 t do 18.681 t. Nic szczególnego poza tem niema do zanotowania w dynamice gdańskich obrotów towarowych — chyba spadek przeładunku zboża z 47.465 t na 27.299 t, różnica ta nie mówi jednak wiele

w handlu zbożowym bowiem skoki i wahania z miesiąca na miesiąc są na porządku dziennym.

Bardziej szczegółowy obraz obrotów towarowych portu gdańskiego w październiku, w zestawieniu z 2 poprzednimi miesiącami, dają następujące 2 tabelki (w tonnach):

	Sierpień	Wrzesień	Październik
<i>P r z y w ó z</i>			
Rudy	51.511	45.824	46.747
Żelastwo (złom)	5.755	13.954	12.877
Żelazo	—	62	120
Nawozy sztuczne	6.856	4.377	8.667
Inne towary	13.763	13.603	12.728
Razem:	77.885	77.820	81.139
<i>W y w ó z</i>			
Węgiel eksportowy	462.315	482.600	568.458
Zboże	54.026	47.465	27.299
Cukier	1.850	910	18.681
Drzewo	75.059	60.539	51.265
Cement	4.800	3.345	6.255
Żelazo	4.438	1.818	4.199
Prod. naftowe	3.298	2.579	3.382
Inne towary	15.842	20.115	23.253
Razem:	621.628	619.371	702.792

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja na rynku frachtowym jest naogół lepsza w stosunku do naszego ostatniego sprawozdania. Poziom stawek nie pozwala jednakowoż liczyć na rentowność statku. Najwięcej cierpi oczywiście z powodu depresji nieskonsolidowany tramping.

Armatorzy spodziewali się wyższych stawek frachtowych w związku z jesiennymi transportami zboża. Ponieważ oczekiwania zawiodły, należy się spodziewać dalszego unieruchomienia tonnażu, zajętego transportami zboża z Połudn. Ameryki i Morza Czarnego, temwięcej, że Rosja oddała gros swoich „time-charterów”, które zaciążyły na wolnym rynku.

Najwięcej unieruchomionego tonnażu posiada Anglja. Podług ostatnich danych, unieruchomienie tonnażu w krajach skandynawskich przedstawia się następująco:

	Statki	T dw.
Danja	32	127.000
Norwegja	122	501.739
Szwecja	45	107.721

W ostatnim czasie unieruchomiono tak samo większą ilość (około 90) tankowców z powodu katastrofalnego spadku stawek frachtowych przy przewozie przetworów ropnych. O ile jeszcze w lutym r. b. notowano jako najwyższą stawkę na przewóz przetworów ropnych z Zatoki Meksykańskiej do Kontynentu sh 50, notuje się obecnie w tym samym kierunku sh 10. Sytuacja dla właścicieli tankowców jest o tyle niekorzystna, że w najbliższym czasie zostanie wykończonych około 1 mln. t tankowców, które są obecnie w budowie na różnych stoczniach świata.

Tonnaż grecki, który zazwyczaj był bezkonkurencyjny i najtańszy, znajduje się obecnie w kłopotach finansowych. Zahipotekowanie wymienionego tonnażu wzrosło w znacznym stopniu w ostatnim czasie. To samo można powiedzieć o tonnażu niemieckim, niez zaangażowanym w liniach regularnych.

Koła żeglugowe angielskie są ostatnio zaniepokojone niezdolnością konkurencji tonnażu angielskiego w stosunku do innych narodowości i szukają środków, żeby móc utrzymać dotychczasowy udział floty angielskiej przy transportach towarów do i z Anglii.

Ciężka sytuacja gospodarcza dotknęła w większym stopniu tak samo linie regularne. Linie angielskie, które dotychczas konkurowały ze sobą na północnym Atlantyku, prowadzą obecnie jednolitą politykę frachtową na wzór Hamburg-Amerika Linie i Norddeutscher Lloyd.

Rynek australijski jest w dalszym ciągu mocny. Ostatnio notowano sh 29 do 31 do Europy.

Ameryka Połudn. była ta samo nieco mocniejsza. Ładunków było stosunkowo więcej, frachty jednakowoż nie poszły w górę w miarę zapotrzebowania z powodu dużej podaży tonnażu. Notowano za statek średniej wielkości z górnych portów La Plata sh 16, za statki większe sh 15/6.

Sytuacja na Morzu Czarnem i Dunaju była bardzo słaba; zdaje się, że Z. S. R. R. nie może znaleźć nabywców na swoje zboże. Dunaj okazywał słabe zapotrzebowanie tonnażu. Naogół sygnalizują bardzo długie postoje statków przy ładowaniu zboża na Morzu Czarnem, co oczywiście wpływa na podwyżkę stawek frachtowych.

Ruda z Morza Śródziemnego była bardzo słaba; transportów do Bałtyku nie notowano prawie że wcale.

Notowano węgiel z Anglii do:

Pernambuco	sh 10 (6.000 t)
Buenos Aires	„ 11 (średnia wielkość)
Genua	„ 5/4 (11.000 t)

Cośkolwiek ożywił się natomiast eksport węgla z Gdańska i Gdyni do Włoch. Ostatnio notowano sh 6/6 do 6/7½ — Zachodnie Włochy; sh 7/6 do 7/7½ do portów Adrjatyku.

Eksport węgla polskiego do Włoch wzrósł w stosunku do I półrocza 1929 o ok. 90.000 t. W pierwszym półroczu r. b. wywieziono do Włoch ok 208.000 t węgla polskiego.

Stosunkowo ożywiony był ruch z Leningradu, co pociągnęło za sobą małą wyżkę frachtów. Placono za kopalniaki do wschodn. wybrz. Anglii sh 42, do Dunkierki/Calais sh 35. Jest to zwykła sh 2 do 3 w ciągu ostatnich 2 tygodni, jest ona jednakowoż niedostateczna z powodu późnej pory roku.

Ostatnie notowania frachtów na drzewo — materiał tarty 600/900 std były następujące:

Połudn. Finlandja — Londyn	sh 34/6 do 36/6
„ „ — zach. wybrz. Anglii	„ 45
„ „ — Antwerpja Gandawa	„ 32 do 34
Północna „ — Londyn	„ 41 do 42/6
„ „ — zach. wybrz. Anglii Manchester (Liverpool)	„ 52
„ „ — Dunkierka/Calais	„ 39 do 41

Z Gdańska notowano materiał tarty 600/900 std:

Londyn	sh 32 do 33
Zach wybrz. Anglii	„ 38 do 40
Gandawa	„ 28 do 29
Dunkierka	„ 27/6 do 28/6

Węgiel z Gdańska pozostaje bez zmian na poziomie stawek podanych w naszym ostatnim sprawozdaniu.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszymy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— II dekada listopada w obrotach towarowym portu w Gdyni wypadła wyjątkowo niepomysłnie: cały obrót wyniósł zaledwie 79.093 t, w czem przywóz 7.925 t, wywóz 71.168 t.

— Dn. 21/XI z inicjatywy łódzkiej Izby Przemysłowo-Handlowej odbyła się w Łodzi konferencja w sprawie bawelnianych, na której omawiano warunki i widoki rozpoczynającego się importu bawełny przez Gdynię).

— Ministerstwo Komunikacji uruchomiło ze stacji w Warszawie, Łodzi, Katowicach i Bielsku specjalne zbiorowe wagony drobnicowe²⁾ dla przesyłek, przeznaczonych na statki Linji Bałtyckiej P.P. „Żegluga Polska”, odchodzące z Gdyni 4 razy miesięcznie (w grudniu do Tallinna i Helsingforsu — dn. 2/XII i 16/XI, do Rygi i Lipawy — dn. 9/XII i 23/XII).

¹⁾ Bardziej wyczerpujące informacje w sprawie tego importu zostaną podane niebawem osobno.

²⁾ P. również str. 2113.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

ODPOWIEDZIALNOŚĆ WYSTAWCY WEKSLU WŁASNEGO. — Art. 102 prawa wekslowego stanowi, że odpowiedzialność wystawcy wekslu własnego jest taka sama, jak akceptanta z wekslu trasowanego, zarówno co do zakresu, jak i co do czasu trwania. Co do ustalenia więc odpowiedzialności wystawcy wekslu własnego należy zwrócić się do postanowienia art. 70 prawa wekslowego, które w ust. 1 stanowi, że od-

powiedzialność wekslowa akceptanta trwa aż do czasu upływu przedawnienia (3-letniego), chociażby weksel nie był protestowany.

Wobec takiego stanu prawnego, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy (w sprawie I 1903/29), niedokonanie protestu wekslu własnego nie pociąga za sobą wygaśnięcia odpowiedzialności wekslowej wystawcy, a także poręczyciela za wystawcę, gdyż poręczyciel wekslowy z mocy art. 31 prawa wekslowego odpowiada tak samo, jak ten, za kogo reczył.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tryb dokonywania wpłat i wypłat skarbowych oraz lokowanie wolnych funduszy skarbowych — rozp. z dn. 19/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 607).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Dodatkowy cennik detalicznej sprzedaży importowanych wyrobów tytoniowych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 20/X 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 610).

Stopa opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za 1929 r. — rozp. Ministra Skarbu z dn. 28/X 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 611).

Kodyfikacja cel wywozowych — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 15/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 612 — szczegóły p. zesz. 46/1930, str. 2022).

Zawieszenie cła wywozowego od makuchów — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 15/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 613).

Ustalenie opłaty skarbowej od importowanego spirytusu oraz ceny za spirytus do wyrobu amunicji dla celów wojskowych — rozp. Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przem. i Han. z dn. 21/X 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 79, poz. 620).

Zmiany rozporządzenia wykonawczego z dn. 7/II 1928 r. o monopolu spirytusowym — rozp. Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa, Spr. Wewn. oraz Przem. i Han., z dn. 12/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 79, poz. 621).

Częściowa zmiana taryfy celnej — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 22/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 79, poz. 622).

Ustalenie okręgów działania państwowych stad ogierów — rozp. Ministra Rolnictwa z dn. 3/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 79, poz. 623).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

1 grudnia:

— „**H. Cegielski**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— „**Azot**”, S. A. w Jaworznie: zebr. zwycz. (zmniejszenie kapitału zakładowego, zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie.

2 grudnia:

— **Towarzystwo Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w Gmachu Stowarzyszenia Techników, w Warszawie ul. Czackiego 3.

— „**Fabryka Wapna i Cementu Piechcin**”, S. A. w Piechcinie pod Pakością: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu

z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w Hotelu „Bazar” w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 10.

— „**K. Buszczyński i Synowie**”, **Hodowla Nasion**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 1.

— „**Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (podwyższenie kapitału akcyjnego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Górnoślaska 16.

— **Zakłady Przemysłowe „O. Kosowski”**, S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Grodnie, ul. Listowskiego 26a (ew. II termin — o godz. 20).

— **Towarzystwo Akcyjne „Kabel Polski” w Bydgoszczy**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu „Siła i Światło”, S. A. w Warszawie, ul. Marszałkowska 94.

3 grudnia:

— „**Warszawskie Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy Świat 41, m. 28.

— „**Zjednoczenie Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (dalsza działalność) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Moniuszki 12 (ew. II termin — dn. 18 grudnia).

— „**Związkowa Centrala Maszyn w Poznaniu**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (obniżenie kapitału zakładowego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

4 grudnia:

— „**Towarzystwo Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza**”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 i zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Moniuszki 10 (ew. II termin — dn. 20 grudnia).

— **Towarzystwo Przemysłowo-Leśne „Lasy Polskie”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Przemysłowa 16.

— „**Hotel Europejski**”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 13.

5 grudnia:

— „**Elibor**”, **Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 11, II p.

— „**Siła i Światło**”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 94.

— **Towarzystwo Budowlano-Przemysłowe „Centrum”**, S. A.: zebr. zwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych, podwyższenie kapitału akcyjnego) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, Praga, ul. Kawczyńska 2.

— „**Krakowska Spółka Wydawnicza**”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Św. Filipa 25.

— „Mirkowska Fabryka Papieru”, S. A.: zebr. nadzwycz.— o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Sienna 4.

6 grudnia:

— „Zakłady Ceramiczne i Fabryka Pieców”, przedtem L. & C. Hardmuth we Lwowie, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Senatorska 11.

— „Polskie Towarzystwo Księgarń Kolejowych „Ruch”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, Al. Jerolimskie 63.

— „Hodowla Nasion Buraków Cukrowych „Motycz”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— „A. Piasecki”, Fabryka Czekolady, S. A.: zebr. nadzwycz. (II termin) — godz. 17 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Wrocławska 17.

9 grudnia:

— „Orzeł” Polski Przemysł Obuwniczy i Towarzystwo Handlowe, S. A.: zebr. zwycz. (podwyższenie kapitału zakładowego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 16 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Libro-wszczyzna 3.

— „Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych”, S. A.: zebr. nadzwycz. (likwidacja)—o godz. 17 w lokalu S-ki w Inowrocławiu, ul. Sw. Ducha 27.

10 grudnia:

— „Pomorska Drukarnia Rolnicza”, S. A.: zebr. zwycz. (ograniczenie podwyżki kapitału, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 13 w lokalu S-ki w Toruniu, ul. Bydgoska 56.

— „Odlew” Fabryka Maszyn Rolniczych w Krakowie, S. A.: zebr. zwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 17 w sali Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie, ul. Długa 1.

12 grudnia:

— Towarzystwo Akcyjne Zakładów Górniczo-Hutniczych i Fabryk „Staporków”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— Wileńskie Składy Towarowe „Pacific”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 18 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Jagiellońska 10.

— „Oswa”, Fabryka Płyt Klejonych, S. A. Kapuścisko Małe: zebr. nadzwycz. (likwidacja)—o godz. 18 w lokalu P. Tadeusza Ziabickiego w Bydgoszczy, ul. Florjana 5.

— „Pleszewskie Młyny Parowe” S. A. w Pleszewie: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 16 w lokalu Wielkopolskiego Towarzystwa Wyścigów Konnych w Poznaniu, ul. Rzeczypospolitej 8.

13 grudnia:

— Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek”, S. A.: zebr. nadzwycz.—o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowogrodzka 40 m. 8.

— „Lwowskie Towarzystwo Akcyjne Browarów” S. A.: zebr. zwycz.—o godz. 16 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Kleparowska 18.

— „Warszawska Fabryka Guzików”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych)—o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, Praga, ul. Radzy- mińska 7 (ew. II termin — dn. 27 grudnia).

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

OSTATNIE SPRAWOZDANIE DORADCY FINANSOWEGO. — P. Charles S. Dewey, Członek Zagraniczny Rady Banku Polskiego oraz Doradca Finansowy Rządu Polskiego, ukończył — jak już pisaliśmy — w dn. 20 listopada r. b. swą misję w Polsce i w tym dniu opuścił nasz kraj, uznając, „iż Rząd ściśle dopełnił wykonania planu, a poszczególne zarządzenia planu znajdują się w stadium wykonania, posunięciem do tego stopnia, że przedłużenie pobytu Doradcy jest niepotrzebne”.

W ostatnim swem sprawozdaniu kwartalnym, noszącym Nr. 12, a skierowanym do Banku Polskiego w dn. 20 listopada r. b., P. Dewey przedstawia „różne posunięcia, przedsięwzięte w celu wykonania planu stabilizacyjnego w okresie 3-letniego pobytu Doradcy Finansowego w Polsce, poczynszy od 20 listopada 1927 r. do 20 listopada 1930 r.”.

We wstępie charakteryzuje P. Dewey sytuację Polski przed ustaleniem i przystąpieniem do wykonywania planu stabilizacyjnego, wspominając i o warunkach z okresu zaborów i o skutkach zniszczeń wojennych i o historii gospodarczej i finansowej pierwszych lat niepodległości.

Część I raportu poświęca P. Dewey budżetowi państwowemu. Wyjaśnia genezę deficytów budżetowych pierwszych lat niepodległości, omawia akcję w kierunku osiągnięcia równowagi budżetu, przeprowadzaną w 1924 r., następnie przechodzi do historii zrównoważenia budżetu w 1926 r. oraz charakteryzuje budżety i ich wykonanie w kolejnych latach budżetowych, poddając analizie rozwój dochodów i wydatków. Porównanie liczb budżetowych za ostatnie kilka lat zaopatrzone jest następującymi uwagami Doradcy: „Rozpatrując zwiększenie się budżetu, szczególnie wzrost wydatków państwowych, uwidoczony w zamknięciach rachunków skarbowych w ciągu szeregu lat, poczynszy od 1926 r., należy mieć na uwadze niezwykle szybki

rozwój gospodarczy państwa, zwłaszcza w roku 1927 i 1928. Wydatki, jako całość, są w roku 1928/29 i 1929/30 tylko przeciętnie o 16% większe niż w roku 1927/28. Wzrost ten nie oznacza nieogłędnych wydatków na cele bez znaczenia, lecz w większości wypadków został spowodowany inwestycjami, które przyczyniają się do zdrowotności i dobrobytu ludności lub wkrótce przynosić będą inne korzyści. Nawet te inwestycje składały się przeważnie tylko z takich, które z trudnością mogły być odłożone z punktu widzenia rozwoju państwa. Wysitek w kierunku oszczędnościowym nie ograniczał się tylko do wydatków, przewidywanych przez rząd, lecz, jak wykazano poniżej, w roku 1929/30, gdy zachodziła tego konieczność, wydatki przeznaczone na wiele inwestycji, zatwierdzone przez parlament i włączone do budżetu, były po rozważeniu skreślone przez Ministra Skarbu albo innych ministrów ze względów oszczędnościowych i dla pewniejszego zabezpieczenia równowagi budżetowej”. „Należy podkreślić z naciskiem, że rozrzutność nie jest charakterystyczną cechą wydatków państwowych w Polsce, i jakkolwiek nastąpiło drobne zwiększenie się sum faktycznie wydatkowanych w ciągu ostatnich kilku lat, to wzrost ten jest tak umiarkowany, iż w rzeczywistości przedstawia raczej kompresję budżetu aniżeli jego ekspansję, gdyż presja, wywierana na państwo w kierunku podjęcia dodatkowych inwestycji z powodu zwiększonych, wskutek stałego rozwoju państwa, zapotrzebowań — była daleko większa w proporcji do wzrostu wydatków państwowych. Innymi słowy, budżet przy takim nacisku nie mógł być utrzymany w rozmiarach poprzednio omówionych bez zastosowania przez poszczególne organa państwowe istotnych oszczędności i jest całkowicie pewnym stwierdzenie, że podatnik otrzymuje dzisiaj daleko większy zwrot za złotego, wpłacanego do Skarbu, niż to miało miejsce 3 albo 4 lata temu”.

W końcu części I raportu omawia P. Dewey postanowienia planu stabilizacyjnego, dotyczące budżetu. A więc: żadne wydatki nieprzewidziane w budżecie nie były dokonywane, o ile nie miały pełnego pokrycia w spodziewanych dochodach. Stwarzania w tym celu nowych dochodów nie było potrzeby, ponieważ osiągnięte dochody zwyczajnie stałe przewyższały przewidywania. Utrzymany był system budżetów miesięcznych. Nadwyżka budżetowa była stale utrzymana. Zastrzeżenie zatwierdzenia poszczególnych wydatków wszystkich władz przez Ministra Skarbu oraz zakaz przenoszenia dochodów z jednego działu do drugiego były włączane do każdej ustawy budżetowej i ściśle przestrzegane. Wszystkie dochody państwowe były wpłacane i wydatki uskutechniane za pośrednictwem Banku Polskiego, P. K. O. i kas skarbowych. Wszystkie budżety, od chwili przyjęcia planu stabilizacyjnego, zawierały postanowienie, uprawniające Skarb do udzielania władzom samorządowym i przedsiębiorstwom publicznym pożyczek na przeciąg czasu nie dłuższy niż 12 miesięcy pod warunkiem, że nie przewyższą one 20% ogólnej sumy, pochodzącej z podatków, pobranych przez Skarb na rachunek tych organów w ciągu całego roku; jednak w żadnym roku budżetowym pożyczki te nie wyniosły więcej ponad 8% tych podatków.

W części II swego sprawozdania P. Dewey omawia polski system podatkowy, który zresztą poddawał wyczerpującej analizie już w poprzednich swoich raportach. P. Dewey jeszcze raz podkreślił, że warunki, w jakich polski system podatkowy rozwijał się, nie były odpowiednie dla stworzenia równomiernego i naukowo zorganizowanego systemu. A więc: fakt przyzwyczajania się poszczególnych terytoriów do zupełnie odmiennych systemów, zniszczenia życia gospodarczego przez wojnę, niestabilizowanie waluty i związany z inflacją ciągły wzrost cen, wrogi nastrój ludności do płacenia danin, pozostały z czasów zaborczych, brak wyszkolonego personelu i t. p. Dlatego też od szeregu lat Rząd zdawał sobie sprawę z konieczności radykalnej reformy systemu podatkowego i czynił kilkakrotne wysiłki w kierunku jego poprawy. Na początku 1928 r. była wyznaczona komisja dla zbadania systemu podatkowego, która opracowała 4 projekty, dotyczące niektórych najpilniejszych potrzeb reformy. Zostały one przedłożone Sejmowi na jesieni 1928 r., lecz następnie były wycofane bez rozpatrywania ich przez Sejm. Od chwili wyznaczenia powyższej komisji wprowadzono pewne zmiany o mniejszym znaczeniu (m. in. zniesienie podatku od dochodów z papierów wartościowych, pożyczek i pewnych rodzajów depozytów bankowych). Inne mniejsze zmiany były wprowadzane od czasu do czasu głównie w drodze administracyjnej. W rezultacie jednak, chociaż Minister Skarbu czynił wielokrotnie wysiłki w celu zreformowania systemu podatkowego na podstawie zaleceń komisji podatkowej — cały postulat planu stabilizacyjnego, dotyczący reformy systemu podatkowego nie został wykonany. Obecnie został utworzony stały komitet podatkowy z grona znawców, który będzie nieprzerwanie badał cały system podatkowy i nie tylko przedstawi rządowi ostateczny plan reformy podatkowej, lecz będzie w dalszym ciągu proponował takie zmiany, jakie będą wymagały zmienne warunki gospodarcze.

P. Dewey stwierdza, że suma podatków, ściąganych z ludności wiejskiej, jest niska; głównym zadaniem jest reforma podatku gruntowego, którego nie tylko dochodowość jest niska, lecz i podział ciężarów niesłuszny. Podatki, nakładane na ludność miejską (szczególnie na przemysł i handel) są — według Doradcy — stosunkowo wysokie; najbardziej reformy wymagają podatki: obrotowy i dochodowy. Omówiwszy główne ujemne strony systemu podatkowego, P. Dewey stwierdza: „Chociaż podatki muszą być z konieczności dostosowane do potrzeb dochodowych rządu, stosunek odwrotny jest niemniej słuszny. Wydatki państwowe muszą być tak regulowane, ażeby podatki z przemysłu i handlu — które są głównymi podatkami — były utrzy-

mane na takim poziomie, aby pozostawiały im dochód, wystarczający do zainteresowania się ich rozwojem inwestującej publiczności”.

Część III sprawozdania dotyczy zarządzeń skarbowych i obsługi pożyczki, które to kwestje w poprzednich sprawozdaniach omawiane były w części I. P. Dewey mówi o rezerwach walutowych, stworzonych dzięki wpływowi z pożyczki stabilizacyjnej, stwierdzając, że okazują się one wciąż wystarczające, mówi o prawnej stabilizacji waluty, o specjalnej rezerwie skarbowej i jej zniesieniu, o wycofaniu biletów skarbowych i o uregulowaniu emisji monet zdawkowych, w końcu zauważa, że: „Bank Polski zapewnił sobie zupełną kontrolę nad wysokością obiegu. Posiada on wyłączne prawo emitowania banknotów i ma nadzór nad ilością pomocniczych monet w obiegu. Dlatego też Bank może swobodnie kierować kredytem i obiegiem banknotów w celu spełniania swego zasadniczego obowiązku, przewidzianego statutem, t. j. utrzymania stałości pieniądza”.

Zużycie pożyczki stabilizacyjnej do 31 sierpnia 1930 r. przedstawia P. Dewey w następującym zestawieniu (w miljn. Z):

	Suma przewidywana	Zużyto	Pozostaje na r/ku w Banku Polskim
Powiększenie kapitału Banku Polskiego	75·0	75·0	—
Przejęcie przez Bank Polski połowy emisji skarbowej netto	140·0	140·0	—
Konwersja połowy emisji skarbowej netto na monety srebrne:			
początkowa wysokość przeznaczona na ten cel	90·0		
przeniesiono na fundusz F	32·0		
pozostałość	58·0	45·0	13·0
Umorzenie długu płynnego Skarbu	25·0	25·0	—
Utworzenie rezerwy skarbowej	75·0	— ¹⁾	75·0 ¹⁾
Na cele rozwoju ekonomicznego:			
początkowa wysokość	141·0		
przeniesiono z funduszu na zakup srebra	32·0		
pozostałość	173·0 ²⁾	168·0 ³⁾	5·0 ⁴⁾

Pozycje: pie wsza, druga i czwarta zostały całkowicie zużytkowane. Nowe akcje Banku Polskiego na Z 50 miljn., nabyte przez Rząd za Z 75 miljn. (pozycja pierwsza), mają być sprzedane publiczności. Chwila obecna nie wydaje się w tym celu odpowiednia. Gdy transakcja ta zostanie dokonana, wpływy z niej będą zużyte przez Rząd na cele produkcyjne.

W związku z przewidzianą planem stabilizacyjnym zamianą biletów skarbowych na monety srebrne dokonane zostały pewne inne zmiany w systemie monetarnym (1-złotowe monety niklowe, 2-złotowe monety srebrne o zawartości 50% srebra zamiast 75%), które dały znaczne oszczędności. Oszacowano, że dzięki nim pozostanie z funduszu na zakup srebra (z pożyczki stabilizacyjnej) Z 32 miljn., które przelano na fundusz F na cele rozwoju gospodarczego.

Wobec istniejącej stałej nadwyżki dochodów państwowych nad wydatkami nie zachodziła potrzeba zużytkowania funduszu specjalnej rezerwy skarbowej i dlatego została ona zniesiona.

¹⁾ W dn. 30 października r. b. specjalna rezerwa skarbową została zniesiona (p. zes. 45/1930, str. 1991).

²⁾ W dn. 20/XI r. b. Z 198·0 miljn. (łącznie z Z 25·0 miljn., przelanymi ze specjalnej rezerwy skarbowej).

³⁾ W dn. 20/XI r. b. Z 187·9 miljn.

⁴⁾ W dn. 20/XI r. b. Z 10·1 miljn.

lecz już po terminie, do którego odnosi się powyższe zestawienie¹⁾).

Fundusz *F* na cele rozwoju gospodarczego jest zużywany na udzielanie kredytu dla przedsiębiorstw państwowych i na cele rolnicze. Niektóre zakupione z tego funduszu papiery wartościowe są od czasu do czasu sprzedawane, a uzyskane sumy znów zużytkowywane ponownie. W III kwartale 1930 r. sprzedano obligacji z portfela funduszu za zł 4.469 tys. Lokat zaś z funduszu *F* dokonano w tym samym czasie na sumę zł 4 600 tys., mianowicie Tow. Eksploatacji Soli Potasowych otrzymało zł 1'0 miljn., Poczta, Telegraf i Telefon — zł 2'0 miljn., Państw. Zakł. Inżynierji — zł 1'0 miljn., Żegluga Polska — zł 0'6 miljn. W dn. 30 września r. b. stan wydanych z funduszu *F* sum wynosił (w miljn. zł):

6½% zapis dłużny Państw. Fabryki Związków Azotowych w Tarnowie	53'8
6½% zapis dłużny Państw. Fabr. Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych	5'0
6½% zapis dłużny przedsiębior. państw. „Poczta, Telegraf i Telefon”	17'5
6½% zapis dłużny Państw. Zakł. Wodociągowych na G. Śląsku.	6'5
6½% zapis dłużny Państw. Fabr. Olejów Mineralnych „Polmin”	1'5
6½% zapis dłużny Przeds. Państw. „Żegluga Polska”	7'0
6½% zapis dłużny Tow. Eksploatacji Soli Potasowych	1'0
6½% zapis dłużny Przeds. Państw. „Państwowe Zakłady Inżynierji”	1'0
8% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego w Warszawie	13'4
7% Obligacje Meljoracyjne Państw. Banku Rolnego	29'1
7% L. Z. Państwowego Banku Rolnego.	13'1
8% „ „ Państwowego Banku Rolnego.	10'6
7% „ „ Banku Gospodarstwa Krajowego	0'3
8% „ „ Banku Gospodarstwa Krajowego	1'8
8% „ „ Tow. Kred. Ziemskiego we Lwowie	3'8
7% „ „ Wileńskiego Banku Ziemskiego.	2'2
8% „ „ Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego	2'6

Razem: 170'2

Co do wpływów z cel, które stanowią zabezpieczenie obsługi pożyczki, to Doradca stwierdza, że były one w ciągu 3-letniego okresu zawsze daleko większe od obsługi pożyczki i nie zachodziła potrzeba zastosowania przepisów części 3 art. 6 (wypadek, gdy dochody, przeznaczone do spłaty na rachunek agentów fiskalnych, były w ciągu 12 ubiegłych miesięcy mniejsze niż dwukrotna suma rocznych ciężarów z tytułu obsługi pożyczki).

Część IV sprawozdania poświęcił P. Dewey „bankowości i kredytowi”. Na wstępie omawia działalność 3 banków państwowych, następnie 4 grup instytucji, udzielających kredytów długoterminowych, a więc: towarzystw kredytowych ziemskich, miejskich, prywatnych banków hipotecznych i Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego. Z kolei charakteryzuje rynek kredytu krótkoterminowego i działalność Banku Polskiego i banków prywatnych w tym zakresie, przyczem Doradca wyraża opinię, że zapotrzebowanie krótkoterminowych kredytów jest ciągle jeszcze niezaspokojone oraz że Bank Polski nie jest w stanie zająć poważnego stanowiska w ich pokrywaniu (ponieważ pożądane są głównie kredyty z terminem dłuższym).

W dalszym ciągu omawia Doradca ważniejsze postanowienia prawa bankowego, poruszając w częściowym związku z tem sprawę rynku akceptowego.

„Istnieje jedna forma finansowania — pisze P. Dewey — prawie że nieznaną w Polsce, a mianowicie akcepty bankowe. Gdyby ten sposób finansowania został wprowadzony, mógłby znaleźć zastosowanie w wielu wypadkach handlu wewnętrznego oraz w przesyłkach eksportowych, tworząc grupę papierów handlowych o wyższym zabezpieczeniu niż te, które istnieją obecnie, oraz dostarczając najbardziej płynnego materiału dla

lokaty funduszy bankowych i środka do uzyskania krótkoterminowego kredytu zagranicznego. Wprowadzenie tego rodzaju środka kredytowego winno być uskutecznione z wielką ostrożnością, a prawo bankowe należy uzupełnić w ten sposób, aby zawierało przepisy, dające tej formie kredytu największe zabezpieczenie. Rozwój rynku dla tego rodzaju papierów mógłby przyczynić się w dużym stopniu do wyzwolenia przemysłu i handlu polskiego z cokolwiek przestarzałych metod finansowania i zwyczajów kredytowych, które obecnie zdają się hamować postęp. Zagadnienie to jest ważne nie tylko dla kredytu wewnętrznego, lecz niewątpliwie ogólne korzystanie z akceptów bankowych wpłynie na potaniecie pieniądza dla handlu i przemysłu przez ułatwiony przyływ zagranicznego kapitału handlowego”.

W końcu części IV formuluje jeszcze P. Dewey taki zarzut przeciw obecnemu polskiemu prawu bankowemu — że niema w niem wzmianki o prawach i zabezpieczeniach przedsiębiorstw powierniczych. „Ponieważ tranzakcje handlowe Polski z zagranicą powiększają się, może powstać wiele wypadków, że kapitały zagraniczne zechcą wyznaczyć jakąś polską instytucję bankową jako swego powiernika w spełnianiu dla nich różnych czynności, których same wykonywać nie mogą z powodu braku siedziby w Polsce, a wahać się powierzyć je, dopóki nie będą posiadać całkowitej ochrony prawnej”.

Część V sprawozdania nosi tytuł „Zakończenie”. Tu daje P. Dewey szereg uwag co do sytuacji finansowej i gospodarczej Polski po wprowadzeniu planu stabilizacyjnego i obecnie, kończąc je w sposób następujący:

„Rozwój gospodarczy kraju pozostawał w tyle za postępem Państwa. Byłoby rozumne, aby wykorzystać w pełni obecne przymusowe osłabienie, spowodowane światowymi warunkami ekonomicznymi, dla przestudjowania i sprostowania pewnych warunków, które oddziałują na przemysł i handel, a które zostały zaniedbane z powodu intensywnej działalności w innych kierunkach. Rząd zwrócił już uwagę na dwa ważne zagadnienia. Obecnie przeprowadzane są studia nad istniejącym prawem bankowym dla dokonania takich zmian, które podniosłyby wydajność obsługi bankowej w kraju. Komitet ekspertów bada obecnie system podatkowy w celu sporządzenia projektu reformy podatkowej. Trzecie zagadnienie ma również wielkie znaczenie dla Państwa, a mianowicie obowiązujące dzisiaj przepisy prawne o upadłościach nie zabezpieczają w dostatecznej mierze interesów wierzycieli, pozwalając na interpretację szkodliwą dla powagi polskiego życia gospodarczego.”

„Istnieją jeszcze inne ważne zagadnienia, które powinny zwrócić ogólną uwagę, lecz z pośród nich najważniejszym jest dostosowanie wydatków państwowych na cele inwestycyjne do dochodów budżetowych w takich rozmiarach, aby mogły być obniżone podatki. Zmniejszenie podatków nie może pomóc, lecz oddziałują pobudzająco na przemysł i handel i pozwala na gromadzenie kapitału obrotowego i rezerw, a jednocześnie zwiększa wpływy podatkowe Państwa przez uruchomienie większych dochodów, nadających się do opodatkowania.”

Poza tem w tejże części wysuwa Doradca oddzielnie 3 kwestje: kwestję kredytu rolniczego, zagadnienia transportowe i obsługi tranzytu oraz polityki budżetowej Polski. Co do pierwszej kwestji, to odnośnie swe rozważania (stan faktyczny w Polsce, przykład Stanów Zjednoczonych) kończy Doradca następującym wnioskiem:

„Wydaje się wskazanem, aby zastanowić się nad zorganizowaniem Polskiego Banku Średnioterminowego Kredytu Rolnego z kapitałem, dostarczonym przez Rząd, i pozostającym pod kontrolą Państwa, przyczem wypuszczone przezeń obligacje bankowe, jako finansujące podstawowy dział produkcji, posiadałyby gwarancję państwową. Jeżeliby ów proponowany bank został zorganizowany na powszechnie znanych zasadach, stosowanych przy średnioterminowym kredycie rolnym, które to zasady wy-

¹⁾ W dn. 30 października 1930 r.

magają udzielania pożyczek tylko na cele same przez się płynne i zastrzegają tego rodzaju zabezpieczenie, które w razie niesplacenia długu może być łatwo na rynku spieniężone, podówczas niema dużej wątpliwości, że można uzyskać obcy rynek dla tego rodzaju obligacji i to po niższej stopie procentowej aniżeli obecnie istniejąca".

W drugiej kwestji (zagadnienia transportowe i tranzytu) Doradca stwierdza naprzód, że „najdogodniejszą drogą przez Europę Środkową, najmniej obciążoną przeszkodami naturalnymi lub sztucznymi (jak liczne granice państwowe) jest linja, prowadząca od nie zamarzających portów Gdyni i Gdańska na Bałtykiem do portów Rumunii, położonych nad morzem Czarnym. „Obecny rozwój tej prastarej drogi handlowej... jest tylko naturalnym wynikiem potrzeby prędkiej i bezpośredniej komunikacji i stał się możliwym wskutek wskrzeszenia Państwa Polskiego w wyniku wojny światowej oraz usunięcia sprzecznych wpływów politycznych i granic". Następnie omawia Doradca rozwój portów gdańskiego i gdyńskiego i pisze: „Gdańsk i nowy port Gdynia umożliwiają Polsce utrzymywanie bezpośredniego kontaktu ze światem przy pomocy komunikacji morskiej. Przez te dwa porty i polskie koleje państwowe będzie przechodzić tranzytem duża ilość towarów do różnych państw Środkowej Europy i Bliskiego Wschodu. Oprócz tego znaczna część polskiego przywozu i wywozu kierowana będzie przez te porty.”

Dalej poświęca P. Dewey parę zdań polskim linjom kolejowym i kontynuuje: „O ile chodzi o tranzyt kolejowy, Polska ma bardzo dogodne położenie geograficzne, przyczem budowa portu w Gdyni ułatwia nadto przeładowanie towarów, przywożonych morzem. Port ten razem z portem gdańskim i polskimi kolejami państwowymi będzie stanowić nie tylko bezpośrednią, lecz w większości wypadków najkrótszą linję komunikacyjną dla tranzytu towarów do szeregu ośrodków w państwach sąsiednich, które mogą być uważane za sferę gospodarczą polskiego systemu kolejowego. Sfera ta może być znacznie zwiększona przez ustanowienie stawk kolejowych, korzystnych dla obu stron”.

Wreszcie P. Dewey czyni następującą uwagę: „Po wielu nieuniknionych opóźnieniach został opracowany plan, według którego system kolejowy w Polsce może być oparty na autonomicznej podstawie zgodnie z zaleceniami planu stabilizacyjnego. Po dokonaniu tego byłoby wskazaniem, żeby czynniki kierownicze przeprowadziły badania w sprawie rozwoju polskiej sieci drogowej w koordynacji z systemem kolejowym. Jeśli rozbudowa dróg ma stanowić pociągający przedmiot zainteresowania dla zagranicznych kapitałów, to winny one być budowane w łączności z systemem kolejowym i uważane jako rozszerzenie przewozów kolejowych”.

Co do „polityki budżetowej Polski”, to Doradca omawia naprzód politykę Państwa Polskiego, zmierzającą do uregulowania długów przedwojennych, dalej podkreśla walory systemu budżetów miesięcznych, mówi o „ostrożnej gospodarce” i w końcu stwierdza, że „z powodu zmniejszania się aktywności gospodarczej dochody państwowe cokolwiek zmalały w ciągu ostatnich miesięcy. Aby przeciwdziałać temu i utrzymać nadal nadwyżkę dochodów nad wydatkami przy wykonywaniu miesięcznych budżetów konieczna była odwaga ze strony Ministra Skarbu i współdziałanie innych Ministrów w skurczeniu swych wydatków”.

Poza właściwym sprawozdaniem — znacznie obszerniejszem od poprzednich — znajduje się krótki dodatek, w którym scharakteryzowane jest położenie gospodarcze Polski w III kwartale 1930 r.

PODATKI I OPŁATY

ULGOWE KARY ZA ZWŁOKĘ. — Okólnikiem z dn. 20 listopada r. b. Ministerstwo Skarbu zarządziło, aby od wszel-

kich wpłat, uskutecznionych, poczynawszy od dn. 24 listopada r. b., na poczet nieodroczonej i nierozłożonej na raty zaległości w podatkach bezpośrednich i opłatach stempłowych, bez względu na czas ich powstania, pobierano aż do odwołania tego zarządzenia obniżone kary za zwłokę w wysokości 1½% miesięcznie, licząc od ustawowego terminu płatności.

ULGI PRZY SPŁACIE PODATKU DOCHODOWEGO ZA 1930 R.

— W celu ułatwienia płatnikom uiszczenia państwowego podatku dochodowego, wymierzonego za 1930 r., Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 18 listopada 1930 r. upoważniło naczelników (kierowników) urzędów skarbowych podatków i opłat skarbowych do rozkładania we własnym zakresie działania, na indywidualne podania zainteresowanych płatników, należności z tytułu tego podatku, bez względu na jej wysokość, na raty, płatne do dn. 31 grudnia r. b., w ten jednak sposób, by co najmniej połowa należności została zapłacona w listopadzie r. b.

Od rozłożonych na raty kwot państwowego podatku dochodowego należy pobierać ulgowe odsetki za odroczenie od ustawowych terminów płatności, przyczem do wyznaczonych terminów nie może mieć zastosowania 14-dniowy ulgowy termin.

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu zaznaczyło, że niedotrzymanie choćby jednego z wyznaczonych terminów pociągnie za sobą przymusowe pobranie całej należności podatku dochodowego wraz z karami za zwłokę od ustawowego terminu płatności oraz z ewentualnymi kosztami egzekucyjnymi.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 17 do 22 listopada 1930 r.

— Okres sprawozdawczy przyniósł nieznaczne tylko zmiany na rynku w a l u t. Kursy w większości wypadków uległy niewielkim tylko wahaniom, tak, iż różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego są nieznaczne. Niżej cenione były dolary, funty szterlingów, franki szwajcarskie, szylingi austriackie i floreny holenderskie, bez zmiany pozostał kurs belgów, koron czeskosłowackich i lirów włoskich, zwykowały zaś franki francuskie, korony szwedzkie i duńskie oraz guldeny gdańskie.

Zainteresowanie dolarami gotówkowymi było nadal bardzo ograniczone i kurs ich zniżył się do zł 8'915 za \$ 1. Zniżka na rynku prywatnym była nieco większa — kurs spadł do zł 8'905 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania wobec zmniejszonego zapotrzebowania ze strony banków, utrzymała się w okresie sprawozdawczym na niskim poziomie.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 22/XI
	w zł		
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'915	8'914
" " " " telegr.	\$ 1	8'924	8'923
Funty szterlingów	£ 1	43'33½	43'32½
Franki francuskie	100 fr.	35'05½	35'05½
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'95	172'87
Belgi	100 blg.	124'42	124'40
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'45	26'45
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'60	125'54
Liry włoskie	100 lir.	46'72	46'71
Floreny holenderskie	100 fl.	359'02	358'90
Korony szwedzkie	100 kor.	239'55	239'45
Korony duńskie	100 kor.	238'57	238'57
Guldeny gdańskie	100 gld.	173'30	173'24

Dział papierów lokacyjnych państwowych cieszył się większym niż dotychczas zainteresowaniem; obroty nie przybrały poważniejszych rozmiarów ze względu na duży brak materiału, kursy zaś większości papierów tej grupy poprawiły się; najsilniej zwiększyła 4% Pożyczka Inwestycyjna (serie), ceniona o zł 4'50 wyżej, sztuki miały nieco mniejszą poprawę (+ zł 2'75), poza tem 5% Pożyczka Konwersyjna (+ 2¼%), 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa (+ 1½%), 5% Pożyczka Dolarowa (+ zł 2'25).

Bez zmiany pozostał kurs 3% Pożyczki Budowlanej oraz 10% Pożyczki Kolejowej, nieco zaś niżej notowane były 6% Pożyczka Dolarowa oraz 7% Pożyczka Stabilizacyjna.

Mocna tendencja cechowała dział listów w zastawnych, tak ziemskich i miejskich, jak i prowincjonalnych; większość ich wykazuje poważniejsze zyski kursowe w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Słabiej kształtowały się listy zastawne w walucie obcej, z pośród których niżej cenione były 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego i 8% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego, serja 1924 r.

Również dla obligacyj panowała tendencja mocniejsza; notowano po podwyższonych kursach VI oraz VIII i IX 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 22 XI
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	50'00	50'00	50'00
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	102'50	100'00	102'50
4% " " serje	zł w zł. 100	106'50	101'50	—
5% " Dolarowa	\$ 5	57'00	55'00	—
w % n o m i n a t u				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	51'50	49'00	51'00
5% " Konwers. Kol.	zł	46'50	46'40	—
6% " Dolarowa	\$	75'50	75'00	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	82'00	82'00	—
10% " Kolejowa	fr. w zł.	104'00	104'00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. " " " "	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% Obl. " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£	88'00	87'50	87'50
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	54'50	53'00	54'00
7% L. Z. T-wa Kredyt. Ziems. serja 1928	\$	76'50	76'50	76'50
8% L. Z. T-wa Kredyt. Ziems. serja 1924	\$	85'25	85'25	—
4% L. Z. T-wa Kredyt. m. Warsz.	zł	54'50	54'50	—
5% " " " " " "	zł	58'50	56'50	58'50
8% " " " " " "	zł	74'50	72'50	73'75
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	zł	68'00	65'25	—
8% " " " " Lublina	zł	67'00	67'00	—
8% " " " " Łodzi	zł	70'50	68'50	—
8% " " " " Piotrkowa	zł	66'00	66'00	—
10% " " " " Radomia	zł	80'50	80'00	80'00
10% " " " " Kielc	zł	80'00	79'50	79'50
VI 6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł	53'50	53'50	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	51'50	50'75	—

ZŁOTY ZAGRANICA

1930 r.	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
17/XI	57'63—57'58	46'90—47'10	79'41—79'69	—	57'75
18/ "	57'63—57'77	46'925—47'125	79'42—79'70	—	57'80
19/ "	—	—	79'43—79'71	—	57'85
20/ "	57'63—57'77	46'90—47'10	79'44—79'72	—	—
21/ "	57'61—57'75	—	—	—	—
22/ "	57'62—57'77	—	—	—	—
1930 r.	London ⁴⁾	Praga ³⁾	New-York ⁴⁾	Amsterdam ⁵⁾	
17/XI	43'34	377'25	11'22	—	—
18/ "	43'35	—	—	—	—
19/ "	—	—	—	—	—
20/ "	—	—	—	—	—
21/ "	—	377'25	—	—	—
22/ "	43'34	—	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs naj-wyższy (w % o/a ob. nominalu)	Kurs naj-niższy	Kurs ultimo	Obroty
Giełda w New-York'u				
6% pożyczka dolarowa z 1920 r. a				
3—8/XI	71	67½	68	8.000
10—15/XI	68	65	68	30.000
17—22/XI	67½	65½	67½	18.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
3—8/XI	88½	86½	87	134.000
10—15/XI	87	83½	85¾	135.000
17—22/XI	85	83	84½	151.000
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
3—8/XI	80	78¾	79¾	187.000
10—15/XI	78¾	75	77½	306.000
17—22/XI	77½	75¾	77	263.000
7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
3—8/XI	67	65	65	63.000
10—15/XI	67½	61	62	154.000
17—22/XI	63½	58	58	51.000
7% pożyczka śląska z 1928 r.				
3—8/XI	68	66¼	66¼	49.000
10—15/XI	66¼	63	63	63.000
17—22/XI	61	60	60	39.000
Giełda w Londynie				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
3—8/XI	82'65	81'65	82'40	
10—15/XI	82'50	81'75	82'25	
17—22/XI	82'50	81'00	82'00	
Giełda w Zurychu				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
3—8/XI	82'00	81'75	—	—
10—15/XI	80'50	79'50	—	5.000
17—22/XI	82'00	79'50	—	6.000
Giełda w Sztokholmie				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Wrzesień 1930	83½	82	83	15.000
Październik "	83	77½	77½	15.000
Giełda w Paryżu				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
3—8/XI	93'10	91'10	—	—
10—15/XI	92'00	90'00	—	—
17—22/XI	—	—	—	—
Giełda w Medjolanie				
7% pożyczka włoska z 1924 r.				
3—8/XI	99'40	99'20	99'40	345
10—15/XI	99'40	99'30	99'40	100
17—22/XI	99'50	99'40	99'40	25

Z BANKU POLSKIEGO O

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 LISTOPADA 1930 R. — Druga dekada listopada wykazuje — podobnie jak pierwsza — odpływ walut z Banku, ale jeszcze mniejszy niż w I dekadzie, tak że można przypuszczać, że prawdopodobna nadwyżka skupu walut nad sprzedażą w III dekadzie co najmniej pokryje deficyty 2 pierwszych dekad.

Ubytek rezerw walutowych w II dekadzie listopada wyniósł zł 2'3 miljn. (z zł 426'9 miljn. do zł 424'6 miljn.) i dotknął tylko część rezerw, wchodzącą w skład pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, która zmniejszyła się z zł 305'6 miljn. do zł 300'1 miljn., podczas gdy pozostała część rezerw, niezaliczona do pokrycia, wykazała wzrost z zł 121'3 miljn. do zł 124'5 miljn.

Zapas złota wykazał w dekadzie sprawozdawczej bardzo nieznaczny tylko wzrost (z zł 562'00 miljn. do zł 562'03 miljn.), mianowicie dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach) złota, dokonywanemu przez oddziały Banku. W związku z tem cały wzrost przypadł jedynie na zapas złota w skarbcach Banku (z zł 484'6 miljn. do zł 484'64 miljn.), podczas gdy zapas złota, znajdujący się

1) Z wyłączeniem transzy francuskiej.
2) Gwarantowane przez Skarb Państwa.
3) Za zł 100.
4) Za £ 1.

zagranicą, pozostał niezmieniony (od końca września) w wys. zł 77,4 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych Banku w pierwszych 2 dekadach listopada r. b. ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	31/X	10/XI	20/XI
Złoto	561.982	562.000	562.034
Waluty i dewizy netto	312.255	305.624	300.126
Razem:	874.237	867.624	862.161

W stosunku do sumy obiegu biletów Banku oraz natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 20/XI 55,89%, gdy w 10/XI 55,21% i w dn. 31/X 54,15% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 20/XI 36,44%, w dn. 10/XI 35,76%, w dn. 31/X 34,81% (statutowe minimum 30%).

Wyraźny wzrost procentu pokrycia mimo lekkiego spadku sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się jednoczesnym zmniejszeniem się sumy banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań — z zł 1.571,6 miljn. do zł 1.542,5 miljn. Właściwie zmniejszył się tylko jeden ze składników tej sumy — obieg biletów bankowych — z zł 1.311,8 miljn. do zł 1.251,3 miljn., czyli do poziomu mniej więcej z dn. 20/IX r. b.; natomiast drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał w II dekadzie listopada wzrost o dalsze zł 31,5 miljn. (w I dekadzie o zł 53,6 miljn.), mianowicie z zł 259,8 miljn. do zł 291,3 miljn.

Wzrost zobowi zań dotyczy wyłącznie lokat na rachunkach żyrowych, które zwiększyły się z zł 225,2 miljn. do zł 259,4 miljn., ponieważ pozostałe pozycje natychmiast płatnych zobowiązań albo pozostały bez zmiany — jak rachunek zakupu srebra (zł 13,0 miljn.), albo wykazały saldo mniejsze — jak rachunek państwowego funduszu kredytowego, z którego wydatkowano dalsze zł 2,0 miljn., naskutek czego saldo zmniejszyło się do zł 10,1 miljn., oraz pozycja „różne rachunki” (spadek salda z zł 9,5 miljn. do zł 8,8 miljn.).

Z pośród lokat żyrowych silnie wzrosły pozostałości na rachunkach żyrowych kas państwowych — z zł 62,6 miljn. do zł 89,6 miljn., nieznaczne zaś tylko pozostałości na rachunkach żyrowych prywatnych — z zł 162,6 miljn. do zł 169,8 miljn. Za 2 dekady listopada lokaty żyrowe wykazują wzrost o zł 90,0 miljn.

Spadek obiegu biletów Banku o zł 60,5 miljn., t. j. o około 4,2%, jest przede wszystkim odpowiednikiem wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, poza tem zaś wiąże się z dość znacznym skurczeniem się kredytów Banku (lekki odpływ walut z Banku oddziaływał w tymże kierunku).

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych Banku (suma weksli w portfelu), która już w I dekadzie listopada wykazała (pod wpływem obostrzeń w polityce dyskontowej Banku) spadek, może nieco większy od zwykle spodziewanego na początku miesiąca, i w II dekadzie obniżyła się silniej niż normalnie, bo z zł 686,3 miljn. do zł 666,8 miljn. Ogółem w ciągu pierwszych 2 dekad listopada portfel wekslowy zmniejszył się o zł 43,9 miljn., był jednak mimo to większy niż np. w dn. 20 września r. b., a tem bardziej niż w dn. 20 sierpnia, 20 lipca i t. d. Pożyczki zastawowe wykazały w dekadzie sprawozdawczej zwykłe o zł 1,2 miljn. podnosząc się do poziomu zł 76,7 miljn., a więc nieco wyższego niż na początku miesiąca (zł 76,2 miljn.).

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność, zmniejszył się w II dekadzie listopada z zł 2,9 miljn. do zł 2,6 miljn., a zapas papierów procentowych własnych obniżył się minimalnie — z zł 10,5 miljn. do zł 10,4 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań przedstawiało się w okresie 2 pierwszych dekad listopada r. b. następująco (w tys. zł):

	31/X	10/XI	20/XI
Weksle	710.705	686.266	666.802
Polskie monety srebrne i bilon	2.109	2.871	2.647
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	76.156	75.482	76.720
Papiery proc. własne	9.970	10.500	10.371
Razem:	798.941	775.118	756.541

Obieg pieniędzy skarbowych, wykazujący stale nieznaczne tylko wahania, wykazał w II dekadzie listopada spadek stosunkowo mniejszy niż obieg biletów Banku, bo tylko z zł 233,8 miljn. do zł 227,9 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) w wys. zł 1,6 miljn. (w dn. 10/XI zł 1,7 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. zł 1,1 miljn. (w dn. 10/XI zł 1,1 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 149,2 miljn. (w dn. 10/XI zł 153,3 miljn.), 4) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. zł 76,0 miljn. (w dn. 10/XI zł 77,7 miljn.).

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	zł 484.638.646'30	
„ zagranicą	77.395.709'57	
	zł 562.034.355'87	
PIENIADZE I NALEŻN. ZAGRAN.	zł 300.126.258'03	zł 862.160.613'90
PIENIADZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia		124.472.570'25
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON		2.647.259'45
PORTFEL WEKSLOWY		666.802.394'91
POŻYCZKI ZASTAWOWE		76.720.021'65
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE		10.371.368'17
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO		86.396.182'53
NIERUCHOMOŚCI		20.000.000'—
INNE AKTYWA		156.243.009'68
		zł 2,005.813.420'57

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150.000.000'—
FUNDUSZ ZAPASOWY	110.000.000'—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	zł 89.555.034'39
b) pozostałe rachunki żyrowe	169.815.112'48
c) rachunek zakupu srebra	13.000.000'—
d) rachunek państw. funduszu kredyt.	10.090.785'52
e) różne rachunki	8.795.211'47
	zł 291.256.143'86
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	zł 1,251.286.660'—
INNE PASYWA	203.270.616'71
	zł 2,005.813.420'57

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ROZWÓJ EKONOMICZNY MAROKKA

MAROKKO zdobywa ostatnimi czasy coraz większy rozgłos. Rozgłos ten trwa zresztą już od dość dawna. Koniec XIX i początek XX w. wysunęły całą sprawę marokańską; konferencje w Madrycie (1880 r.), w Algieras (1906 r.), potem Fez i Agadir, ściągnęły na siebie uwagę świata. Od 1912 r.

Marokko stało się głównie „modne” we Francji, i tej „modzie” poniekąd zawdzięcza ono swój niebywały rozwój.

Trzeba przyznać, że rozwój Marokka, jako kolonii (raczej protektoratu), jest bodaj jedyny w historii i powinien służyć przykładem wytrwałości i dzielności pio-

nierów francuskich, no i prawdziwego geniusza organizacyjnego Marszałka Lyautey, bo i Francuzi w żadnej innej kolonii nie osiągnęli takich rezultatów, jakie zostały uzyskane w Marokku. Z zamkniętego w sobie, wiecznie zwaśnionego i płażdowanego kraju powstało obecnie dobrze już zagospodarowane, dające najlepsze obietnice na przyszłość — Marokko.

Obecne Marokko, t. zw. Maghreb, oficjalnie Empire Chérifien, zajmuje przestrzeń, w przybliżeniu szacowaną na przeszło 400 tys. km². Odgraniczone oceanem na Zachodzie i morzem Śródziemnym na północy, ma ono niewyraźne dość granice z Algierją i zupełnie nieustaloną granicę na południu. W miarę więc posuwania się wpływów francuskich wzrasta t. zw. „bled maghzen”, podległy im i Sultanowi, i redukuje się buntowniczy „bled siba”, którego główną ostoją jest w chwili obecnej Tafilalet — system mało dostępnych oaz na południu od Wysokiego Atlasu. W obecnych granicach opanowanego Marokka mieszczą się zarówno równiny — schodząca do oceanu środkowo-zachodnia część, jak i systemy górskie: Rif na północy, Średni Atlas, idący od środka do Algierji, i Wysoki Atlas z Antiatlasem — odgraniczający na południu część Marokka saharyjskiego.

Gry polityczne, ciągnące się od końca XIX w., podzieliły Marokko na kilka części. Największa dostała się pod wpływ francuski; poza tem dwie małe części dostali Hiszpanie, Tanger zaś z okolicami stanowi specjalną zonę międzynarodową.

Mówiąc o gigantycznym rozwoju obecnego Marokka, mamy na myśli zonę francuską. Zona hiszpańska (północna, południowa bowiem — Ifni — jest bez znaczenia), mniejsza, mniej dostępna, nieporównanie gorzej wyposażona przez przyrodę, nie została przez Hiszpanów tak świetnie zorganizowana i zagospodarowana, jak zona francuska. Zona tangerska rozwija się jeszcze gorzej.

Wyniki gospodarcze, osiągnięte przez Francję, opierają się w dużej mierze na czynnikach politycznych, tak że inaczej, w oderwaniu od tamtych, trudno je rozpatrywać. Umowy międzynarodowe, zakończone w 1912 r. traktatem protektoratu, zawartym między Francją a Sultaniem Moulay-Hafidem, otworzyły nacięcie drzwi państwa, które od kilkunastu stuleci uparcie broniło się od każdego tchnienia Europy. Kolonizatorzy francuscy musieli się liczyć więc z całym szeregiem czynników, pomijanych zwykle w kolonjach, a więc: 1) najlepsze tereny uprawne były już oddawna zajęte, a że o wywłaszczeniu nie mogło być mowy, trzeba było się liczyć ze stosunkowo wysoką ceną ziemi; 2) względnie kulturalna, dość liczna i fanatyczna ludność, stawiała przy kolonizacji na pierwszym miejscu kwestję bezpieczeństwa, szanowanie zaś jej przekonań religijnych, zwyczajów i nawyków społecznych stawało się warunkiem sine qua non mądrej polityki okupacyjnej; 3) z uwagi na narzuconą międzynarodowymi umowami równość ekonomiczną wszystkich państw w Marokku — Francja musiała innymi sposobami stworzyć uprzywilejowane stanowisko dla swych obywateli, jej przemysłowcy zaś i kupcy mieli o wiele większą konkurencję do wytrzymania, niż to się dzieje zwykle w innych kolonjach. Miało natomiast Marokko i wiele cech dodatnich; wielka bliskość Europy, wielka jednakowoż ilość wolnych gruntów, duża skala możliwości rozwoju rolnictwa, hodowli, przemysłu i handlu — to wszystko entuzjazmowało wielkich i małych kolonistów przed 23 i przed

18 laty, w latach rozpoczynania kolonizacji okolic Casablancą (t. zw. Chaouïa) oraz całego Marokka.

Jeżeli Francja przyjęła obecne — niewątpliwie szczęśliwe — zasady urządzenia protektoratu w Marokku, jeżeli osiągnęła w tem tak dobre rezultaty, to zawdzięcza to w dużej mierze Marszałkowi Lyautey, doświadczonemu kolonizatorowi, który wytrwałą, niezmordowaną pracę dla dobra Francji potrafił połączyć z prawdziwym poszanowaniem dla starej kultury muzułmańskiej i prawdziwą miłością dla protegowanego kraju.

Ażeby łatwiej pogodzić z protektoratem naród, składający się z kilku plemion, mających różną historję i tradycję, Lyautey zastosował aż 3 sposoby. W większej części Marokka Francja występuje pod firmą Sultana, duchowego i religijnego wodza muzułmanów; ponieważ wszakże górskie plemiona berberskie, dawniej zawsze opozycyjne, nie byłyby na to zbyt wrażliwe, dla nich zachowany jest swego rodzaju samorząd; w ten sam sposób w południowej części Marokka (Marrakesz, Wysoki Atlas) prowadzi się t. zw. politykę wielkich kaidów, t. zn. że kraj trzyma się w uległości przez kilku feudalnych panów, z których najszlachetniejszym jest Pasza Marrakeszu El Had Thami Glaoui.

Administracja kraju jest mieszana, częściowo marokańska, w większości zaś francuska, co tłumaczy się nieprzygotowaniem tubylców do bardziej skomplikowanej pracy. Obserwuje się nawet przerost aparatu urzędniczego.

Wielkie znaczenie poza systemem rządzenia ma jeszcze w Marokku polityka urbanistyczna. Marszałek Lyautey od początku zastosował, o ile możliwości, oddzielanie miast europejskich od muzułmańskich, a to zarówno ze względów politycznych, sanitarnych, jak i turystycznych. Wyraźnie widać to w Marrakeszu i Fezie, mniej, niestety, udało się to przeprowadzić w Rabacie. Dzięki tej polityce taki np. Marrakesz nie stracił ze swego oryginalnego i egzotycznego wyglądu mimo to, że już liczące parę tysięcy mieszkańców miasto europejskie (Guéliz) powstało koło niego.

W takich to ramach — uszanowania dla dawnego ustroju, Sultana, władz i sądownictwa, dla starych miast i świątyń Marokka — Marszałek Lyautey przystąpił do ekonomicznej przebudowy Marokka, dzięki której w ciągu 18 lat zmieniło się ono nie do poznania.

Najwięcej przyczyniły się do tego komunikacje. Program budowy portu w Casablancą, kolei wąskotorowych oraz sieci różnego typu dróg — przybrał w Marokku odrazu pierwszorzędne znaczenie.

Francuskie Marokko prawie wcale nie ma wybrzeża północnego, lecz tylko atlantyckie. Brak naturalnych portów dawał się tam ogromnie we znaki już w czasie protektoratu, bo w Casablancą np. w czasie burz statki tygodniami nie mogły wyładowywać względnie zabierać towarów i nawet pasażerów. Po pewnym zastanowieniu zdecydowano się na budowę jednego wielkiego portu w Marokku — w Casablancą oraz powierzone urządzenie kilku innych: Rabat-Salé, Kénitra, Fedhala, Mazagan, Safi, Mogador, Agadir-Irir. Narazie znaczenie — i to stale wzrastające — ma Casablancą. Obrót tego portu wynosił w ostatnich latach (w tonnach):

1919	328.854
1921	420.504

1922	523.923
1923	637.863
1924	1.028.670
1925	1.444.384
1926	1.637.290
1927	2.220.016
1928	2.597.156
1929	3.047.071

Niewątpliwie, Casablanca degra na kontynencie afrykańskim wielką rolę, podobnie, jak to można wróżyć w innym zakresie portom: Dakar w A. O. F. i budującej się Pointe-Noire w A. E. F.

Droga morska jest obecnie więc już bardzo wygodna. Ma ponadto Marokko sieć linii kolejowych, które, poza główną rolą — zapewnienia komunikacji wewnętrznej łączą je z sąsiednimi krajami: linja Fez-Tanger z Hiszpanią (przez cieśninę Gibraltarską — 2½ godziny morzem), budująca się zaś z wielkim nakładem kosztów linja Fez—Oudjda—z Algierem. Uspokojenie Marokka osiągnięto w dużej mierze dzięki szybko budowanym kolejom wąskotorowym (rozstęp szyn 0'60 m). Od tego czasu w wielu miejscach ustąpiły one już miejsca normalnotorowym i uległy rozbiórce (np. Casablanca-Marrakesz), lecz wiele linii jeszcze funkcjonuje. Główne linje całego Marokka są: Tanger—Fez, Petitjean—Rabat—Casablanca—Sidi-el-Aidi—Marrakesz, Sidi-el-Aidi—Kasba Tadla, El Ksar el Kebir—Larache; z wąskotorowych — Fez — Oudjda, mająca ustąpić miejsca odcinkowi magistrali normalnotorowej; Tunis — Casablanca. Poniższa tabela zawiera dane, dotyczące pracy kolei normalnotorowych w 1928 r.:

Przebieg ogólny — km	1.599.500
Przewieziono tonno-km	267.730.916
Dochody brutto—fr.	68.591.054
Liczba przewiezionych pasażerów	1.027.515

Należy nadmienić, że ostatnio pewne odcinki kolei (Kénitra-Casablanca-Kourrigha) są zelektryfikowane.

Drogi osiągnęły w Marokku — w głównej mierze dzięki Marszałkowi Lyautey — jeszcze szybszy rozwój niż koleje. Nie był on skrępowany przepisami międzynarodowymi, pilnie strzeżonymi przez Niemcy (podług których pierwszą trzeba było rozpocząć budowę linii Tanger—Fez), ani przez późniejszą wojnę (brak materiału); natomiast suchy klimat i twarde podłoże ułatwiały pracę. Obecnie Marokko ma doskonałe drogi. Podróżując nawet w mało zaludnionych okolicach, widzi się wspaniałe szosy gudronowane, po których auta mkną z zawrotną szybkością, wymijając często patriarchalne karawany wieloślądów. Długość dróg różnego rodzaju wynosiła w końcu 1928 r. w Marokku (w km):

Drogi główne	3.216
Drogi drugorzędne	1.387
Razem:	4.603

Ruch na drogach wzrasta z każdym niemal dniem. Wielki rozwój gospodarczy, stosunkowo gęste zaludnienie oraz częste przenoszenie się miejscowej ludności sprawiają, że prz. dsiębiorstwa autobusowe różnych wielkości i znaczenia (w tem największe C. T. M.) przynoszą duże zyski. Samochodów turystycznych ma Marokko około 16.000, co, wobec ludności europejskiej, niewiele przewyższającej 100 000, przedstawia stosunek: 1 samochód na ok. 7 mieszkańców, zdystansowany tylko przez Stany Zjednoczone Ameryki.

Obecna sieć doskonałych dróg, przenikających często do wczoraj jeszcze wrogich okolic, duża już ilość

kolei normalno-i wąskotorowych, a wreszcie dogodny połączenie z zewnętrznym światem przez obecnie już dobrze wyposażony port w Casablanca — stworzyły w Marokku warunki tak biegunowo odmienne od anarchji, która tam się srożyła przez stulecia do samego 1912 r., że wszystkie gałęzie jego życia gospodarczego zaczęły się szybko rozwijać.

Sprawą, która od początku szczególnie interesowała kolonistów europejskich, było nabywanie własności ziemskiej. W czasach przedprotektoratowych Europejczycy nie mieli prawa bezpośredniego władania ziemią. Częściowa więc okupacja w 1907 r. okolic Casablanca, a od 1912 r. większej części Marokka — nie tylko sprowadziły walkę o tereny miejskie, lecz również poszukiwanie terenów rolnych. Jak zaznaczyliśmy już wyżej, bezpłatnego nadawania obszarów nie było, niema i teraz. Istotnie, jest rzeczą trudną w sytuacji obecnej wykroić wystarczające tereny nawet dla paruset kolonistów rocznie. Trzy są przyjęte typy kolonizacji: drobna, średnia i wielka; warunki uzyskania działki są w ten sposób ułożone, że pierwszeństwo Francuzów różnych kategorii (przedewszystkiem inwalidów) jest zapewnione. Należy nadmienić, że — na podstawie specjalnych przepisów — Niemcy, aczkolwiek od 3 lat zrównani już są z innymi narodami w sensie traktowania gospodarczego, nie mają prawa przebywać w Marokku (francuskiem) bez zezwolenia Rządu sułtańskiego. W ten sposób usunięto wszelkie niebezpieczeństwo kolonizacji niemieckiej. W chwili obecnej Europejczycy mają w Marokku ogółem 740.000 ha ziemi na ogólną ilość ok. 4 miljn. ha, będącą w uprawie. Przebiegająca cena 1 ha ziemi, nadawanej kolonistom, wynosiła 270 fr. Marokko nie jest więc terenem nieograniczonej kolonizacji, jak były niem początkowo zachodnie stany Ameryki oraz Argentyna. Przy dość dużej chłonności miast, potrzebujących różnego rodzaju przedsiębiorców oraz przedstawicieli wolnych zawodów, Marokko nie zmieści dużo emigracji wiejskiej. Należy dla porównania nadmienić, że kolonizowany od 100 lat i o wiele bezwzględniej Algier ma około 900 tys. ludności europejskiej. Francuzi naogół reprezentują w Marokku administrację, wojsko, rządziej zajmują się handlem lub drobnem rękodziełem, zostawiając to Włochom, Hiszpanom, a często i miejscowej ludności, zwłaszcza szybko cywilizującej się żydowskiej.

Koloniści europejscy skupiają się głównie w Chaouïa, t. j. w bliskiej i dalszej okolicy Casablanca, koło Rabat-Salé, jak również i koło innych miejskich ośrodków (z wyjątkiem Marrakeszu). Tych wszakże, którzy samiby gospodarowali, jest stosunkowo mało. Nie zmienili oni też dotychczas w bardzo wielkim stopniu rolniczego oblicza Marokka. Ma ono bardzo dobre warunki w tym kierunku na przyszłość, zarówno w kierunku wytwórczości roślinnej, jak i zwierzęcej. Ze zbóż uprawia się: jęczmień, pszenicę, kukurydzę, proso; nowe gatunki i rodzaje zbóż są dopiero w większej ilości rozpowszechniane przez Europejczyków.

Według danych podatkowych zebrano w Marokku w 1927 r. następujące ilości zbóż (w tys. q):

Jęczmień	8.784
Pszenica	7.677
Kukurydza	1.495
Sorgo	377
Owies	219

Pomyślnie rozwijają się podmiejskie uprawy jarzyn, zwłaszcza nowalij, którym — ze względu na bardzo

wczesne dojrzewanie i bliskość rynków zachodnioeuropejskich — wróży się wielką przyszłość.

Z drzew owocowych wielkie znaczenie mają: oliwka, pomarańcze, mandarynki, cytryny; uprawy ich są mniej rozpowszechnione dotychczas niż w Algierze, ale pomysłnie się rozwijają. Ilustrują to następujące liczby (powierzchnia w 1927 r. — w stopach²):

Drzewa oliwkowe	4.400 tys.
Pomarańcze i cytryny	230 tys.

Palma daktylowa, poza oazą marrakeszowską, liczącą około 86.000 drzew, dających owoc bardzo miernego gatunku, jest więcej znana w mniej dostępnych częściach Marokka: wschodniej i południowej. Ponadto ostatnio rozwija się bardzo kultura drzewa migdałowego; ilość drzew przekracza 1.100 tys. sztuk.

Stan winnic ilustruje poniższe zestawienie (w ha):

1919	670	1924	4.750
1920	1.050	1925	5.250
1921	1.985	1926	5.697
1922	3.165	1927	5.963
1923	4.120	1928	6.236

Widzimy, że Marokko dotychczas niewiele poświęcało uwagi kulturze krzewa winnego. Tłumaczy się to restrykcyjną polityką, spowodowaną przez właścicieli winnic metropolji. Obecnie Francja nie boi się już szybkiego rozwoju produkcji wina w Marokku. Na miejscu są już znane dość liczne gatunki win marokańskich, przeważnie jeszcze wiele ustępujących nawet algierskim.

Rolnictwo w Marokku walczy z licznymi trudnościami. Dobra w wielu okolicach gleba jest przeważnie gęsto zasypana kamieniami, których odrzucenie wymaga długiej pracy. Brak wody i susza są wszakże głównymi cechami ujemnymi, to też sztuczne nawodnienie, stosowane w wielu okolicach przez tubylców w postaci kanałów, t. zw. seguia albo khottara, ma — w razie szerszego stosowania — przynieść wielkie korzyści. Zbiory naogół nie odznaczały się wielką obfitością, lecz taniość uprawy pozwalała do 1929 r. nie troszczyć się o rynek zbytu dla nadwyżki produkcji marokańskiej. Obecny kryzys rolniczy ogarnął, oczywiście, i Marokko.

Przemysł leśny ma w Marokku stosunkowo niewiele obiektów, większe bowiem lasy na równinie zostały przeważnie wytrzebione już dawno przez samych tubylców. Teraz pozostały lasy w górach, głównie Średniego Atlasu, najcenniejsze są iglaste, np. cedrowe. Na równinie jest znany las Mamora z dębów korkowych, niedaleko Kénitra. Eksploatacja i utrzymanie szeregu lasów już jest zorganizowane; stosuje się to głównie do dębu korkowego.

Hodowla oddawna uprawiana była w Marokku zarówno przez plemiona osiadłe, jak i koczownicze. Przechodziła ona zmienne koleje losu, przyczem w porównaniu jednak do Algieru i Tunisu Marokko okazuje się lepiej zagospodarowane w tym kierunku. Opierając się na danych podatkowych, stan zwierząt gospodarskich w 1927 r. ustalić można, jak następuje (sztuk):

Konie	185.497
Bydło	1.807.800
Owce	7.590.810
Muły	77.807
Osy	505.000
Kozy	2.652.263
Nierogaczna	47.500
Wielbłądy	111.200

Protectorat czyni dość dużo dla rozwoju hodowli. Należyty nacisk kładzie się przytem również na rozwój drobiarstwa, gdyż produkcja i wywóz jaj kurzych zagranicę zaczynają odgrywać poważną rolę.

Z bogactw górniczych Marokka — jedynie fosforyty eksploatowane są na wielką skalę. Zajmuje się tem samo państwo. Większą część wydobycia wywozi się przez port w Casablanca, przyczem ilości, wyeksportowane w poszczególnych latach, były następujące (w tonnach):

1921	8.000
1922	79.815
1923	290.642
1924	430.396
1925	721.228
1926	885.720
1927	1.198.000
1928	1.387.115
1929	1.606.150

Dochód z urzędu fosforytowego (Office Chérifien des Phosphates) wyniósł w 1929 r. 111 miljn. fr. i był przewidziany na 1930 r. w wysokości 136 miljn. fr.

Rozwój przemysłu w Marokku jest bardzo szybki. Do chwili powstania protectoratu istniał dość różnorodny, naogół dość wysoko stojący przemysł rękodzielniczy; wyrób przedmiotów ze skóry, dywanów, tkanin, broni, przedmiotów z metali, biżuterji i t. d. rozwija się i teraz — z j szcze większym nawet rozmachem, przeważnie dla turystów zagranicznych. Protectorat zajął się temi rzemiosłami, dbając o ich odrodzenie i uszlachetnienie. Prawdziwy wszakże przemysł stworzyli Europejczycy. Szybki rozwój jego podaje poniższa tabela:

	1918	1921	1924	1927
Liczba zakładów	157	268	615	641
Wysokość kapit.— tys. fr.	35.245	173.298	273.644	312.222
Liczba robotników	2.666	4.060	7.223	11.195
Siła motor.—koni par.	5.933	14.259	22.868	50.799

Z poszczególnych gałęzi należy wymienić przemysł spożywczy, przemysł budowlany, drzewny, metalurgiczny. Najwięcej zakładów zgrupowanych jest w Casablanca: podług danych z 1927 r. 220 przedsiębiorstw miało tam swoją siedzibę (na 641).

Handel zagraniczny Marokka nie mniej niż rozbudowa komunikacji świadczy o szybkim rozwoju tego kraju. Obrót zagraniczny w 1912 r. wyniósł 177.737 tys. fr., w 1928 r. 3.264.000 tys. fr., co w przeliczeniu na franki złote daje 655.000 tys. fr., czyli wzrost bisko czterokrotny. Obrót handlu zagranicznego w 1929 r. doszedł do 3,780.000 tys. fr. obiegowych. Na tem miejscu należy podkreślić, że Marokko w dalszym ciągu podlega przepisom traktatów międzynarodowych, wymagających bezwzględnej równości traktowania ekonomicznego wszystkich krajów. Do 1927 r. wyjątek stanowiły Niemcy, obecnie już zrównane. Ta „hipoteka międzynarodowa” na Marokku, obok mniej ważnych, ale bardzo niemilych prerogatyw kapitulacyjnych Anglii i Stanów Zjednoczonych Ameryki — sprawia, że z olbrzymiej pracy Francji w dużej mierze skorzystały inne narody.

Ale równość ekonomiczna i brak wszelkiego uprzywilejowania np. celnego sprawia, że w atmosferze zdrowej konkurencji ludzie interesu Francji potrafili dokonać nie mniej niż w innych kolonjach, mających cieplarniane warunki dla produkcji metropolji. W Marokku więc Francja stoi na pierwszym miejscu, zarówno w imporcie, jak i w eksporcie, daleko wyprzedzając

inne kraje. Z 3.274 miljn. fr. obrotu zagranicznego Marokka w 1928 r. na Francję wypada 1.752 miljn. fr., t. j. 53·51%.

Stwierdzamy więc na podstawie zebranych powyżej liczb znaczny rozwój Marokka od 1907 r., głównie zaś od 1912 r. — daty ustanowienia francuskiego protektoratu. 18 lat wystarczyło, aby wybudować parę tysięcy km doskonałych szos i kolei żelaznych, aby zaprowadzić ład i całkowity spokój w odległych dzielnicach, które nigdy nie znały przedtem uległości, aby zmontować sprawiedliwe współzycie narodów: protektora i protegowanego, aby pchnąć na tory szybkiego rozwoju: rolnictwo, przemysł, handel, aby, wreszcie, dając europejskim kapitałom i mózgom nowe pole pracy, otworzyć jednocześnie przed Marokańczykami po raz pierwszy, być może, w ich historii drogę do rzeczywistego postępu, do spokojnej pracy i do prawa korzystania z niej. Napływ Europejczyków i kapitałów stworzył olbrzymi popyt na ręce robocze,

dał możność podnieść w konsekwencji poziom życia tubylców.

Przyczem — powtórzyć to należy — protektorat francuski postarał się — o ile możliwości — najmniej naruścić swobodę i tradycje, a nawet zewnętrzny wygląd miast.

Na zakończenie — jedna kwestja: ile ta olbrzymia praca kosztowała metropolję. Odpowiedź brzmi — ani franka. Istotnie, jeżeli Marokko kosztowało i kosztuje — to tylko wojska okupacyjne (których jest obecnie w Marokku ok. 70.000 ludzi), poza tem zaś od samego początku protektoratu Marokko było samowystarczalne. Było czasami dość trudno, zaciągnięto kilka pożyczek, ale teraz metropolja uważała nawet za możliwe obciążyć protektorat nowym ogromnym wydatkiem — budową linii kolejowej Fez — Oudjda. Widocznie Marokku tak dobrze się powodzi!

Bohdan Witwicki

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 9 do 22 listopada 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	9 — 15/XI		16 — 22/XI		Różnica (w %-ach) cen z 16 — 22/XI w stos. do cen z 9 — 15/XI
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszenica:					
Berlin	25·00	5·95½	24·95	5·94	— 0·2
Praga	141·50	4·18½	143·00	4·25½	+ 1·0
Chicago	—	—	—	2·72	—
Buenos Aires	—	2·97	—	2·71	— 8·7
Liverpool	—	2·95½	—	2·79	— 5·5
Wiedeń	24·45	3·40½	24·25	3·40½	—
Hamburg	—	—	7·62	3·08	—
Żyto:					
Berlin	15·42½	3·67½	15·25	3·63	— 1·1
Praga	97·50	2·89	92·50	2·83	— 2·0
Chicago	—	—	—	1·60	—
Wiedeń	16·00	2·24½	16·00	2·24½	—
Owies:					
Berlin	14·60	3·48	14·55	3·46½	— 0·3
Praga	107·00	3·17	103·25	3·06	— 3·4
Chicago	—	2·23	—	2·32	+ 4·0
Buenos Aires	—	1·65½	—	1·58½	— 4·0
Liverpool	—	2·58	—	2·30	— 10·8
Wiedeń	20·10	2·82	20·10	2·82	—
Hamburg	4·15	1·68	4·04	1·63	— 2·6
Jęczmień browarowy:					
Berlin	19·80	4·71½	20·00	4·76	+ 1·0
Praga	132·50	3·93	134·00	3·97½	+ 1·1
Chicago	—	2·48	—	2·45	— 1·2
Wiedeń	28·75	4·04	28·75	4·04	—
Hamburg	3·87	1·56½	3·96	1·60	+ 2·3
Jęczmień zwykły:					
Berlin	17·41	4·14½	17·50	4·16½	+ 0·5

ANGLJA. — W trzecim tygodniu listopada sytuacja na rynku była następująca:

Cukier. — Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: trzcinowy (z cłem opłaconem): kostka £ 1.2.6, najlepszy granulowany £ 1, kryształ zachodnio-indyjski £ 0.19; buraczany: zwyczajny granulowany podniósł się do £ 0.8.3, 96%-owy nowy standart £ 0.6.3.

88%-owy typu przedwojennego £ 0.5.6 za cwt.

Mąka. — Wszystkie gatunki mąki stały. Kupno obejmowało w tygodniu sprawozdawczym najlepszą kanadyjską po £ 0.14, kanadyjską piekarnianą po £ 0.12.3, australijską po £ 0.12 za worek 140-funtowy. Oficjalne notowania cen 3 głównych gatunków mąki pszennej wykazują spadek: dobra kanadyjska osłabła do

£ 0.14.6, domowa przemiału londyńskiego do £ 0.14, angielska czysta do £ 0.13 za worek 140-funtowy.

Ryż. — Ceny ryżu stołowego kształtowały się nieregularnie: oryginalny Carolina podniósł się do £ 32, imitacja Carolina spadł do £ 25. Patna podniósł się do £ 24, hiszpański osłabł do £ 13.10, a birmański do £ 12.10 za tonnę.

Kawa. — Obroty na wszystkie gatunki kawy były dobre i obejmowały: Costa Rica po £ 6, £ 6.8 i £ 8, Kenya po £ 5.2, £ 4.6, £ 3.19 i 6.10, Arusza po £ 3.18, £ 3.1, £ 4. i £ 4.12, Colombo po £ 5.11, Kilimandżaro po £ 3.19, £ 4.2 i £ 5.2, Niassa po £ 4.11, Santos po £ 2.15 za cwt. Oficjalne notowania cen były następujące: Jamajka bez zmiany £ 10, Costa Rica osłabła do £ 6.15, Kenya dobra średnia, jak poprzednio £ 5, brazylijska Santos spadła do £ 2.15 za cwt.

Herbata. — Obroty ostatnie obejmowały gatunki następujące: indyjską po 14'54 d, cejlońską po 18'85 d, jawajską po 11'16 d, Sumatrę po 11'66 d, Niassę po 9'54 d, Assam po 15'66 d i Darjeeling po 19'68 d za funt. Dobra chińska z nowych zbiorów osiągała pełne sh 3 za funt.

Kakao. — Duże transporty przewyższają popyt i powodują zniżkę cen. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: Trinidad bez zmiany £ 2.13.9, Grenada przednie £ 2.8.9, Accra standartowe podniosło się do £ 2.12.5 za cwt.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 13 listopada 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surowka:			
odlewn. Nr. III (2·5·30% Si)	3. 3.6	2.10.0	2.10.0
tomasowska	—	2. 9.0	—

hematytowa	3.11.0	—	—
ferromangan	11. 5.0	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	3. 6.0	3. 6.0
platyny	—	3.10.0	3. 9.6
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 5.0	3.19.0	3.19.0
belki	7. 5.0	3.10.0	3.10.0
kątowniki	7. 2.6	3.15.0	3.15.0
blacha okrętowa.			
rezervoarowa i t.p.	7.10.0	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	4.10.0	4.10.0
drut-walcówka	7.12.6	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	8.15.0	4.13.0	4.13.0
blacha czarna			
(24 gage)	9. 0.0	—	—
drut ocynkow.	13. 0.0	6.15.0	6.15.0
gwoździe druc.	10. 0.0	5.10.0	5.10.0

Ogólne położenie na rynku starego żelastwa w tygodniu od 15 do 21 listopada żadnej wyraźnej zmiany nie doznało. Położenie było ciągle trudne, i brak kupujących wywoływał wszędzie tendencję zniżkową cen. Dopiero w ostatnim dniu tygodnia nastąpiła pewna zmiana w Belgii na rynku nowego żelaza, która może pociągnąć za sobą pewne konsekwencje i na rynku starego żelastwa.

W Niemczech położenie pozostawało niezmiennione; we wszystkich prowincjach odczuwał się brak zbytu, co powodowało dążność ze strony hurtowników do obniżki cen, czemu znów handel przeciwstawiał się dosyć energicznie. Na rynku reńsko-westfalskim huty przestały prawie zupełnie ukazywać się na rynku, zadowalając się zakupami, poczynionymi niedawno i jeszcze nawet nie zrealizowanymi przez dostawców.

W okręgach środkowych i wschodnich Niemiec położenie było słabsze o tyle, że odbiór był bardziej utrudniony ze względu na gorsze gospodarcze położenie hutnictwa. W okręgach tych słychać coraz częściej o wstrzymywaniu dawniej zamówionych dostaw, co w bardzo deprymujący sposób wpływa na ogólny nastrój rynku, to też utrzymanie dzisiejszych, i tak już niskich cen staje się coraz trudniejsze.

Rynek druzgu żeliwnego przedstawiał się wprost oplakanie. Zbytu nie było żadnego, napływający towar nie znajdował prawie umieszczenia, tak że ogłaszane ceny są to raczej ceny papierowe; w rzeczywistości, przy zawieraniu nielicznych transakcji, od cen tych były robione znaczne ustępstwa.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska, przedstawiały się, jak następuje:

	11/XI	20/XI
Staliwo	44	44
Żelastwo I gatunku	42	42
Pakiety z blachy czarn. pras.	39	39
Otoczki wielkopiecowe	34	34
" martenowskie	36	36
Żelastwo mieszane	30/31	30/31
Żeliwo maszynowe tłucz.	59	59
" kupne	50/51	50/51

We Francji zmiany nie było żadnej. Względnie niezłe zatrudnienie hut wpływa na dosyć regularny odbiór żelastwa z rynku, ceny jednak utrzymują się na niskim poziomie pod wpływem zarówno zniżkowej ich tendencji na rynkach sąsiednich, jak i niskich cen na nowe żelastwo, zarówno na rynku międzynarodowym, jak i francuskim. Zbyt na druzgu żeliwny jest trudniejszy niż na żelastwo kute; poza tem ceny wykazują tendencję

zniżkową, spowodowaną zniżką cen na żeliwo, jaka ujawniła się we Francji w ostatnich czasach.

Oficjalnie notowane ceny—we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy—przedstawiały się, jak następuje:

	20/XI
Staliwo	180/200
Żelastwo I gatunku	170
Odpadki blachy niesortow.	70
" " pakietow.	130/140
Otoczki	120/130
Żelastwo mieszane	130/140
Żeliwo maszyn. tłuczone	290

Na rynku belgijskim w dalszym ciągu panowało osłabienie przy zniżkowej tendencji cen. Zapotrzebowanie było małe, spowodowane złym stanem zatrudnienia hut. Zakaz wywozu, który zmusza do uzyskiwania specjalnych pozwoleń dla poszczególnych partij, hamując wpływa na rozwój rynku, to też za interesowane sfery czynią energiczne starania w kierunku zniesienia zakazów, lecz napotykać w tem na silne przeciwdziałanie ze strony hut, które są zainteresowane w utrzymaniu możliwie niskiego poziomu cen. W samym końcu tygodnia nastąpiła znaczna zmiana na rynku nowego żelaza w sensie dosyć znacznej podwyżki cen i zwiększenia napływu obrotów. Jeżeli zmiana ta okaże się bardziej długotrwałą, to niewątpliwie musi ona wywrzeć wpływ i na rynek starego żelastwa.

Oficjalnie notowane ceny—we fr. belg. za 1.000 kg loco miejsce spożycia—przedstawiały się, jak następuje:

	12/XI	18/XI
Staliwo	410	390
Żelastwo I gatunku	370	340/350
Odpadki blachy nowe	310/320	280/290
Otoczki	240/250	230/240
Żelastwo martenowskie	350/360	320
" wielkopiecowe	320	300
Żeliwo maszyn. tłuczone	470	490/500

Na rynku starych metali po wzmożonym ożywieniu poprzedniego tygodnia, nastąpiła niepewność pod wpływem ponownego spadku cen na rynku nowych metali. Zapotrzebowanie osłabło, i widoczna jest mocna niepewność oraz powstrzymywanie się od zakupów wobec niepewnej sytuacji na rynku londyńskim. Naogół ceny nie ujawniły większych zmian.

Oficjalnie notowane ceny (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgii loco miejsce spożycia wzgl. loco granica — za 1.000 kg) przedstawiały się następująco:

	Niem. Fran. Bel-		
	cy	cja	gja
	21/XI	18/XI	21/XI
	RM	Fr. fr.	Fr. belg.
Miedź—odpadki grube	99	490	725
Bronz — " "	85	515	725
Mosiądz — " "	71	305	525
Cynk stary	15	115	155
Ołów miękki stary	27	190	180

ANGLJA.—Tydzień sprawozdawczy, od 15 do 21 listopada, był na rynku londyńskim reakcją na działalność rynku w tygodniu poprzednim. Podobnie, jak w poprzednim tygodniu, tak i w tym, miedź grała rolę dominującą, inne zaś metale były tylko pociągnięte przez nią w tę lub tamtą stronę. W poniedziałek już zaczęło się okazywać osłabienie rynku, następnym zaś dni zaczęła się w miedzi i w cynku kompletna baisse'a, która jed-

nak w swoich rozmiarach nie odpowiadała wielkości hausse'y z poprzedniego tygodnia, tak że w rezultacie notowania ważniejszych metali na ultimo tygodnia sprawozdawczego pozostały wyższe od notowań na początku tygodnia poprzedniego. W tygodniu sprawozdawczym na rynku operowała głównie spekulacja, szukająca pokrycia ilości, zbytych w czasie hausse'y. Przyczyny ostatniej hausse'y zdają się być dosyć skomplikowane; niewątpliwie była ona wynikiem działań producentów, którzy wobec postanowionego ograniczenia produkcji miedzi o 20% i wzmocnienia się skutkiem popytu, zaczęli ograniczać ilości, wypuszczane na rynek, lecz z drugiej strony przyczyną tu było również nagromadzenie się zapasów u producentów, podczas gdy składy konsumpcji były puste; dzięki pojawieniu się pewnych obrotów w przemyśle kablowym i mosiężnym wzmoczone zapotrzebowanie ze strony konsumentów pozwoliło producentom przeprowadzić całą grę na hausse'ę.

Rynek miedzi, jak już wyżej wskazano, był w obu ostatnich tygodniach terenem wydarzeń i pociągał za sobą inne metale. Kartelowa cena 12'30 cts była utrzymana do końca tygodnia, jednakże już na początku tygodnia pojawili się pozakartelowi oferenci, dając cenę 11½ cts, co dało hasło do ogólnej zniżki ceny. Miedź elektrolityczna również doznała znacznego spadku. Wobec takiego położenia konsumentów prawie znikli z rynku, pozostały jedynie zakupy spekulacji, która szukała sobie pokrycia ilości sprzedanych w poprzednim tygodniu. W ostatnim dniu tygodnia nastąpiło nieoczekiwane wzmocnienie rynku, tak że spodziewana zniżka ceny kartelowej prawdopodobnie nie nastąpi.

Na rynku cyny odbijały się ruchy rynku miedzianego, tak że w tygodniu sprawozdawczym jest do zanotowania, nieznaczna zresztą, strata. Według wszelkiego prawdopodobieństwa ruch na tym rynku robiony był wyłącznie przez spekulację, gdyż ogólny stan przemysłu światowego nie usprawiedliwiał jakichś większych zakupów ze strony konsumentów. Wytwórczość Azji wschodniej znów wykazuje wzrost, tak że w bieżącym miesiącu należy rachować się ze zwiększeniem zapasów.

Rynek ołowiu wykazał znaczny spadek ceny, która pomimo to jednak utrzymała się jeszcze cokolwiek wyżej, niż była przed ostatnią zwyżką. Zapotrzebowanie, które wzrosło w poprzednim tygodniu, w tygodniu sprawozdawczym znacznie zmalało. Dopływ metali na rynek angielski jest ciągle znaczny.

Również i cynk pociągnięty był przez ogólny spadek i to w takim stopniu, że cena jego w końcu tygodnia okazała się niższą niż przed zwyżką. Nadchodzą wiadomości z Ameryki, iż jest tam przewidziana 30% zniżka produkcji, co byłoby natężeniem usprawiedliwione dużymi zapasami.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard straciła w ciągu tygodnia po £ 4½ zarówno przy sprzedaży gotówkowej, jak i terminowej. Miedź elektrolityczna straciła £ 1½, miedź zaś rafinowana £ 3¼. Blacha miedziana zyskała w cenie £ 9.

Cyna wykazała stratę przy obu rodzajach transakcyj po £ 2.

Ołów stracił przy sprzedaży gotówkowej £ 7/8 i £ 1 w sprzedaży terminowej.

Cynk przy operacjach kasowych stracił $\frac{5}{16}$, przy terminowych zaś zamknął swój rachunek tygodniowy na zero.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon i platyna pozostawały bez zmiany.

Blacha biała straciła $\frac{7}{8}$ na skrzynce o 120 arkuszach.

Rtęć straciła $\frac{7}{8}$ na butli, t. j. powróciła do swojej dawnej ceny.

Ruda wolframowa straciła sh 1 na 1% w tonnie.

Srebro straciło przy obu rodzajach tranżakcyj po $\frac{1}{16}$ d na uncji.

Złoto zyskało $\frac{1}{4}$ d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęć, która notowana jest w £ za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 120 ark. 24 gage):

Poprzed. Tydz. sprawozdawcy:

Metal	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
Miedź:				
standard				
kasa . . .	50 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	49 $\frac{11}{16}$	45 $\frac{7}{16}$	46 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{8}$
term. . .	50 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	49 $\frac{11}{16}$	45 $\frac{9}{16}$	46 $\frac{3}{4}$ - $\frac{3}{8}$
elektrol.	53 $\frac{1}{2}$ -54	53 $\frac{1}{2}$	49	52- $\frac{1}{2}$
rafinow.	52-53 $\frac{1}{4}$	53 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{1}{4}$ -49 $\frac{1}{2}$
blacha				
miedz. . .	75	84	75	84
Cyna:				
kasa . . .	116 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	116 $\frac{1}{2}$	113 $\frac{1}{2}$	114 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$
term. . .	118 $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{4}$	117 $\frac{1}{4}$	114 $\frac{3}{8}$	116 $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{4}$
Ołów:				
kasa . . .	16 $\frac{11}{16}$	16 $\frac{13}{16}$	15 $\frac{13}{16}$	15 $\frac{13}{16}$
term. . .	16 $\frac{3}{4}$	16 $\frac{7}{8}$	15 $\frac{3}{4}$	15 $\frac{3}{4}$
Cynk:				
kasa . . .	14 $\frac{15}{16}$	15 $\frac{5}{16}$	14 $\frac{9}{16}$	14 $\frac{5}{8}$
term. . .	15 $\frac{1}{2}$	15 $\frac{7}{8}$	15 $\frac{1}{16}$	15 $\frac{1}{8}$
Glin:				
dla kraju .	85	85	85	85
„ zagr. .	85	85	85	85
Antymon	46- $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{2}$	46	46- $\frac{1}{2}$
Blacha				
biała . . .	17	17	16 $\frac{1}{8}$	16 $\frac{1}{8}$
Rtęć . . .	23-24	23 $\frac{1}{2}$	22 $\frac{5}{8}$	22 $\frac{5}{8}$

Nikiel:				
dla kraju .	175	175	175	175
„ zagr. .	175	175	175	175
Ruda				
wolfram .	17	17	16	16
Platyna				
„Spong” .	7	7	7	7
Srebro:				
kasa . . .	16 $\frac{11}{16}$	16 $\frac{11}{16}$	16 $\frac{9}{16}$	16 $\frac{5}{8}$
term. . .	16 $\frac{9}{16}$	16 $\frac{3}{8}$	16 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$
Złoto . . .	85.1	85.1 $\frac{1}{4}$	85.1	85.1 $\frac{1}{4}$

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

	17/XI	10/XI
Surówka odl. Nr. III (25—30% Si) . . .	3.3.6—3.16.6	3.3.6—3.16.6
Surówka marten. zasadowa . . .	3.1.6—3.5.0	3.0.0—3.7.6
Kęsy . . .	5.12.6—6.5.0	5.12.6—6.5.0
Szyny . . .	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe . . .	7.7.6—8.5.0	7.7.6—8.5.0
Żelazokształ. . .	8.10.0	8.10.0
Blacha okrętowa, mostowa i t. p. . .	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
Blacha czarna (24 gage) . . .	8.15.0—9.15.0	8.15.0—9.15.0
Blacha ocynkowa. (24 g.) . . .	11.12.6	11.12.6
Drut - walcówka . . .	8.0.0	8.0.0
Bednarka . . .	9.5.0—9.10.0	9.5.0—9.10.0
Koks wielkopiecowy . . .	0.14.6	0.14.6

SUROWCE I PÓLPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W trzecim tygodniu listopada sytuacja na rynku była następująca:

Bawełna. — Ceny nieco osłabły, a obroty były bardzo umiarkowane. Konsumpcja bawełny w Stanach i jednoczo-nych za pierwsze 3 miesiące nowego

sezonu wynosi 1,190.000 bel wobec 1,745.000 bel za taki sam okres sezonu poprzedniego. Sprzedaż towaru na miejscu była mała, ale umowy przyszłe wzrosły. Rynek egipski wykazał również drobny spadek. W Indiach Wschodnich stan zbiorów jest pomyślny. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 22 listopada wynosiła 602 d za funt; przędzy bawełnianej; amerykańskiej 10 d, egipskiej 18 d za funt.

Wełna. — Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany; Queensland merynosowa myta £ 0.2.4, śnieżnobiała z przylądka Dobrej Nadziei £ 0.1.9, Victoria tusta średnia £ 0.1.2; krzyżówka; australazyjska przednia £ 0.1.5, średnia £ 0.0.10, licha £ 0.0.6 za funt, topsy typ „64” £ 0.2 za funt.

Juta. — Spodziewane jest, iż ceny juty będą rosły stopniowo, poczynając od teraz do nowych zbiorów w sierpniu. Doskonali popyt i zamówienia na wyroby jutowe, worki i tkaniny jest najważniejszym rysem rynku. Oficjalne notowania cen wykazują zwykłe; juta przednia podniosła się do £ 17, „lightning” do £ 15.10, „hearts” do £ 14.10 za tonnę.

Konopie. — Na Filipinach ceny się podniosły, lecz w Indiach dobre bombajskie włókno Crotalaria spadło o £ 19 za tonnę. Inne tanie gatunki konopi twardych pozbawione są rynku, ale produkcja indyjska nie zniechęca się uderzając niskim poziomem cen. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: manilskie gatunku „J” osłabło do £ 24, sisal przedni bez zmiany £ 22, miękkie północno-włoskie, jak poprzednio, £ 36 za tonnę.

Len. — Nastrój rynku nieco się poprawił, ale moda na kolorowe wyroby lniane wypiera wykwintniejszy, miękniejszy i bielszy len. Oficjalne notowania cen bez zmiany: przedni £ 95, średni £ 65, liche £ 40 za tonnę.

Jedwab. — Chiński jedwab staniał nadzwyczajnie przedni szanghajski miał cenę £ 0.12, zwykły kantoński £ 0.10 za funt czyli niższą od przedwojennej. Oficjalne notowania cen były następujące: włoski spadł do £ 0.11.6, japoński podniósł się do £ 0.10.6, chiński spadł do £ 0.10 za funt.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z granicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;
 $\frac{1}{2}$ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,
 $\frac{1}{2}$ str. — zł 350, $\frac{1}{4}$ str. — zł 200, $\frac{1}{8}$ str. — zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych,
petitowych oraz tabelarycznych
do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru i Rafinerji „Józefów“

Bilans na 1929/30 r. na dz. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Nieruchomości fabryczne	7,444.279'69	Kapitał Akcyjny	4,860.000'00
Folwarki: Krosna, Jakubówek i Paulinów	780.867'49	Kapitał Amortyzacyjny	4,047.503'84
Nieruchomości w Warszawie	1,634.994'10	Kapitał Zapasowy	385.806'80
Papiery publiczne i akcje	683.864'67	Specjalna Rezerwa	1,120.334'95
Depozyty Członków Zarządu	81.000'00	Różni wierzyciele	3,016.106'77
Depozyty złożone w różnych instytucjach	49.518'50	Członkowie Zarządu — depozyty	81.000'00
Gotowizna	15.719'57	Depozyty	49.518'50
Cukier gotowy w produktach i melas	3,413.926'32	Niepodniesiona dywidenda	24'81
Utensylja i inwentarz	320.174'39	Akcepty	11,121.659'31
Zapasy magazynowe	208.953'73	Kredyt akcyzowy — wekslowy	872.810'40
Dłużnicy	11,420.795'09	R-k Zysków i Strat: przewyżka dochodu	499.328'17
	<u>26,054.093'55</u>		<u>26,054.093'55</u>

Rachunek Zysków i Strat

	zł		zł
Buraki	4,490.994'17	Wpływy za cukier	7,796.165'85
Materiały fabrykacji	619.326'82	Zysk z folw.ków: Krosna, Jakubówek i Paulinów	56.572'35
Reмонт maszyn i budynków	399.252'94	Z różnych wpływów	100.072'64
Pensje, najem i robocizna	962.335'00		
Podatki, patenty i świadczenia socjalne	274.476'62		
Procenty i prowizje	260.597'18		
Koszty ogólne	446.499'94		
Zysk	499.328'17		
	<u>7,952.810'84</u>		<u>7,952.810'84</u>

Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru i Rafinerji „Michałów“

Bilans za 1929/30 r. na dz. 1 lipca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY:	zł
Grunta, budynki i maszyny	4,380.934'50	Kapitał Zakładowy	1,848.000'00
Kolejki podjazdowe	541.384'10	Kapitał Zasobowy	226.971'78
Remanenty cukru, melasu etc.	2,647.801'30	Kapitał Amortyzacyjny	1,754.011'43
Gotówka	21.968'48	Weksle	882.322'63
Dłużnicy	2,216.938'80	Wierzyciele	5,014.456'30
Akcje i papiery %	80.984'69	Sumy Przechodnie	15.939'22
Sumy przechodnie	54.992'00	Zysk netto za 1929/30 r.	203.302'51
	9,945.003'87		9,945.003'87
Gwarancje i depozyty	99.009'97	Różni za gwarancje i depozyty	99.009'97
	<u>10,044.013'84</u>		<u>10,044.013'84</u>

Rachunek Zysków i Strat

	zł		zł
Buraki	3,119.552'52	Wpłaty za cukier, melas i inne	5,254.325'07
Materiały i robocizna do fabrykacji	708.327'67		
Remonty maszyn i zabudowań	355.561'87		
Pensje i świadczenia	317.121'06		
Koszty handlowe	100.423'15		
Procenty i prowizje	253.620'08		
Podatki i opłaty stemplowe	158.541'36		
Różnice kursowe	37.874'85		
Zysk netto	203.302'51		
	<u>5,254.325'07</u>		<u>5,254.325'07</u>

TOWARZYSTWO AKCYJNE

Cukrowni i Rafinerji „MILEJÓW”, S. A.

Bilans zamknięcia na dz. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Grunty własne		56.784'48		Kapitał akcyjny		1,920.000'00	
Budowle		1,755.789'76		Kapitał zasobowy		109.467'08	
Maszyny i urządzenia		2,086.551'64	3,881.125'88	Kapitał amortyzacyjny:			
Materiały		322.647'02		budowle:			
Ruchomości		148.066'34		fabryczne	zł 194.817'90		
Inwentarz żywy		3.585'00	474.298'36	gospodarcze	„ 19.454'00		
Produkty cukrowe:				mieszkalne	„ 72.772'60	287.044'50	
Melasu 6.601 60 q á 4'50		27.007'20		maszyny i urządzenia		1,050.245'20	
Mączki żółtej 1.107 q=929 q				ruchomości		33.206'78	
cukru biał.		21.831'50		inwentarz żywy		804'00	1,371.300'48
Wytłoki 5.000 q á 0'70		3.500'00	52.338'70	Fundusz dyspozycyjny			781.746'78
Cukier:				Wierzyciele:			
Kryształ eksport. 9.844 q		354.384'00		Różni za złożone depozyty		92.000'00	
„ na rynek wewn.				do uregulowania		366.463'08	
12.596 q		1,375.959'40		Plantatorzy		47'48	458.510'56
„ zapasowy 1.525 q		35.837'50		Skarb Państwa — akcyza			729.517'83
„ rafin. na rynek wewn.				S. H. C. Pożyczka zagraniczna			
40'8 q		4.392'12		£ 7.065 á 43'35			306.267'75
Kostki na rynek wewn.				Bank Cukrownictwa:			
3.365 q		439.469'00	2,210.042'02	Miejscowa sprzedaż		34.740'96	
Kasa — gotówką w kasie			10.489'02	Pożyczka akcyzowa		381.618'71	
Papiery wartościowe w posiadaniu — własne			122.156'99	Otwarty kredyt		11.099'81	
Papiery wartościowe przyjęte do depozytu			92.000'00	Komisowa sprzedaż kryształ 1929/30 r.		648.223'11	
Bank Cukrownictwa:				Komisowa sprzedaż kostki 1929/30 r.		22.024'92	1,097.707'51
Kredyt akcyzowy		729.517'83		Akcepty własne			1,147.626'40
Wpłaty na akcje nowej emisji		12.317'13		Weksle plantatorskie			660.700'00
Parytety kotła kraj. 1929/30		21.879'31	763.714'27	Sumy przechodnie			29.527'86
Sumy przechodnie			41.621'43	S. C. H. rozrachun. za kryształ eksp. 1929/30 r. £ 13.294.15.1.			576.327'59
Udziały w instytucjach			26.264'20	Kasa przezorności			47.131'13
Kaucji własnych			3.278'25	Zysk za rok operacyjny 1929/30			262.839'20
S. H. C. rozrachunek za kryształ eksport. 1928/29 r. £ 202. 4. 7.			8.766'63				
Weksle w portfelu			10.000'00				
Nawozy sztuczne dostawy bezpośredniej			3.089'16				
Dłużnicy:							
Różni za przypadające należności		920.209'64					
Plantatorzy		530.351'14					
Instytucje kredytowe		188.924'48	1,639.485'26				
S. H. C. pożyczka zagraniczna			10.000'00				
Fundusz Międzyzwiązkowy			150.000'00				
			<u>9,498.670'17</u>				<u>9,498.670'17</u>

Rachunek Strat i Zysków w 1929/30 r.

WINIEN		zł	zł	MA		zł	zł
— Różne:				I. — Procenty:			
Strata z lat ubiegłych, poniesiona w okr. bież. 1929/30 r.		22.028'42		Dywidenda za 1927/28 i 1928/29 r. od 22 udział. w S. H. C.		440'00	
Różnice kursowe		4.271'44	26.299'86	Dywidenda za 1929 r. od 350 akcji Banku Polskiego		7.000'00	
II. — Zyski:				Dywidenda za 1929 r. od 264 akcji Banku Ang.-Polskiego		2.112'00	
Zysk Netto za czas od 1/VII 1929 r. do 30/VI 1930 r.			262.839'20	Dywidenda za 1929 r. od 30 akcji Banku Zw. Sp. Zarob.		210'00	9.762'00
			<u>289.139'06</u>	II. — Różne:			
				Zysk na tartaku			4.572'02
				III. — Cukier:			
				Zysk na kampanji 1929/30 r.			274.805'04
							<u>289.139'06</u>

Zarząd T-wa Akcyjnego Cukrowni i Rafinerji „MILEJÓW”
 (—) Józef Drecki, (—) Alojzy Kuczyński, (—) Tadeusz Rojowski,
 (—) Zygmunt Rulikowski (—) Antoni Rostworowski — senjor
 Dyrektor (—) Tadeusz Fabijanowski

Komisja Rewizyjna:
 (—) Teofil Kujawski, (—) Bronisław Michalewski,
 (—) Stanisław Stecki, (—) Antoni Rostworowski — junior
 Buchalter (—) Wacław Kociubiński

CUKROWNIA I RAFINERJA „PRZEWORSK”

Spółka Akcyjna w Przeworsku

Bilans za 1929/30 rok

AKTYWA		zł	zł	PASywa		zł
	Cukrownia:					
Grunta	w Przeworsku	45.585'58		Kapitał akcyjny		5.500.000'00
	„ Horodence	355.817'87	401.403'45	Fundusz rezerwowý		91.156'10
Budynki	Przeworsku	3.870.503'99		Fundusz zasobowy		1.780.332'85
	„ Horodence	2.762.739'33	6.633.243'32	Rezerwa podatkowa		595.941'16
Maszyny, aparaty	Przeworsku	7.576.552'98		Kapitał amortyzacyjny		8.255.194'25
	„ Horodence	6.891.627'46	14.468.180'44	Bank Gospodarstwa Kraiowego r/k pożyczki długoterminowej		6.860.000'00
Urząd. na gruncie	Przeworsku	118.819'32		Banki		13.240.634'95
	„ Horodence	532.526'32	651.345'64	Wierzyciele		1.687.866'50
Kanał i śluza	Przeworsku	164.767'40		Akcepty		1.231.773'24
	„ Horodence	80.335'20	245.102'60	Kredyt plantatorski		1.419.900'00
Tor kolejowy	Przeworsku	75.611'20		Kredyt akcyzowy		2.333.641'42
	„ Horodence	192.089'70	267.700'90	Dywidenda za ubiegłe lata		6.701'31
Inwentarz martwy	Przeworsku	284.298'32		Saldo z r/ku Strat i Zysków		27.323'31
	„ Horodence	334.902'14	619.200'46			
Inwentarz żywy	Przeworsku	5.423'83				
	„ Horodence	11.062'10	16.485'93			
Materiały	Przeworsku	694.739'36				
	„ Horodence	533.875'56	1.228.614'92			
Remanen' cukru	Przeworsku		10.750.207'33			
	„ Horodence					
„ wýtoków	Przeworsku	21.000'00				
	„ Horodence	1.761'00	22.761'00			
„ melasy	Przeworsku	48.933'59				
	„ Horodence	9.520'00	58.453'59			
Kasa	Przeworsku	25.659'26				
	„ Horodence	5.426'92	31.086'18			
Dłużnicy	Przeworsku	3.805.593'88				
	„ Horodence	1.093.523'45	4.899.117'33			
Wydatki na na- stępne lata	Przeworsku	427.094'21				
	„ Horodence	297.529'66	724.623'87			
Banki			374.126'25			
Efekty			1.638.811'88			
			43.030.465'09			
Różni za gwarancje			384.874'05	Zobowiązania żyrowe		384.874'05
			<u>43.415.339'14</u>			<u>43.415.339'14</u>

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN	zł	zł	MA	zł
Procenty		2.481.616'82	Pozostałość zysku z 1928/29 r.	27.391'16
Amortyzacja: Przeworsk	933.121'55		Saldo z r/ku fabrykacji	4.161.636'69
Horodenka	806.319'42	1.739.440'97	„ „ różnic kursowych	29.194'12
Straty na stawach i rybołówstwie Horodenki		18.217'62	Zwrot premij asekuracyjnych od T-wa Wzajem- nych Ubezpieczeń Cukrowni w Warszawie	43.836'67
Zysk		27.323'31	Zysk na gospodarstwie Horodenki	1.395'08
			Wpływ z likwidacji Cukrowni Kryszczatek	3.145'00
		<u>4.266.598'72</u>		<u>4.266.598'72</u>

Przeworsk, dn. 30 czerwca 1930 r.

POMORSKA ELEKTROWNIA KRAJOWA „GRÓDEK”, S. A.

W dn. 15 grudnia 1930 r. o godz. 17 (siedemnastej) odbędzie się w gmachu Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu, ul. Mostowa 13.

WALNE ZGROMADZENIE

naszych Akcjonariuszów z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zmiana akcji 1 — 15.300 z akcji na okaziciela na akcje imienne, oraz zmiana odnośnych paragrafów statutu;
- 2) Zmiana statutu, celem uzgodnienia z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych za rozszerzeniem uprawnień Rady Nadzorczej i wprowadzenie prawa umorzenia akcji z czystego zysku ze względu na ograniczony czas trwania uprawnień elektrycznych;
- 3) Udzielenie prezydium Rady Nadzorczej pełnomocnictwa dla dokonania zmian w nowym statucie, jakichby zażądały władze zatwierdzające;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, mający zamiar brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić to nie później jak trzeciego dnia przed terminem Walnego Zgromadzenia Zarządowi Spółki, a na Walnym Zgromadzeniu wykazać się z posiadanych akcji i kwitów tymczasowych ich przedłożeniem, lub zaświadczeniem notariusza lub Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie lub jednego z jego oddziałów, wykazującego numery akcji i czas ich przechowania.

(—) Inż. A. Hoffmann
Zarząd

RADA ZAWIADOWCZA

SPÓŁKI AKCYJNEJ DLA PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

DAWNIEJ

JAN LEWIŃSKI WE LWOWIE

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy że

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się dn. 15 grudnia 1930 r. o godz. 17 w sali konferencyjnej Kooperatywnego Banku „Dnister”, Lwów. ul. Ruska 10, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zmiana statutu celem uzgodnienia go z przepisami prawa o spółkach akcyjnych, wydanego na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39.

Posiadanie 25 akcji nadaje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Celem wykania prawa głosowania należy akcje, uzasadniające prawo głosowania bez arkuszy kuponowych, złożyć najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem w likwidaturze Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14, lub w Kooperatywnym Banku „Dnister” we Lwowie, ul. Ruska 20.

Lwów, dn. 22 listopada 1930 r.

Prezes Rady:
Ludwik Żeleński

SPÓŁKA AKCYJNA ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH „DRUKARNIA POLSKA”, S. A.

Bilans na 1 stycznia 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł	zł
Kasa	1.282 ¹⁶		Kapitały:			
Papiery wartościowe	12.240 ³⁸		zakładowy	600.000 ⁰⁰		
Weksle	80.566 ⁶³		rezerwowe	145.673 ¹⁷		
Materiały	203.764 ²¹		amortyzacyjny	324.949 ²⁸	1.070.622 ⁴⁵	
Półfabrykaty	28.917 ⁴⁶		Akcepty		158.535 ⁴⁸	
Dłużnicy	294.776 ⁸⁵		Wierzyciele		1.882.479 ⁵⁶	
Administracja domu	1.172 ³⁰		Sumy przechodnie		1.592 ⁷³	3.113.230 ²²
Nieruchomość	434.814 ⁴⁹		Zysk:			
Ruchomości	73.327 ⁵⁸		pozostałość z 1928 r.		365 ⁰⁰	
Maszyny, przyrządy i czcionki	1.971.942 ⁹⁵		zysk 1929 r.		56.380 ³⁷	56.745 ³⁷
Urządzenia	59.591 ⁹³					
Sumy przechodnie	7.578 ⁶⁵	3.169.975 ⁵⁹				
		<u>3.169.975⁵⁹</u>				<u>3.169.975⁵⁹</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł	zł
Remont maszyn i urządzeń	10.719 ⁸²		Produkcja	316.952 ⁵²	
Koszty handlowe	208.694 ²²		Materiały	65.204 ⁷⁶	
Podatki i opłaty skarbowe	58.135 ⁷⁰		Administracja domu	61.465 ⁵⁶	
Procenty	108.546 ⁵⁶		Zysk — pozostałość z 1928 r.	365 ⁰⁰	443.987 ⁸⁴
Różnice ku sowe	1.146 ¹⁷	387.242 ⁴⁷			
Zysk:					
pozostałość z 1928 r.		365 ⁰⁰			
zysk za 1929 r.		56.380 ³⁷			
		<u>443.987⁸⁴</u>			<u>443.987⁸⁴</u>

BROWAR KUNTERSZTYN

TOWARZYSTWO AKCYJNE W GRUDZIĄDZU

Niniejszem zapraszamy PP. Akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE NASZEGO TOWARZYSTWA

na czwartek, dn. 18 grudnia 1930 roku o godz. 10 przed południem w lokalach naszego Towarzystwa w Grudziądzu, ul. Ks. Budkiewicza 35.

Porządek dzienny:

- 1) Przedłożenie sprawozdania rocznego, bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok obrachunkowy 1929/30, oraz sprawozdania rewizora ksiąg;
- 2) Ustalenie dywidendy;
- 3) Powzięcie uchwały odnośnie udzielenia absolutorjum Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybory dodatkowe do Rady Nadzorczej;

5) Zmiana statutu;
Zamiast dotychczas obowiązującego statutu, który we wszystkich swych artykułach ma być zniesiony, ma być uchwalone, równocześnie z przystosowaniem się do przepisów P. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. (Prawo o spółkach akcyjnych) zaprowadzenie następującego statutu:

§ 1. — Towarzystwo jest Spółką Akcyjną z firmą: „Browar Kuntersztyn Spółka Akcyjna”. Siedzibą Spółki jest Grudziądz.

§ 2. — Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie browarów i słodowni i wszelkich interesów handlowych, znajdujących się w związku z tem.

§ 3. — Kapitał zakładowy ustalony jest na zł 1.400.000 i rozłożony na 2.000 akcji, z których 1.000 akcji z numerami 1 — 1.000 opiewają każda na zł 800, a 1.000 z numerami 1.001 — 2.000 każda na zł 600.

§ 4. — Akcje opiewają na okaziciela.

§ 5. — Wycofanie akcji nastąpi przez wykupienie e.

§ 6. — Zarząd Towarzystwa składa się z jednej lub więcej osób. Liczbę członków zarządu ustala rada nadzorcza, która również mianuje członków zarządu i ustala warunki posady.

§ 7. — Jeżeli zarząd się składa z więcej osób, wystarczy do oświadczenia woli i do podpisania w imieniu towarzystwa spółdzielanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu razem z jednym prokurentem. Rada nadzorcza ma prawo udzielać poszczególnym członkom zarządu upoważnienia do samodzielnego zastępowania Spółki oraz do podpisywania za firmą bez udziału innego członka zarządu lub prokurenta.

§ 8. — Rada nadzorcza składa się najmniej z 5 członków
§ 9. — Rada nadzorcza pobiera tytułem wynagrodzenia zł 2.000 rocznie dla każdego z swych członków, prezes zł 4.000. Oprócz tego zwróci się członkom wydatki wgotówce, które im przy wykonywaniu działalności powstały. Walne ebranie uchwała część udziału członków rady nadzorczej w zysku. Ustala ono również osobne wynagrodzenie za nadzwyczajną działalność pojedynczych członków rady nadzorczej.

§ 10. — Rada nadzorcza zbiera się, jeżeli istnieje powód, związany z interesem, lub jeżeli co najmniej 2 członków rady nadzorczej lub zarządu tego żądają. Powołanie nastąpi przez prezesa rady nadzorczej. Rada nadzorcza jest zdolna do powzięcia uchwał, jeżeli 3 członkowie są obecni.

§ 11. — Pisemne oświadczenia woli rady nadzorczej są ważne, jeżeli takowe podpisał prezes lub jego zastępca.

§ 12. — Zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa lub przeniesienie zakładu głównego poza granicę państwa jest dozwolona bez wykupu, jeżeli uchwała została powzięta z większością $\frac{2}{3}$ głosów w obecności osób, reprezentujących co najmniej połowy kapitału zakładowego.

§ 13. — Na walnem zebraniu przewodniczy prezes rady nadzorczej lub jego zastępca. Jeżeli żaden z nich nie jest obecny, zostanie przewodniczący wybierany z liczby uczestników walnego zebrania.

§ 14. — Rok handlowy liczy się od 1 października do 30 września następnego roku.

6) Powzięcie uchwały co do przeznaczenia innego pisma, w którym ogłoszenia Spółki mają być drukowane;

7) Różne.

Ewentl. wnioski o uzupełnienie porządku dziennego należy nadesłać pod adresem podpisanej Rady Nadzorczej do piątku, dn. 5 grudnia 1930 r.

Grudziądz, dn. 22 listopada 1930 r.

RADA NADZORCZA
BROWARU KUNTERSZTYN, TOW. AKC.
W GRUDZIĄDZU

(—) Arno Meyer, Przewodniczący

Zarząd Spółki Akcyjnej

Browar Związkowy, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że stosownie do §§ 16 i 17 Statutu, zwołuje się w kancelarii Notarusza Zygmunta Hübnera w gmachu Hipoteki w Warszawie, ul. Kapucyńska Nr. 6,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dzień 20 grudnia 1930 r. o godz. 12 w południe.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku Strat i Zysków za 1929 r.; 5) Wybory do władz Spółki; 6) Sprawa zmiany wysokości nominalnej akcji; 7) Zmiana Statutu Spółki w trybie art. 170 Prawa o Spółkach Akcyjnych; 8) Sprawa zaciągnięcia pożyczki w Tow. Kred. m. Warszawy; 9) Wolne wnioski.

W myśl § 21 Statutu PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni co najmniej na 7 dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć swe akcje w siedzibie Zarządu Spółki (Grzybowska 65).

Sąd Okręgowy Wydział I Cywilny

Jaśło dn. 25 kwietnia 1930 r.

Firm. 81/30

Rg. B. I. 70

Do rejestru spółek akcyjnych, w Tomie I pag. 70, odnośnie do wpisanego tamże Przedstawicielstwa belgijskiej spółki akcyjnej „Nafta Borysławska w Polsce”, wpisać należy po myśli § 7 rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 13 czerwca 1922 r. poz. 474, Nr. 52, zmianę w osobie przedstawiciela przez

I. — wygaśnięcie upoważnienia do przedstawicielstwa udzielonego inż. Fernandowi Petersowi wskutek śmierci tegoż,

II. — zamianowanie przedstawicielem w jego miejsce P. Adrien'a Alidora Augusta Mehuysa, zamieszkałego w Krośnie, który będzie przedstawicielstwo podpisywał w ten sposób, że pod brzmieniem firmy Petroles de Borysław Société anonyme belge, Representation en Pologne, po polsku Przedstawicielstwo belgijskiej spółki akcyjnej Nafta Borysławska w Polsce wypisanem lub wyciśniętem pieczęcią położy swój podpis.

Równocześnie zarządza się ogłoszenie powyższej zmiany w osobie reprezentanta w „Monitorze Polskim” oraz w „Słowie Polskim” we Lwowie i „Ill. Kurjerze Codziennym” w Krakowie, a także w tygodniku „Polska Gospodarcza” w Warszawie w myśl rozp. Min. Przem. i Handl. Nr. 3/30.

Zarząd Sp. Akc. „Zjednoczone Fabryki Cykorji Ferd. Bohm & Co i Gleba“
w Włocławku, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 grudnia 1930 roku, o godz. 10 rano odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
w biurze fabrycznym w Włocławku, ul. Toruńska Nr. 2, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i przedstawienie bilansu Spółki za rok operacyjny 1929/30; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie przedłożonego bilansu za 1929/30 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Uchwalenie budżetu i planu działalności Spółki na 1930/31 r.; 6) Wybory nowych Członków Zarządu na miejsce ustępujących (art. 39 statutu Spółki); 7) Wybory Członków Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie poborów dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Upoważnienie Zarządu do kupna, obciążania i sprzedaży majątku nieruchomości Spółki oraz do wykreślania zabezpieczonych hipotecznie na rzecz Spółki kaucji i sum; 10) Wnioski Zarządu; 11) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w terminie statutem przewidzianym (art. 21 Statutu Spółki).

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Włocławku, ul. Toruńska Nr. 2, swoje akcje, bądź też kwity depozytowe lub zastawowe polskich instytucji kredytowych państwowych lub akcyjnych na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem, t. j. do dn. 15 grudnia 1930 r.

O ile w oznaczonym dn. 22 grudnia 1930 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie nie mogłoby dojść do skutku z powodu nieprzybycia reprezentantów wymaganej przez art. 30 statutu Spółki ilości kapitału akcyjnego, to Zarząd Spółki zawiadamia, iż dn. 5 stycznia 1931 r. o tej samej godzinie i w tem samym miejscu, jak wyżej, odbędzie się powtórne Zwyczajne Walne Zgromadzenie, z tym samym porządkiem obrad, uchwały którego będą prawomocne (§ 32 statutu) bez względu na liczbę akcji reprezentowanych przez uczestniczących w niem akcjonariuszy.

„BITUMEN“

Naftowa Spółka Akcyjna w Borystawiu

zawiadamia, że w **środe dn. 17 grudnia 1930 r. o godz. 5 po poł.** odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Uzgodnienie statutu Spółki z przepisami prawa o Spółkach akcyjnych (Rozp. Prez. R. P. z dn. 22 marca 1928 r.);
- 2) Wolne wnioski.

W celu wykazania prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, w szczególności prawa głosowania, winien każdy akcjonariusz złożyć swe akcje najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki.

Rada Zarządzająca Spółki Akcyjnej

Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskiem

S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że rozpoczęła została wymiana akcji 50-złotowych, świadectw tymczasowych 50-złotowych, jak również świadectw tymczasowych 100-złotowych na oryginalne akcje 100-złotowe.

Wymiana odbywa się w biurze Spółki Akcyjnej „Siła i Światło” w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 94, codziennie w godz. od 10 do 13, a w soboty do 12.

„POLROPA“

Naftowa Spółka Akcyjna w Borystawiu

zawiadamia, że w **środe dn. 17 grudnia 1930 r. o godz. 6 po poł.** odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Uzgodnienie statutu Spółki z przepisami prawa o spółkach akcyjnych (Rozp. Prez. R. P. z dn. 22 marca 1928 r.);
- 2) Wolne wnioski.

W celu wykazania prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, w szczególności prawa głosowania, winien każdy akcjonariusz złożyć swe akcje najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłu Cementowego „WIEK“

ma zaszczyt powiadomić PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 13 grudnia 1930 r.** w biurze Spółki w Warszawie, ul. Nowogrodzka Nr. 40 m. 8, **o godz. 16,** odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego;
- 2) Wybór nowych władz Spółki i określenie ich wynagrodzenia;
- 3) Wniosek Akcjonariuszów o potwierdzenie trzech umów o nabycie gruntów;
- 4) Wolne wnioski.

W myśl paragrafu 21 Statutu, Akcjonariusze, chcący brać udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni przedstawić swe akcje lub świadectwa depozytowe z wyszczególnieniem Nr. Nr. akcji najpóźniej na dni 7 przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki, ul. Nowogrodzka Nr. 40 m. 8.

Zarząd Lwowskiego Towarzystwa Akcyjnego Browarów

S. A. WE LWOWIE

komunikuje, że **dn. 13 grudnia 1930 r. o godz. 4 po południu** odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa we Lwowie, ul. Kleparowska 18.

XXI WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za ubiegły rok administracyjny;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków;
- 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Zatwierdzenie kooptacji jednego członka Rady Nadzorczej, w myśl § 13 statutu;
- 5) Uchwalenie wysokości marek obecności dla członków Rady Nadzorczej za 1930/31 r.;
- 6) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komitetu Wykonawczego za rok 1929/30 i 1930/31;
- 7) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za rok 1929/30 i 1930/31.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć najpóźniej do dn. 5 grudnia r. b. w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie lub w oddziale tegoż we Lwowie, albo też w Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe w Wiedniu, za potwierdzeniem, gdzie otrzymają imienne karty legitymacyjne, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu. Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w tej instytucji, w której zostały złożone, za zwrotem potwierdzenia.

„CHODORÓW” Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

Bilans za 1929/30 r.

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Nieruchomości:			Kapitał akcyjny 9,375.000'00		
Fabryka:			Kapitał amortyzacyjny		4,478.778'96
Grunt	191.569'16		Fundusz rezerwowo-statutowy	414.179'27	
" w Chorostkowie	3.105'96		" agiowy	2,194.262'38	
Budynki fabryczne	2,233.097'76		" rezerwowo z przewalutowania	9.661'61	
" mieszkalne	1,086.261'63		Specjalna rezerwa walutowa	19.957'89	2,638.061'15
Maszyny	6,367.708'92		Dywidenda:		
Stacja wodna	198.144'00		kuponu niezrealizow. za 1926/27 r.	17.906'00	
Tor przemysłowy	207.975'52		" " " 1927/28 r.	21.417'00	
Kamienica we Lwowie	344.861'48		" " " 1928/29 r.	66.054'00	105.377'00
Magazyn cukru we Lwowie	12.956'42	10,645.681'45	Corrente-Conto Wierzyciele	10,136.778'90	
Folwarki własne—Grunta folwarku:			Plantatorów-Konto Wierzyciele	2.375'44	10,139.154'34
Sadki 804 mg 907 s	337.146'00		Weksle-reeskont	554.500'00	
Kolesowa 322 " 773 "	126.441'00		Akcepty własne	2.467.073'94	3,021.573'94
Zagóreczko 432 " 545 "	181.712'00		Rachunek strat i zysków		1,466.614'82
Anielówka 524 " 120 "	189.495'00				
Suchrów 292 " 1,038 "	109.169'29				
Mołodyńcze 545 " 1,402 "	201.201'81				
karczmy Wolczatyce 40 "	22'00	1,145.187'10			
Budynki folwarku: Sadki	85.873'73				
" " Kolesowa	30.691'50				
" " Zagóreczko	37.646'17				
" " Anielówka	36.429'08				
" " Suchrów	6.220'60				
" " Mołodyńcze	48.330'53				
" karczmy: Wolczatyce	615'72	245.807'33			
Gorzelnie:					
Budynki gorzelni Sadki	15.930'01				
Urządzenie " "	17.071'95				
Budynki gorzelni Anielówka	10.952'50				
Urządzenie " "	6.452'02	50.406'48			
Stawy: Grunt Chodorów Dobrowlany					
489 mg. 1.004 s		267.815'00			
Młyn: Grunt	33'83				
Budynek	33.649'62				
Urządzenie	8.315'36	41.998'81			
Lasy: Grunta Mołodyńcze Nowosielce	209.039'40				
911 mg 294 s	1.128'40				
Budynki	122.709'46	332.927'26			
Drzewostan					
Telefony:					
Urządzenie sieci telef. na folwarkach		222'02			
Ruchomości:					
Fabryka: Inwentarz żywy i martwy		530.857'36			
Folwarki własne: Inwentarz żywy	89.709'08				
" martwy	87.151'43	176.860'51			
Folwarki dzierżaw: Inwent. żywy	24.696'92				
" martwy	13.483'42	38.180'34			
Zapasy:					
Fabryka: Materiały	698.421'85				
Cukier	5,164.67'83				
Melasa	50.000'00				
Wytłoki	17.000'00	5,929.689'68			
Folwarki własne: Zboże	31.783'29				
Drzewo w lesie	4.513'50	36.296'79			
Folwarki dzierżawne: Zboże		1.809'88			
Kasa — gotówka	15.192'42				
Corrente conto — Dłużnicy	9,879.985'56				
Plantatorów konto — Dłużnicy	1,354.044'10				
Efekty w depozycie w Polsk. B-ku					
Przem. Lwów	81.071'92				
Wydatki na 1930/31 r.	450.526'20	11,780.820'20			
		<u>31.224.560'21</u>			<u>31.224.560'21</u>

(Rachunek Strat i Zysków patrz na następnej stronie)

„CHODORÓW” Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

Rachunek Strat i Zysków za 1929/30 r.

STRATY	zł	zł	ZYSKI	zł	zł
Fabryka:			Fabryka:		
Buraki	8.183.194'36		Cukier	14.961.101'60	
Przerób buraków	1.024.982'72		Melasa	528.188'09	
Wyrób rafinady	1.021.303'35		Wytłoki	108.455'34	
Koszty ładowania i wywoz. szlamu	38.291'72		Procenty	47.941'95	15.645.686'98
Konserwacja dróg kraj. i powiatow.	1.881'65				
Administracja	298.571'84		Folwarki własne:		
Koszty handlowe	71.330'62		Zbiór krescencji	528.043'67	
Koszty przeprowadzenia przydziału			Nadwyżka ze sprzedaży inwentarza		
akcji złot. II Emisji	30.385'00		żywego	26.958'53	555.002'20
Kasa Chorych i ubezpiecz. socjalne	145.946'39				
Utrzymanie usług i zaprzęgów	57.748'87		Folwarki dzierżawione:		
„ maszyn surowni	327.776'31		Zbiór krescencji		156.728'07
„ suszarni wyłoków	77.143'32				
„ maszyn rafinerji	273.412'21		Stawy:		
„ stacji wodnej	8.351'85		Wpływy z pastwisk i sprzedaży		
„ toru przemysłowego	14.105'56		rogożyny		1.959'50
„ budynków fabrycznych	111.260'87				
„ „ mieszkalnych	83.674'82		Las:		
„ podwórza fabrycznego	39.848'16		Wyrab i trzebież lasu dla własnych		
„ inwentarza martwego	34.311'87		folwarków		21.568'49
Asekuracja	45.943'10				
Podatki	1.383.354'94				
Amortyzacja	890.284'78	14.163.104'31			
Folwarki własne:					
Administracja	81.612'19				
Koszty ogólne	25.542'84				
Kasa Chorych i ubezpiecz. socjalne	20.890'01				
Utrzymanie służby	145.817'06				
„ inwentarza żywego	134.870'17				
„ „ martwego	16.219'54				
„ budynków	28.994'83				
„ toru przemysłowego					
„ folw. Sadki	5.655'16				
„ dróg i kopanie rowów	10.373'94				
Materiały	11.390'09				
Asekuracja	3.432'18				
Podatki	37.886'50				
Amortyzacja	38.422'37	561.106'88			
Folwarki dzierżawione:					
Tenuta dzierżawna	65.870'28				
Administracja	6.782'01				
Koszty ogólne	666'78				
Kasa Chorych i ubezpiecz. socjalne	2.757'64				
Utrzymanie służby	19.647'48				
„ inwentarza żywego	36.284'31				
„ „ martwego	1.749'18				
„ budynków	6.518'53				
„ toru przem. folw. Demidów	1.345'89				
„ dróg i kopanie rowów	1.333'37				
Materiały	2.494'80				
Asekuracja	232'80				
Podatki	234'02				
Amortyzacja	3.765'30	149.682'39			
Młyn:					
Utrzymanie młyna	42'43				
Asekuracja	11'27				
Podatki	328'28				
Amortyzacja	3.736'54	4.118'52			
Stawy:					
Utrzymanie stawniczych i brzego-					
wych	2.187'63				
Koszty ogólne	3'30				
Kasa Chorych i ubezpiecz. socjalne	147'00				
Utrzymanie stawów	537'90				
Melioracja stawów	6.589'37				
Asekuracja	0'58				
Podatki	5.985'80				
Amortyzacja	17'12	15.468'70			
Do przeniesienia	14.893.480'80		Do przeniesienia	16.380.945'24	

(Dalszy ciąg patrz na następnej stronie)

„CHODORÓW” Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

Rachunek strat i zysków za 1929/30 r.

STRATY	Z przeniesienia	z	ZYSKI	Z przeniesienia	z
Las:					
Administracja		5.281'88			
Utrzymanie służby lasu		3.741'67			
Koszty ogólne		1.447'85			
Kasa Chorych i ubezpieczenia społeczne		1.096'61			
Kultura i szkółka		2.617'71			
Utrzymanie budynków		1.169'70			
Materiały		64'21			
Podatki		5.236'97			
Asekuracja		50'19			
Amortyzacja		142'82	20.849'62		
Czysty zysk			1.466.614'82		
			16.380.945'24		16.380.945'24

Chodorów, dn. 30 czerwca 1930 r.

Inż. Stanisław Kremer

Generalny Dyr. Tow. Akc. „Chodorów”

PROKURZYŚCI:

Inż. Adam Piotrowski Dyr. techniczny.

Władysław Rozpłochowski Dyr. handlowy.

Zygmunt Piszczkowski Dyr. dóbr.

Władysław Piasecki

Szeł Biura Jener. Dyrekcji we Lwowie,

Franciszek Lang Naczelny buchalter.

KOMISJA REWIZYJNA

poświadcza zgodność z ksiązkami i załącznikami

Chodorów, dn. 16 września 1930 r.

Edmund Biliński

Józef Brandys,

Kazimierz hr. Rostworowski,

Leon Getter

Bydgoska Fabryka Maszyn „HERMAN LÖHNERT”, S. A. BYDGOSZCZ

Niniejszem zapraszamy PP. Akcjonariuszów naszego Towarzystwa na

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

które odbędzie się w **poniedziałek, dn. 15 grudnia 1930 r. o godz. 1 po poł.** w lokalu Towarzystwa, ul. Gen. Bema 10.

Porządek obrad:

1) Zatwierdzenie statutu, sporządzonego na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.”, Nr. 39 z dn. 26/III 1928 r.;

2) Upoważnienie Rady Nadzorczej lub Zarządu do dokonania wszelkich formalności, jakie się wyłonią w związku z zatwierdzeniem statutu pod p. 1;

3) Wnioski dowolne bez uchwał.

Do głosowania na Walnem Zebraniu zgodnie z § 18 statutu uprawnieni są tylko akcjonariusze, którzy najpóźniej 11/XII r. b. w Kasie Towarzystwa, albo w Banku M. Stadthagen w Bydgoszczy, lub u polskiego notariusza:

a) wręczą w 2 egzemplarzach arytmetycznie ułożony spis numerów akcyj, mających wziąć udział w zebraniu;

b) złożą w Banku Polskim lub tegoż oddziałach swe akcje, albo na nie opiewające dokumenty depozytowe.

Przepisowi ad: b) zadośćuczynić można przez zdeponowanie u polskiego notariusza, lub też w jednej z powyższych instytucyj.

c) Akcjonariusze mogą być zastąpieni na mocy piśmiennej plenipotencji.

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego ZAKŁADÓW GÓRNICZO-HUTNICZYCH I FABRYK „STĄPORKÓW”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z art. 55 statutu Spółki

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

naznaczone zostało na **12 grudnia 1930 r. na godz. 18** w Warszawie w lokalu Zarządu, ul. Mazowiecka Nr. 7, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1929 r. i wnioski Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i bilansu za 1929 rok; 4) Rozpatrzenie rachunku Zysków i Strat za 1929 rok; 5) Wydatkowanie części funduszu rezerwowego Spółki (art. 50 statutu Spółki); 6) Zatwierdzenie planu działań i budżetu na 1930 rok; 7) Wybór Członków Zarządu i zastępców na miejsce ustępujących; 8) Wybór pięciu Członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wynagrodzenie Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 10) Zmiana statutu celem uzgodnienia go z nowym prawem akcyjnym w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r.; 11) Udzielenie Zarządowi Towarzystwa pełnomocnictwa z prawem substytucji dla dokonania na prawach Ogólnego Zebrania zmian w nowym Statucie Towarzystwa, jakichby zażądały władze zatwierdzające; 12) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe instytucyj kredytowych w Biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

ZAPROSZENIE DO KONWERSJI I SUBSKRYPCJI

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki

„R O P A” SPÓŁKA AKCYJNA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO WE LWOWIE

z dn. 6 maja 1930 r., zatwierdzoną postanowieniem Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 7 października 1930 r. (ogłoszonym w „Monitorze Polskim” z dn. 19/XI 1930 r. Nr. 267/30) zezwolono spółce „ROPA”, Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego we Lwowie:

I. — Na ustalenie wartości nominalnej akcji na zł 100 przez połączenie (4) czterech dotychczasowych akcji po zł 25 nom. wart. każda.

II. — Na powiększenie kapitału zakładowego Spółki o zł 150.000, czyli do zł 250.000, drogą emisji 1.500 sztuk nowych akcji, z których 500 akcji imiennych i 1.000 na okaziciela, nominalnej wartości zł 100 każda, na następujących warunkach:

a) pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji emisji poprzednich w stosunku do ilości posiadanych akt.

b) dla wykonania prawa poboru dla dawnych akcjonariuszów (p. „a”) winien być określony termin sześciotygodniowy od dnia ogłoszenia subskrypcji na akcje nowej emisji w „Monitorze Polskim”;

c) repartycji tych akcji, na które dotychczasowi akcjonariusze, z tytułu posiadania prawa pierwszeństwa, się nie zapiszą, dokona Rada według swego uznania i określi ich kurs emisyjny, który nie może być niższy od ceny emisyjnej;

d) cena emisyjna akcji nowej emisji dla dawnych akcjonariuszów, którzy wykorzystają prawo do poboru, określa się na zł 103,40, z których zł 100 przeznaczają się na kapitał zakładowy, resztę zaś po pokryciu kosztów z emisją nowych akcji związanych na kapitał zapasowy;

e) pod względem praw, przysługujących akcjonariuszom, akcje nowej emisji będą zrównane z akcjami poprzednich z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego, które winno być uskutecznione w ciągu miesiąca od dnia zamknięcia subskrypcji i uczestniczyć będą w dywidendzie od dnia określonego przez Radę Zawiadowczą Spółki;

f) całkowita wpłata kapitału zakładowego oraz zapasowego winna być uskuteczniłą w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego postanowienia w „Monitorze Polskim”;

g) w terminie miesięcznym od dnia zamknięcia subskrypcji, szczegółowo sprawozdanie wraz z planem podziału i wykazem sprzedanych akcji, z za naczeniem otrzymanej za nie ceny emisyjnej, winno być złożone do Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Dopiero po złożeniu takiego sprawozdania Spółka będzie mogła zarejestrować dokonane powiększenie kapitału zakładowego.

h) w ogłoszeniach o subskrypcji winno być w całości publikowane postanowienie, zezwalające na przeprowadzenie nowej emisji akcji.

III. — Uzgodniono statut Spółki z przepisami prawa o spółkach akcyjnych.

W wykonaniu powyższej uchwały i postanowienia ministerjalnego wzywa się PP. Akcjonariuszów „ROPY” Spółki Akcyjnej Przemysłu Naftowego we Lwowie:

1) Do konwersji dotychczasowych akcji na nowe akcje, wartości nom. po zł 100 każda na następujących warunkach:

Od dnia niniejszego ogłoszenia w „Monitorze Polskim” złożyć należy w „Banku Naftowym, S. A. we Lwowie”, ul. L. Sapiehy 3, dawne akcje złotowe lub markowe, przedkładając równocześnie wykaz numeryczny akcji wraz z kuponami.

Nowe akcje 100-złotowe wydawać się będzie w stosunku za 4 akcje złotowe, nom. wartości po zł 25, względnie za 800 akcji markowych „CHŁOPSKIEJ NAFTY, S. A.” (po Mkp. 700) — jedną akcję „ROPY”, Spółki Akcyjnej Przemysłu Naftowego nom. wart. zł 100.

Posiadacze akcji markowych w ilości, nieodpowiadającej przynajmniej 800 akcjom markowym, zaś posiadacze akcji złotych w ilości, nie odpowiadającej przynajmniej 4 akcjom złotym wartości nom. zł 100 otrzymują odcinki akcji, opiewające na okaziciela i na kwotę w złotych w stosunku $\frac{1}{3}$ na każde Mkp. 700, względnie zł 25 za każdą akcję 25-złotową.

2) Celem wykonania prawa poboru akcji nowej emisji złotowej winni zgłosić się dotychczasowi akcjonariusze w „Banku Naftowym, S. A.” we Lwowie, ul. L. Sapiehy 3, gdzie za przedłożeniem akcji złotych, względnie tymczasowych poświadczeń na te akcje i po wpłaceniu ceny emisyjnej — otrzymają akcje nowej emisji złotowej w stosunku do ilości posiadanych akcji, t. j. po 3 akcje nowej emisji na każde 2 akcje dawne.

Termin wykonania prawa poboru upływa w ciągu 6 tygodni od ukazania się niniejszego ogłoszenia w „Monitorze Polskim”.

„R O P A”

Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego
we Lwowie

RADA NADZORCZA BANKU

BANK FÜR HANDEL UND GEWERBE POZNAŃ — POZNAŃSKI BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

SPÓŁKA AKCYJNA W POZNANIU

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **poniedziałek dn. 22 grudnia 1930 r. o godz. 11 przed południem** odbędzie się w lokalu banku w Poznaniu, ul. Masztalarska 8a,

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Zmiana statutu celem uzgodnienia z postanowieniami rozporządzenia P. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39. prawo o spółkach akcyjnych); 2) Upoważnienie Rady Nadzorczej do przeprowadzenia ewentl. redakcyjnych zmian statutu.

Prawo uczestniczenia w powyższem Nadzwyczajnem Walnem Zebraniu mają ci Akcjonariusze, którzy złożą akcje banku: Bank

für Handel und Gewerbe Poznań—Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, S. A. z podwójnym spisem tychże i podaniem w arytmetycznym porządku numerów tych akcji, a o ile tych akcji nie otrzymali, odpowiednie noty ugodowe względnie kwity depozytowe powyżej wspomnianego banku najpóźniej piątego dnia roboczego do godz. 12 w południe przed Walnem Zebraniem w kasie rzeczonoj banku w Poznaniu lub jego oddziałach w Bydgoszczy, Inowrocławiu i Rawiczu lub w Landesgenossenschaftsbank Poznań — Bank Spółdzielczy Poznań, Spółdz. z ogr. odp. w Poznaniu, lub Dresdner Bank w Berlinie, albo u polskiego notariusza, który poświadczyc winien, iż akcje złożone zostały u niego na przechowanie aż do ukończenia Walnego Zebrania.

Spółka Akcyjna „CUKROWNIA MŁYNÓW”

Bilans za rok 1929/30 na dz. 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł
Budynki i maszyny	2,089.380'28
Kolejki wąskotorowe	1,360.626'86
Gotowizna	597'61
Papiery procentowe	115.667'83
Cukier i melas	1,943.278'18
Zapasy magazynowe	102.801'70
Dłużnicy	1,503.070'07
	7,115.422'53

STAN BIERNY	zł
Kapitał Akcyjny	1,200.000'00
„ Amortyzacyjny	328.798'09
„ Zapasowy	506.738'15
„ Specjalnej Rezerwy	567.610'36
Depozyty	46.252'80
Akcepty	446.488'22
Wierzyciele	3,933.176'11
Zysk za kamp. 1929/30	86.358'80
	7,115.422'53

Rachunek Zysków i Strat

	zł
Buraki	1,231.752'20
Materiały do fabrykacji	281.792'22
Remonty maszyn, budynków	37.139'56
Pensje, najem, robocizna	625.038'37
Podatki	147.896'31
Asekuracje i koszty ogólne	48.216'30
Opłaty stemplowe	28.366'45
Eksploatacja kolejek	107.780'56
Materiały piśmienne, druki, ogłoszenia, porto, depesze	96.835'02
Procenty	193.914'38
Zysk	86.358'80
	2,885.090'17
	2,885.090'17

Wpływ ogółem za cukier i melas 2,885.090'17
2,885.090'17

„OSWA” Fabryka Płyt Klejonych, Sp. Akc.

W BYDGOSZCZY

Bilans za 1929 r.

AKTYWA	zł
Stan kasy	1.448'61
Stan fabryk., półfabryk., surow. oraz mater- jałów	671.575'32
Zabudowania fabryczne	1,290.381'95
Grunt fabryczny	557.744'00
Kolonja — ul. Harcerska	60.774'00
Kolonja — ul. Fordońska	158.235'00
Maszyny i instalacje	2,207.041'80
Narzędzia	4.538'64
Ruchomości	24.187'66
Kolejka wąskotorowa	51.917'90
Inwestycje	38.835'12
Dłużnicy	988.035'53
Banki	21.042'13
Weksle	21.070'58
Sumy przechodnie	28.632'27
Dłużnicy wątpliwi	1.020'04
Amortyzacja — różne emis.	66.886'50
Straty za lata 1926/27	348.506'47
Strata za 1929 r.	1.007.354'33
	7,549.227'85

PASywa	zł
Wierzyciele	2,938.889'22
Banki	26.818'82
Akcepta	756.784'05
Pożyczki	2,122.445'35
Kapitał akcyjny	900.000'00
Kapitał zapasowy	450.000'00
Kapitał rezerwowy	84.598'41
Kapitał amortyzacyjny	268.692'00
	7,549.227'85

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN	zł
Saldo rach. Koszt. handl. i technicznych	1,598.683'36
Saldo rach. Robocizny	600.938'91
Saldo rach. Procentów	367.357'73
	2,566.980'00
	2,566.980'00

Ma	zł
Zapasy fabr., półfabryk., surow. i materiałów	671.575'32
Saldo rach. towarów	871.569'47
Saldo rach. Agio/różn. kur.	16.480'88
Strata za 1929 r.	1,007.354'33
	2,566.980'00

Buchalter (--) B. Paul

Rada Zarządzająca Elektrowni Okręgowej w Pruszkowie, S. A.

podaje w myśl § 21 statutu do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 grudnia 1930 r. (czwartek) o godz. 12 w południe odbędzie się w lokalu Spółki Akcyjnej „Siła i Światło” w Warszawie. ul. Marszałkowska 94,

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Zmiana nazwy przedsiębiorstwa; 3) Wprowadzenie akcji uprzywilejowanych; 4) Uchwalenie zmian statutu dla uzgodnienia go z nowym prawem akcyjnym; 5) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej; 6) Wybory członków Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

W myśl § 26 statutu PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć w Banku Angielsko-Polskim, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 47, lub też w kasie Spółki Akcyjnej „Siła i Światło”, Warszawa, ul. Marszałkowska 94, przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, t. j. najpóźniej do dnia 11 grudnia 1930 r. swoje akcje lub kwity depozytowe, wydane na dowód przyjęcia akcji na przechowanie lub zastaw przez instytucje kredytowe, działające na mocy statutów, zatwierdzonych przez Rząd.

Stosownie do § 32 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie Akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący ½ kapitału akcyjnego.

Nadzwyczajne Walne Zebranie
Akcjonariuszów

Pleszewskich Młynów Parowych

Tow. Akc. w Pleszewie

odbędzie się w piątek dn. 12 grudnia r. b. godz. 16
w biurach Włkp. Tow. Wścigów Konnych w Poznaniu,
ul. Rzeczypospolitej 8.

Na porządku obrad:

- 1) Sprawa uzgodnienia statutu w myśl ustawy
o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.;
- 2) Sprawa sprostowania bilansu za 1928/29 r.;
- 3) Wybór członków Rady Nadzorczej.

W celu uczestniczenia w Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu otrzymają akcjonariusze odpowiednie legitymacje, po złożeniu akcji najpóźniej w trzecim dniu powszednim przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zebrania w Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu lub w naszej instytucji w Pleszewie.

Pleszew, dn. 24 listopada 1930 r.

Pleszewskie Młyny Parowe, Tow. Akc.—Pleszew

Rada Nadzorcza:
Kazimierz Żychliński
prezes

Zarząd:
Tadeusz Szulczyński

Nadzwyczajne Walne Zebranie
Akcjonariuszów

BANKU CUKROWNICTWA

S. A. w Poznaniu

odbędzie się w piątek dn. 19 grudnia 1930 r. o godz. 17
w gmachu własnym, przy ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie;
- 2) Uzgodnienie statutu Banku z prawem o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 3) Upoważnienie Rady Nadzorczej do przeprowadzenia ewentualnych redakcyjnych zmian statutu.

Do udziału w Walnym Zebraniu zaprasza się wszystkich akcjonariuszów. Prawo uczestniczenia mają ci akcjonariusze, którzy złożą akcje Banku Cukrownictwa wartości nominalnej co najmniej zł 100, a ile tychże dotychczas nie otrzymali, odpowiednie noty ugodowe lub kwity depozytowe Banku Cukrownictwa najpóźniej dn. 15 grudnia r. b. do godz. 2 po południu w Centrali Banku w Poznaniu lub w Oddziałach Banku Cukrownictwa w Warszawie i we Lwowie lub też u polskiego notariusza, który poświadczy winien, iż akcje złożone zostały u niego na przechowanie aż do ukończenia Nadzwyczajnego Walnego Zebrania.

Poznań, dn. 18 listopada 1930 r.

Z a r z ą d

ZAPROSZENIE

na

V Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

SPÓŁKI AKCYJNEJ

Krakowskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej w Krakowie

odbyć się mające w dn. 18 grudnia 1930 r. o godz. 10
przed poł. w sali posiedzeń Magistratu stoł. król. miasta
Krakowa z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Zmiana statutu spółki w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1930 r. „Dz. Ust. R. P.”, poz. 383;
- 3) Wnioski i interpelacje.

Kraków, dn. 26 listopada 1930 r.

Inż. Karol Rolle
Prezes Rady Nadzorczej

Posiadanie 100 akcji daje prawo do jednego głosu na Zgromadzeniu, osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo winno być pisemne; pełnomocnik może nie być akcjonariuszem Spółki (§ 16 Statutu). Celem korzystania z prawa głosu należy złożyć swe akcje najpóźniej do dni 8 przed terminem zgromadzenia w kasie spółki lub kasie stoł. król. miasta Krakowa. Dołączenie do akcji arkuszy kuponowych nie jest obowiązujące. Akcjonariusze, którzy wykazali w sposób powyższy służące im prawo głosu, otrzymają imienne karty legitymacyjne z odnotowaną ilością złożonych przez akcyj oraz ilością służących im głosów. Z legitymacji może korzystać nie tylko akcjonariusz, na którego imię została wydana, lecz zarówno i pełnomocnik, posiadający pełnomocnictwo pisemne.

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej pod firmą

JULJUSZ MEINL

Import Kawy i Herbaty, Spółka Akcyjna

odbędzie się dn. 16 grudnia 1930 r. o godz. 15 w biurze
firmy Juljusz Meinl, Import Kawy i Herbaty, S. A.
w Warszawie, ul. Bryłowska 22/24, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Dostosowanie statutu Spółki do przepisów nowego
prawa o spółkach akcyjnych;
- 2) Uzupełnienie Rady Zawiadawczej.

Uprawnieni do głosowania na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu są akcjonariusze, którzy najpóźniej na sześć dni przed Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem złożą akcje, uzasadniające ich prawo do głosowania wraz z niezapadłymi kuponami w kasie Spółki lub w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie, w oddziałach tego banku we Lwowie i Drohobyczu.

Posiadanie 10 akcji daje prawo do jednego głosu na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu. Prawo głosowania może być wykonane osobiście, bądź też przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo musi być pisemne i przedłożone najpóźniej trzy dni przed Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem Radzie Zawiadawczej. Pełnomocnik nie musi być akcjonariuszem Spółki.

Spółka Akcyjna

Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej
„Kijewski, Scholtze i S-ka”
 w Warszawie

AKTYWA	zł
Gotówka	9.552'90
Papiery procentowe	2.399'24
Dłużnicy	272.379'58
Zaliczenia	2.216'75
Weksle	8.017'10
Zakłady w Targówku	5.994.066'45
Depozyty różne	12.743'00
Remanenty	1.406.886'06
	<u>7.708.261'08</u>

PASywa	zł
Kapitał zakładowy	2.400.000'00
zapasowy	130.500'00
amortyzacyjny	3.230.000'00
Nadwyżka z przerechowania majątku	115.771'45
Wierzyciele	942.857'63
Niepodniesione dywidendy	10.722'00
Akcepty	313.987'00
Długi hipoteczne:	
Tow. Kredyt. Przemysłu Polskiego	455.680'00
Depozyty różne	12.743'00
Czysty zysk	96.900'00
	<u>7.708.261'08</u>

Rachunek zysków i strat

STRATY	zł
Koszty ogólne	70.715'59
Ubezpieczenia	12.861'31
Procenty	141.198'40
Różnice kursowe	1.267'69
Pensje urzędników i Zarządu	228.464'07
Świadczenia socjalne i podatki	162.343'95
Odpisano: na Kapitał zapasowy	33.846'48
" " amortyzacyjny	468.369'04
" " tantiemy i gratyfikacje	78.323'80
Czysty zysk	96.600'00

Zysk brutto: 1.293.391'33

RADA NADZORCZA

„Małopolskiej Fabryki Żarówek”
 Spółki Akcyjnej

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszy na

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki

które odbędzie się w lokalu własnym we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25, dn. 16 grudnia 1930 r. godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie władz Spółki, bilans i absolutorjum za 1929/30 r., uchwalenie renumeracji dla Członków Komisji Rewizyjnej, oraz rozdział zysku;
- 3) Wybór członków Komisji Rewizyjnej oraz zastępców na 1930/31 r.;
- 4) Ustalenie wysokości marki prezencyjnej dla Członków Rady Nadzorczej;
- 5) Zmiana statutu Spółki z przystosowaniem tegoż do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383, o uzupełnieniu przepisów normujących urządzenie spółek akcyjnych;
- 6) Wnioski i interpelacje.

W myśl par. 18 Statutu Spółki przysługuje posiadaczom 25 akcji prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czem prawo głosowania może być wykonane osobiście lub przez dowolnie obranego pełnomocnika, każdemu akcjonariuszowi wolno dla wszystkich przysługujących mu głosów ustanowić tylko jednego pełnomocnika. Zgodnie z par. 19 statutu Spółki należy celem zapewnienia sobie prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosowania złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki, Lwów, ul. Lwowskich Dzieci 25. Jawiący się na Walnym Zgromadzeniu akcjonariusze względnie należyście wykazani pełnomocnicy otrzymają legitymacje u wejścia.

KOLEJ LOKALNA PRZEWORSK—DYNÓW

OGŁOSZENIE

W myśl postanowień § 14 i 15 statutu podpisana Rada Zawiadowcza kolei lokalnej Przeworsk-Dynów zwołuje niniejszem **XVIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie** Towarzystwa akcyjnego „Kolej lokalna Przeworsk-Dynów” na **dzień 15 grudnia 1930 r. o godz. 17 po południu** w lokalu Zarządu kolei lokalnej w Przeworsku.

Przedmiotem obrad będą:

- 1) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej o zamknięciu rachunków za 1929 r.;
- 2) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 3) Uchwała co do wartości znaczka obecności na 1931 r.;
- 4) Uchwała w sprawie uruchomienia własnej komunikacji autobusowej;

Lwów, dn. 22/XI 1930 r.

- 5) Oznaczenie pisma codziennego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki.

Po myśli postanowień § 16 statutu prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu ma każdy posiadacz akcji, który złoży co najmniej 10 sztuk tychże najpóźniej 8 dni przed dniem statutowo zwołanego Walnego Zgromadzenia w Kasie Towarzystwa, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie.

Co do akcji, będących w posiadaniu państwa i ciał autonomicznych (powiaty, gminy), wystarcza w miejsce ich złożenia przedstawienie odpowiedniego poświadczenia kasy lub instytucji finansowej, w której są przechowane te akcje.

Rada Zawiadowcza
 Andrzej Lubomirski Prezes w. r.

(Przedruk nie będzie płacony)

Przemysł Wełniany S. BARCIŃSKI i S-ka, S. A.

Bilans po dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa		203.030'98
Weksle		1.337.662'47
Dłużnicy		1.806.350'05
Surowce		378.973'56
Przędza czesankowa i bawełniana		40.164'98
Towary		1.213.462'67
Barwniki i chemikalja		30.365'22
Materiały techniczne		20.909'57
Węgiel		20.565'00
Grunta		2.046.800'00
Budynki		3.319.600'00
Maszyny i urządzenia techniczne		3.524.721'62
Centrala Elektryczna		1.287.739'51
Papiery wartościowe		7.500'00
Strata		1.671.373'36
Akcepty w depozycie		883.066'65

17.792.285'64

STAN BIERNY		zł
Kapitał akcyjny		4.500.000'00
Kapitał zapasowy		2.250.000'00
Kapitał amortyzacyjny		1.045.948'44
Rezerwa specjalna		954.946'35
Wierzyciele		5.850.434'31
Akcepty		2.197.813'12
Weksle dłużników wątpliwych do wykupienia		110.076'77
Akcepty w depozycie		883.066'65

17.792.285'64

Rachunek Strat i Zysków
za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1929 r.

WYDATKI		zł
Strata na fabrykacji		21.378'87
Koszty admin. handl., portorja, ubezpiec. od ognia		148.791'06
Podatki i Oplaty		400.810'30
Świadczenia socjalne		149.300'04
Procenty		776.947'92
Strata na dłużnikach		166.842'07
Papiery wartościowe		8.621'22

1.672.691'48

DOCHODY		zł
Różnice kursowe		1.318'12
Strata		1.671.373'36

1.672.691'48

Towarzystwo Akcyjne Cukrowni i Rafinerji

„WIELUŃ”

Bilans za rok operacyjny od 1 kwietnia 1929 r.
do 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY		zł
Nieruchomości fabryczne		5.649.404'21
Utensylja i inwentarz		204.481'13
Remanent cukru i melasu		3.694.063'76
Zapasy magazynowe		161.582'27
Gotowizna		3.496'90
Papiery wartościowe		30.739'73
Dłużnicy		2.376.192'33
Różne depozyty		59.916'00

12.179.876'33

STAN BIERNY		zł
Kapitał Akcyjny		1.820.000'00
„ Amortyzacyjny		2.033.038'39
„ Zapasowy		621.501'55
„ Specjalnej Rezerwy		981.297'29
Akcepty i weksle		654.166'10
Wierzyciele		5.577.095'14
Depozyty różne		59.916'00
Zysk kamp. 1929/30 r.		432.861'86

12.179.876'33

Rachunek Zysków i Strat

		zł
Buraki		3.368.366'81
Materiały do fabrykacji		427.864'06
Remont maszyn, budynków i utensylji		271.716'30
Pensje, najem i robocizna		579.603'56
Podatki i asekuracja		191.079'64
Procenty i prowizje		259.606'77
Koszty ogólne		113.362'28
Materiały piśmienne, druki, ogłoszenia, port., depesze i t. p.		113.573'04
Zysk kamp. 1929/30 r.		432.861'86

5.758.034'32

		zł
Ogółem wpływy za cukier i melas		57.58.034'32

5.758.034'32

„NASZA KSIĘGARNIA“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY

Kasa zł 62.36; P. K. O. zł 1.288'67; Udziały zł 500'00; Weksle zł 421'85; Ruchomości zł 33.872'41; Towary własne zł 210.988'23; Dłużnicy zł 47.782'58; Towary komisowe zł 117.123'08; Razem zł 402.039'18.

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 120.000'00; Kapitał rezerwowy zł 15.636'90; Fundusz amortyzacyjny zł 2.483'83; Fundusz specjalny zł 28.005'00; Fundusz społeczny zł 700'00; Wierzyciele zł 40.073'86; Niepodniesiona dywidenda zł 8.058'32; Różni za towary komisowe zł 147.077'92; Zysk do podziału zł 40.003'35; Razem zł 402.039'18.

Rachunek Strat i Zysków za okres od dn. 1 kwietnia 1929 r. do dn. 31 marca 1930 r.

STRATY

Pensje pracowników zł 43.607'96; Pensje Zarządu zł 9.621'10; Lokal, światło, opał. materiały piśm. i inne zł 16.222'42; Reklama i ogłoszenia zł 7.927'85; Podatki zł 19.575'75; Znaczkki stemplowe i blankiety wekslowe zł 1.660'95; % od pożyczek zł 1.671'50; Świadczenia socjalne zł 4.772'43; Drobne ofiary i jałmużna zł 124'74; Zysk do podziału zł 40.003'35; Razem zł 145.188'05.

ZYSKI

% od instytucyj finansowych zł 19'32; Kupony od akc. Banku Polskiego zł 258'70; Różnica kursu sprzedanych akcji Banku Polskiego zł 462'99; Zysk brutto na sprzedanych towarach zł 144.447'04; Razem zł 145.188'05.

ZARZĄD FIRMY

„TKANINY A. G. B.”

S. A.

z siedzibą w Warszawie ogłasza niniejszem o zamierzonym przejęciu w drodze fuzji majątku firmy „LIOŃSKA TKALNIA JEDWABIU”, S. A., mającej siedzibę w Warszawie.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Fabryka Lin i Orutu dawniej A. DEICHSEL SPÓŁKA AKCYJNA W SOSNOWCU

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że dn. 17 grudnia 1930 r. o godz. 16 w Sosnowcu, ul. Lipowa Nr. 5, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Uzgodnienie statutu zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Wolne wnioski.

Komisja Likwidacyjna

BANKU PRZEMYSŁOWEGO WARSZAWSKIEGO

S. A.

mająca siedzibę w Warszawie, ul. Czackiego Nr. 9 m. 5, wzywa wszystkich wierzycieli Banku Przemysłowego Warszawskiego pod skutkami prawa, aby zgłosili swoje pretensje do tegoż Banku w terminie rocznym od dnia ogłoszenia.

POLSKA WYTWÓRNIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, S. A.

Walne Nadzwyczajne Zebranie Akcjonariuszów w dn. 14 listopada 1930 r. dokonało wyborów uzupełniających do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. Wybrani zostali:

- 1) członkiem Rady Nadzorczej P. Jan Koziel — na miejsce P. Karola Rybińskiego, który mandatu się zrzekł,
- 2) członkiem Komisji Rewizyjnej — na miejsce P. Jana Koziela, wybranego do Rady Nadzorczej — P. Zygmunt Karpiński,
- 3) Ponadto Walne Zebranie uchwaliło: „wyznaczyć dodatkowe wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej za pracę przy budowie Wytwórni w sumie zł 30.900 (trzydzieści tysięcy dziewięćset). Podziału sumy powyższej dokona Rada Nadzorcza”.

Zarząd firm

„SAMOLOT”

S. A. W POZNANIU-ŁAWICY

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 grudnia 1930 r. o godz. 19 min. 30 w lokalu Zachodnio-Polskiego Zjednoczenia Spirytusowego, Sp. z o. o. w Poznaniu, ul. św. Marcina 39, I p., odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zebranie

z następującym porządkiem:

- 1) Uzgodnienie statutu Spółki z nowym prawem o spółkach akcyjnych i przyjęcie w związku z tem nowego tekstu statutu;
- 2) Zmiana nazwy Spółki;
- 3) Wybór uzupełniający do Rady Nadzorczej.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział z prawem głosu na tem Walnem Zebraniu Akcjonariuszów, winni złożyć swoje akcje lub dowody depozytowe najpóźniej na 5 dni przed terminem odbycia Walnego Zebrania w Zarządzie Spółki w Poznaniu-Ławicy lub w Banku Poznańskim, Tow. Akc. w likwidacji w Poznaniu, ul. Św. Marcina 39.

Prenumerując

„Lot Polski”

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860
Warszawa — Długa 50

Podróżując, żądamy
bezpieczeństwa, szybkości, wygody

Postulaty te w stu procentach
realizuje komunikacja
powietrzna

Niskie ceny biletów

Samoloty kursują codziennie: Bydgoszcz — Katowice — Kraków — Lwów — Poznań — Warszawa — Gdańsk — Brno — Wiedeń — Galati — Bukareszt.

W zimie 1930/31 r. P.L.L. „LOT” udzielają od nominalnych cen biletów 40% zniżki (dla stałych członków L. O. P. P. 50%), dzięki czemu ceny biletów samolotowych wynoszą mniej więcej tylko tyle, co ceny biletów kolejow. III kl.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„PRZEMYSŁ I HANDEL”

1) bez serji.— <i>M. Łempicki.</i> — Nasz pierwszy budżet państwowy, 1921 (wyczerpane)	2'—	27) „ IX — <i>J. Gieysztor.</i> — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00
2) <i>J. Zaglenczny.</i> — Warunki rozwoju cukrownictwa w Polsce 1922 (wyczerp.)	0 20	28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50
3) <i>F. Prochaska.</i> — Stosunek W. M. Gdańska do Polski pod względem celnym 1923 (wyczerpane)	0'40	29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski.</i> — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej	1'00
4) <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Państwowe przedsiębiorstwa górniczo - hutnicze, 1924 (wyczerpane)	0 50	30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski.</i> — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50
5) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe w Polsce, 1925 (wyczerpane)	0'40	31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński.</i> — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00
6) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Polska administracja górnicza, 1925 (wyczerp.)	0'30	32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski.</i> — W sprawie metody obliczania stawek celnych	1'50
7) „ <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — Zasadnicze zadania monopolu spirytusowego, 1925	0'20	33) „ XV — <i>St. Starzyński.</i> — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20
8) „ <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Powrót Anglii do waluty złotej, 1925	1'—	34) „ XVI — <i>J. Kulikowski.</i> — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00
9) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — W sprawie programu gospodarczego Rządu, 1925 (wyczerp.)	0'30	35) „ XVI — <i>S. Szwalbe.</i> — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00
10) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Rola Polski w obrocie międzynarodowym 1925, (wyczerp.)	0'30	36) „ XVII — <i>S. Starzyński.</i> — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00
11) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Instytut Handlu Zagranicznego, 1925	0'30	37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim	2'00
12) „ <i>Ad. Rudzki.</i> — Wpływ wyniku rokowań handlowych z Niemcami na kierunek handlu zamorskiego Polski, 1925 (wyczerpane)	0'30	38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg.</i> — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50
13) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Analiza dochodowości państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1925	0'20	39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński.</i> — Waluta złota i pozłacana	1'50
14) „ <i>Inż. K. Bukowski.</i> — Kilka uwag o państwowym przemyśle solnym w Polsce, 1926 (wyczerpane)	0'20	40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki.</i> — Zasady reformy podatkowej	3'00
15) „ <i>Inż. W. Polkowski.</i> — Sprawa mieszkaniowa w Polsce, 1926	0'20	41) „ XXIII — <i>Marjan Turcki.</i> — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00
16) „ <i>F. Rostkowski.</i> — Sześć lat polskiej polityki handlowo-morskiej, 1926	0'50	42) „ XXIV — <i>Stefan Konopski.</i> — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych	1'00
17) „ <i>H. Gliwic.</i> — Nowy bankier świata, 1925	0'50	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski.</i> — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
18) bez serji <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Jeszcze w sprawie państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1926	0'30	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer.</i> — Zarys przemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
19) Tom I — <i>J. Kulikowski.</i> — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak.</i> — Targi i wystawy w Polsce	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski.</i> — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner.</i> — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski.</i> — Stabilizacja kursu złotego, 1926	1'20	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski.</i> — Roboty publiczne	0'80
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański.</i> — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska.</i> — Klauzula największego uprzywilejowania	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski.</i> — Bankowość polska	1'50
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen.</i> — Rozwój czy upadek portu gdańskiego	1'20	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski.</i> — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
		53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz.</i> — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

ZAŁATWIA OPERACJE BANKOWE, W SZCZEGÓLNOŚCI:

- 1) SKUP I SPRZEDAŻ WEKSLI
- 2) NABYWANIE I SPRZEDAWANIE
NA RACHUNEK WŁASNY WALUT
OBCYCH ORAZ PAPIERÓW WAR-
TOŚCIOWYCH PAŃSTWOWYCH,
KOMUNALNYCH I INNYCH
- 3) INKASOWANIE WSZELKIEGO RO-
DZAJU NALEŻNOŚCI
- 4) WYDAWANIE PRZEKAZÓW NA
MIEJSCOWOŚCI W POLSCE ORAZ
ZAGRANICĄ POŁOŻONE
- 5) PRZYJMOWANIE DO DEPOZYTU
WSZELKICH PAPIERÓW WARTO-
ŚCIOWYCH, DOKUMENTÓW ORAZ
KOSZTOWNOŚCI
- 6) UDZIELANIE KREDYTU DŁUGO-
TERMINOWEGO PRZEZ EMISJĘ
7% LISTÓW ZASTAWNYCH, 7%
OBLIGACYJ KOMUNALNYCH,
A DLA POTRZEB PRZEMYSŁU
7½% OBLIGACYJ BANKOWYCH.
PAPIERY TE WYSTAWIONE
W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WA-
LUCIE ZAOPATRZONE SĄ W GWA-
RANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ
ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

KAPITAŁY WŁASNE WYNOSZĄ zł 208,000.000

19 ODDZIAŁÓW PROWINCJONALNYCH

KORRESPONDENCI WE WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-3

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIALYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jaśiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIALYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHEŁM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNOSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY